

Znanja i stavovi zaposlenika Doma zdravlja Županja o HIV/AIDS-u

---

Matijević, Danica

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Technical College in Bjelovar / Visoka tehnička škola u Bjelovaru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:144:001576>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-12**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository of Bjelovar University of Applied Sciences](#)

VISOKA TEHNIČKA ŠKOLA U BJELOVARU

ZAVRŠNI RAD br. 73/SES/2014

**ZNANJA I STAVOVI ZAPOSLENIKA DOMA ZDRAVLJA
ŽUPANJA O HIV/AIDS-u**

DANICA MATIJEVIĆ

Bjelovar, listopad 2015.

VISOKA TEHNIČKA ŠKOLA U BJELOVARU

ZAVRŠNI RAD br. 73/SES/2014

ZNANJA I STAVOVI ZAPOSLENIKA DOMA ZDRAVLJA
ŽUPANJA O HIV/AIDS-u

DANICA MATIJEVIĆ

Bjelovar, listopad 2015.

Visoka tehnička škola u Bjelovaru

Trg E. Kvaternika 4, Bjelovar

1. DEFINIRANJE TEME ZAVRŠNOG RADA I POVJERENSTVA

Kandidat: **Danica Matijević**

Datum: 24.11.2014.

Matični broj:000611

Kolegij: **JAVNO ZDRAVSTVO**

JMBAG:0314005972

Naslov rada (tema): **Znanja i stavovi zaposlenika Doma zdravlja Županja o HIV/AIDS-u**

Mentor: **dr.sc. Zrinka Puharić**

zvanje: **predavač**

Članovi Povjerenstva za završni rad:

1. Mima Žulec, dipl.med.techn., predsjednik
2. Dr.sc. Zrinka Puharić, mentor
3. Tamara Salaj, dipl.med.techn., član

2. ZADATAK ZAVRŠNOG RADA BROJ: 73/SES/2014

U radu je potrebno:

Ispitati znanje, mišljenja i stavove zaposlenika Doma zdravlja Županja o HIV/AIDS-u. Nakon toga održati kratku edukaciju o navedenoj bolesti, te podijeliti letak informativnog sadržaja i ponoviti test. Vidjeti ima li edukacija značajnu ulogu u promijeni znanja, mišljenja i stavova zaposlenika, te ima li razlike u odgovorima obzirom na stručnu spremu ispitanika.

Zadatak uručen: 24.11.2014.

Mentor: **dr.sc. Zrinka Puharić**

ZAHVALA

Zahvaljujem svim profesorima i predavačima Stručnog studija sestrinstva u Bjelovaru na prenesenom znanju, posebno svojoj mentorici dr. sc. Zrinki Puharić na strpljenju, stručnom usmjeravanju, pohvalama i kritikama pri izradi završnog rada.

Zahvaljujem cijenjenim kolegicama i kolegama, djelatnicima Doma zdravlja Županja na pomoći i podršci tijekom studiranja.

Posebna hvala mojoj obitelji na podršci, strpljenju i ljubavi koju su mi pružali tijekom studiranja.

POPIS KRATICA

HIV – humani papiloma virus (eng. Human Immunodeficiency Virus, hrv. kopnica)

AIDS- sindrom stečene imunodeficijencije (eng. Autoimmune Distress Syndrome)

ARL – antiretrovirusno liječenje / terapija

HAART- vrlo djelotvorno antiretrovirusno liječenje (eng. Highly Active Antiretroviral Treatment)

CTS- centri za savjetovanje

DPTS- dobrovoljno i povjerljivo testiranje i savjetovanje

WHO – Svjetska zdravstvena organizacije (World Health Organization)

UNAIDS –program Ujedinjenih naroda za borbu protiv HIV/AIDS-a (eng. United Nations Programme on HIV and AIDS)

PEP – postekspozicijska profilaksa

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
1.1. Općenito o infekciji HIV-om i AIDS-u.....	1
1.2. HIV/AIDS u Hrvatskoj.....	7
1.3. HIV/AIDS u svijetu i Europi.....	9
1.4. Edukacija.....	11
2. CILJ ISTRAŽIVANJA.....	12
3. ISPITANICI I METODE.....	13
4. REZULTATI.....	14
5. RASPRAVA.....	111
6. ZAKLJUČAK.....	119
7. LITERATURA.....	120
8. SAŽETAK.....	122
9. SUMMARY.....	123
10. PRILOZI.....	124

1. UVOD

1.1. Općenito o HIV infekciji i AIDS-u

Infekcija virusom humane imunodefijencije (eng. Human immunodeficiency virus, hrv. kopnica), prvi puta je primijećena potkraj 1979. godine u SAD-u među osobama homoseksualne opredijeljenosti (1), a 1983. godine prvi puta je izoliran retrovirus tada nazvan HTLV III (4). Širenjem među pripadnicima grupa visokog rizika danas poprima epidemijske razmjere, te postaje jedan od vodećih problema 20. i 21. stoljeća (1). Virus pripada obitelji humanih retrovirusa (Retroviridae), rod letivirusa, te postoje 2 tipa virusa, HIV-1 i HIV-2. Virus HIV-1 najčešći je uzročnik infekcije u svijetu, dok je HIV-2 izoliran u predjelima zapadne Afrike (2). Smatra se da je virus HIV-a u 25 godina odnio 25 milijuna života od ukupno 60 milijuna zaraženih (8). Ulaskom virusa u organizam nakon 3-6 tjedana nastupa akutna infekcija HIV-om koja klinički prolazi kao blaža ili teža virusna bolest, te može trajati 2-3 tjedna. Nakon 10-21 dan tijelo stvara specifična protutijela protiv pojedinih dijelova virusa nakon čega se virus može detektirati u krvi (3), odnosno testovi nam sa sigurnošću mogu pokazati da li je osoba pozitivna na virus nakon 6-10 tjedana (1-3 mjeseca) od kontakta organizma sa virusom (1,3,4). U slučaju da se testiranje radi neposredno nakon izlaganja riziku test može biti negativan mada infekcija postoji, a osobu zaraženu HIV-om ne možemo prepoznati po vanjskom izgledu.

Infekcija virusom HIV-a se odvija u 4 faze:

1. Akutni retroviralni sindrom ili serokonverzija – promjena negativnog statusa protutijela u pozitivan; ključni simptomi su povišena temperatura, upala grla i osip po tijelu
2. Asimptomatska faza – traje 10 godina i više kod odraslih, kod djece kraće; simptoma nema
3. Simptomatska faza – pojava blagih simptoma u početku koji postaju sve teži; infekcije uzrokovane gljivicama, bakterijama, virusima i parazitima
4. AIDS – sindrom stečene imunodefijencije (1,2,3,4)

Sindrom stečene imunodefijencije (eng. Acquired immunodeficiency syndrome, AIDS) uzrokovan je dugogodišnjom prisutnošću virusa HIV-a u organizmu. Dijagnosticiran je prvi puta 1981. godine u SAD-u (3), dok je 1982. ustanovljena prva definicija sindroma stečenog nedostatka imunosti (4). AIDS se manifestira oštećenjem stanične imunosti te

padom CD4+ limfocita T (50-200/mm³). Pojavljuju se tzv. indikatorske bolesti AIDS-a, uz prisutnost općih simptoma, oportunističkih infekcija i tumora, simptoma općeg propadanja, te demencija (3). Indikatorske bolesti AIDS-a uključene u Europski sustav praćenja AIDS-a Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) čine 31 dijagnozu, od kojih je 20 oportunističkih infekcija. Uz dokazanu infekciju HIV-om navedena stanja znače AIDS (1).

Klinički simptomi AIDS-a:

- ponavljanje vrućice i noćno preznojavanje, gubitak apetita, mučnina, povraćanje, proljev, gubitak mišićne mase, dugotrajan neobjašnjiv umor, glavobolja – opći simptomi uznapredovale bolesti
- proljev duže od tjedan dana, dehidracija - najčešći uzročnici Shigella, Salmomella, Campylobacter (rana faza), Cryptosporidium, Microsporidium, Isospora belli (uznapredovala faza)
- simptomi oportunističkih infekcija uzrokovanih bakterijama, virusima, gljivicama i parazitima:
  - infekcije oka*- retinitis, uzročnik CMV i mycobacterium avium complex, dolazi do bezbolnog gubitka vida, ispada vidnog polja i pojave mrlja koje putuju vidnim poljem
  - infekcije pluća*- najznačajniji uzročnici su Mycobacterium tuberculosis i gljiva Pneumocystis jiroveci
  - infekcije mozga* - najčešći uzročnici su gljive (najčešće Cryptococcus neoformans), virusi i mikobakterije, te parazit Toxoplasma gondii
  - infekcije drugih organa*
- tumori (Kaposijev sarkom) – u terminalnoj fazi bolesti
- otjecanje i bol u zglobovima, ukočenost zglobova
- bol u kostima, prstima, leđima, truhu,
- osjetljivost na svijetlo
- smanjenje intelektualnih funkcija, poremećaj govora, gubitak pamćenja, depresija i drugi neurološki poremećaji (demencija) – promijenjeno ponašanje, promijenjeno shvaćanje i promijenjena motorika – uzročnik je HIV koji u akutnoj fazi infekcije probija krvno-moždanu barijeru i ulazi u središnji živčani sustav uzrokujući pritajenu infekciju koja dolazi do izražaja u uznapredovanoj fazi bolesti bijele mrlje ili crvenilo jezika, usta i ždrijela, otežano i bolno gutanje, gubitak teka, bol u žličici (bolesti jednjaka) – česte upale uzrokovane gljivom Candida povećani limfni čvorovi pod pazuhom, u preponama ili na vratu (2,3,4)

Rezervoar i putovi prijenosa infekcije

Izvor infekcije HIV-a je čovjek, a postoje tri glavna puta prijenosa infekcije:

- *spolni*
  - kontakt sluznice s krvlju, spermom, cervikalnim i vaginalnim sekretom zaražene osobe omogućava prijenos infekcije
  - popratne spolne bolesti i spolni odnos tijekom menstruacije povećavaju rizik od infekcije
  - veći rizik za prijenos infekcije imaju muškarci homoseksualne orijentacije
- *krvlju*
  - najčešće ovisnici o drogama koristeći zajednički pribor za uštrcavanje droge
  - prijenos infekcije transfuzijom, doniranjem organa i umjetnom oplodnjom u razvijenim zemljama postao je zanemariv (1:1 000000) zbog uvođenja redovitog testiranja davatelja, no u zemljama gdje se rutinski testiranja ne obavljaju povećan rizik još uvijek postoji
  - pri nestručnom i nesavjesnom rukovanju korištenim iglama u zdravstvu također može doći do prijenosa infekcije sa zaraženog bolesnika na zdravstvenog djelatnika (vrste mogućeg incidenta i rizici prikazani u tablici 1)
  - pri nesterilnom radu, a osobito pri primjeni već korištenih igala i štrcaljki infekcija se može prenijeti sa zdravstvenog djelatnika na nezaraženog bolesnika
- *prenatalnim putem - s majke na dijete*
  - najčešće se prijenos dogodi pri samom kraju trudnoće ili pri porodu (amnionska tekućina), te putem majčina mlijeka nakon poroda
  - rizik prijenosa sa majke na dijete je prema statistikama 13-40%, no u razvijenim zemljama primjenom peripartalne profilakse antiretrovirusnim lijekovima rizik je smanjen na 1% (1,3,4)

Virus HIV-a se ne prenosi društvenim, tj. socijalnim kontaktom, kašljanjem i kihanjem, predmetima koje je zaražena osoba dirala ili koristila za jelo i piće, preko wc-a, bazena, tuševa, kupki i ručnika, ugrizom insekata i životinja, davanjem umjetnog disanja što nam brojna epidemiološka istraživanja dokazuju (3,4).

Tjelesne izlučevine putem kojih se infekcija ne može prenositi su urin, stolica, povraćeni sadržaj, sekret koji se iskašljava, slina i suze (2,3,4).

Tablica 01: vrste incidenta i rizik prijenosa infekcije

VRSTA INCIDENTA	RIZIK PRIJENOSA INFEKCIJE
PERKUTANI INCIDENT ubod na iglu, porezotina skalpelom	0,2-0,5 %
MUKOKUTANI INCIDENT izloženost sluznica i ozlijeđenih dijelova tijela	moguć, procjenjuje se na 0,1%
UGRIZNI INCIDENT kontakt i miješanje krvi pri čemu se mogu zaraziti obje osobe- i ugrizena i ona koja je zadala ugriz	vjerojatan

Visokorizične skupine

- homoseksualni i biseksualni muškarci
- heteroseksualne promiskuitetne osobe
- intravenski ovisnici
- spolni partneri zaraženih osoba
- novorođenčad majki zaraženih HIV-om
- osobe koje su primile transfuziju između 1975-1980. godine – prije uvođenja rutinskog testiranja davatelja, te standardnog provođenja provjere uzoraka krvi na HIV

Dijagnoza

Dijagnoza infekcije HIV-om temelji se na serološkim testovima (3). Prisutnost virusa je moguće utvrditi dokazivanjem protutijela, dokazivanjem antigena, izolacijom virusa i dokazivanjem genetskog materijala HIV-a (4).

Anti-HIVtestiranje

Kod anti-HIV testiranja važno je obratiti pozornost na to da svaki test može dati lažno-pozitivne i lažno-negativne rezultate. Odabir testa ovisi o razlogu testiranja, osjetljivosti, specifičnosti testa, te o prevalenciji HIV-a u skupini koju želimo testirati (4). Testovi se mogu raditi iz uzoraka krvi, plazme i sline.

Anti-HIV testove možemo podijeliti u 3 skupine:

1. Imunoenzimski test ELISA (eng. Enzyme Linked Immunosorbent Assay)
  - imunološko vezivanje protutijela iz ispitivane krvi s antigenom virusa HIV-a
  - moguće su lažno-pozitivne i lažno negativne reakcije, potrebno je potvrdno testiranje
2. Western blot-test
  - dokazivanje specifičnih protutijela na pojedine antigene virusa HIV-a
  - najčešće se upotrebljava za potvrdu rezultata dobivenog ELISA-testom
  - postoji mogućnost lažno-pozitivnog i lažno-negativnog rezultata
3. Brzi testovi
  - za očitavanje rezultata potrebno je 10-ak minuta
  - osjetljivost testa je 99% i specifičnost 98%
  - da bi se osigurala valjanost rezultata potrebno je koristiti testove odobrene od SZO i koji su odobreni u zemlji u kojoj se koriste (4)

Centri za testiranje(CTS)

CTS se temelje na načelima dobrovoljnosti, povjerljivosti i informiranog pristanka. Savjetovanje je potrebno provesti prije testiranja sa ciljem informiranja o mogućim rizicima i reduciranja stjecanja ili prijenosa zaraze, te poslije testiranja sa ciljem interpretiranja dobivenih rezultata. Testiranje mora biti anonimno, te jamčiti povjerljivosti podataka (4).

Liječenje

Liječenje HIV infekcije se temelji na primjeni antiretrovirusne terapije, sa ciljem sprječavanja umnožavanja virusa u ljudskom organizmu, te na liječenju popratnih simptoma oportunističkih infekcija uobičajenom terapijom, ovisno o uzročniku (3). Danas je poznato 20-ak različitih antiretrovirusnih lijekova (3,4).

HAART (eng. highly active antiretroviral treatment) je vrlo djelotvorno antiretrovirusno liječenje kojim se količina virusa smanjuje ispod 50 kopija u mililitru krvi. Početak terapije se određuje prema broju CD4+ limfocita u mm^3 (<350), te pojavom simptoma u svezi s infekcijom HIV-a (4).

Postekspozicijska profilaksa (PEP) zdravstvenih djelatnika

Nakon profesionalne ekspozicije HIV-pozitivnoj krvi (HIV PEP) preporučuje se antiretrovirusna postekspozicijska profilaksa. U većini slučajeva preporučuje se i provodi dva

ARL (antirerovirusna terapija - temeljni režim) kroz 28 dana nakon ekspozicije, a u vrlo rijetkim slučajevima tri ARL (antiretrovirusna terapija - prošireni režim) uz dodatak jednog inhibitora proteaze. Potrebno je odmah nakon ekspozicije odrediti serološki status bolesnika i zdravstvenog djelatnika (6).

Prevenција

Prevenција infekcije HIV-om temelji se na onemogućavanju prijenosa uzročnika sa zaražene na zdravu osobu. U svrhu što bolje prevencije postoje organizirani programi suzbijanja i sprečavanja HIV/AIDS-a na državnoj razni većine zemalja.

Preventivni programi uključuju:

- informiranje i zdravstveni odgoj građana – putem medija, organiziranjem tribina, podjelom informativnih letaka i brošura
- edukaciju i informiranje o rizičnim faktorima koji povećavaju rizik od infekcije te njihovom izbjegavanju – edukacija o izbjegavanju promiskuiteta i seksualnih odnosa s osobama visokog rizika, te uporabi kondoma od lateksa ili poliuretana tijekom spolnog odnosa; edukacija ovisnika o primjeni vlastitog pribora i izbjegavanju razmjene istog sa drugim ovisnicima
- zdravstveno-odgojne programe namijenjene grupama povećanog rizika – ograničavanje broja seksualnih partnera, izbjegavanje razmjene igala među ovisnicima
- edukaciju i zdravstveno-odgojne programe namijenjene zaraženima i oboljelima u svrhu daljnjeg širenja infekcije – korištenje kondoma od lateksa ili poliuretana za vrijeme spolnog odnosa, ograničavanje broja seksualnih partnera, izbjegavanje razmjene igala među ovisnicima
- zdravstveno-odgojne programe namijenjene obiteljima zaraženih i oboljelih – u svrhu prihvaćanja bolesti i prilagodbe novom načinu života
- edukacija zdravstvenih djelatnika o pravilnoj primjeni zaštitne odjeće i rukovanju priborom (1,3,4,5).

1.2. HIV/AIDS u Hrvatskoj

Prema dosadašnjim pokazateljima Hrvatska se nalazi u skupini zemalja s niskom incidencijom HIV/AIDS-a. U 2007: 1-1,5/100000 stanovnika (8), dok u 2013. bilježi blagi porast tj. 2/100000 (13). Prvi slučajevi HIV-a u Hrvatskoj zabilježeni su 1985. godine (8), a prema podacima zavoda za javno zdravstvo brojevi novoootkrivenih slučajeva podjednaki su iz godine u godinu (9,10). U prosjeku godišnje se u Hrvatskoj registrira 15-16 slučajeva novooboljelih od AIDS-a (4/1000000) (8,9), dok je broj zaraženih virusom HIV-a veći, u prosjeku oko 80 godišnje (70-92; što je stopa 1,9/100000 stanovnika) u posljednjih 5 godina (8,11). U razdoblju od uvođenja antiretrovirusne terapije (od 1997/1998 dostupna i besplatna svima kojima je potrebna) do danas broj registriranih slučajeva AIDS-a je u padu, dok je broj zaraženih virusom HIV-a u blagom porastu što se može objasniti poboljšanom detekcijom zaraženih osoba i provođenjem istraživanja među rizičnim skupinama (8,10). U razdoblju od 1986.-2010. registrirano je 313 slučajeva AIDS-a od kojih je 146 osoba preminulo, te 518 osoba oboljelih od HIV-infekcije, bez znakova AIDS-a (7).

Program zdravstvene zaštite oboljelih od AIDS-a u Hrvatskoj postoji od 1993. godine i temelji se na Programu suzbijanja i sprečavanja AIDS-a u Republici Hrvatskoj koji je izrađen 1986. godine. Postizanje zadanih ciljeva prati se i vrednuje kroz izvještaje prema Deklaraciji o obvezama u svezi HIV/AIDS-a i Milenijskim ciljevima razvoja (cilj br. 6 je vezan uz prevenciju širenja HIV/AIDS-a i drugih bolesti). Veliki dio programa se temelji na zdravstvenom odgoju općenito, te edukaciji i praćenju rizičnih skupina te nastojanju da se rizično ponašanje promjeni (7).

Od 2003. godine u Hrvatskoj djeluju savjetovišta, odnosno HIV-Centri za dobrovoljno, anonimno i besplatno savjetovanje i testiranje na HIV (CTS). Centri su namijenjeni osobama koje su se izložile povećanom riziku od infekcije HIV-a, osobama koje misle da su se izložile povećanom riziku, oboljelima od HIV/AIDS-a, njihovim partnerima i članovima obitelji, te svim ostalim građanima koji zatrebaju savjet u području HIV/AIDS problematike (4).

Osnovna načela djelovanja CTS-a:

1. dobrovoljnost
2. informirani pristanak
3. povjerljivost podataka i zaštita privatnosti

4. pristup i pomoć pri upućivanju medicinskim i drugim službama za liječenje i skrb (4)

„HIV savjetovanje je povjerljiv dijalog između korisnika i savjetnika, a cilj je omogućiti suočavanje sa stresom i donošenje odluke vezane uz HIV/AIDS.“ (WHO 1994.)

Tablica 02. Broj korisnika, savjetovanja (pred testnih i post testnih), testiranja na HIV i pozitivnih nalaza u CTS-ima u razdoblju od 2003-2013. g. u HZJZ-u, zavodima za javno zdravstvo, zatvorskom sustavu i Klinici za infektivne bolesti „Dr.Fran Mihaljević“. Podaci za 2013.-2014. uključuju broj reaktivnih (preliminarno pozitivnih) nalaza za CTS u HZJZ-u koji radi samo probirna (ELISA) testiranja (ne šalje u Kliniku za infektivne bolesti na potvrdni test) (4,8,11,12)

	2003.- 2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014	2014.
Broj pruženih savjetovanja	16735	5172	5472	5155	5446	5128	4966	48074
Broj korisnika	9250	2859	2936	2935	3006	2883	2929	26598
Testirano korisnika	8969	2807	2866	2630	3043	2799	2876	25996
Broj pozitivnih nalaza na HIV	60	24	35	25	37	33	41	255

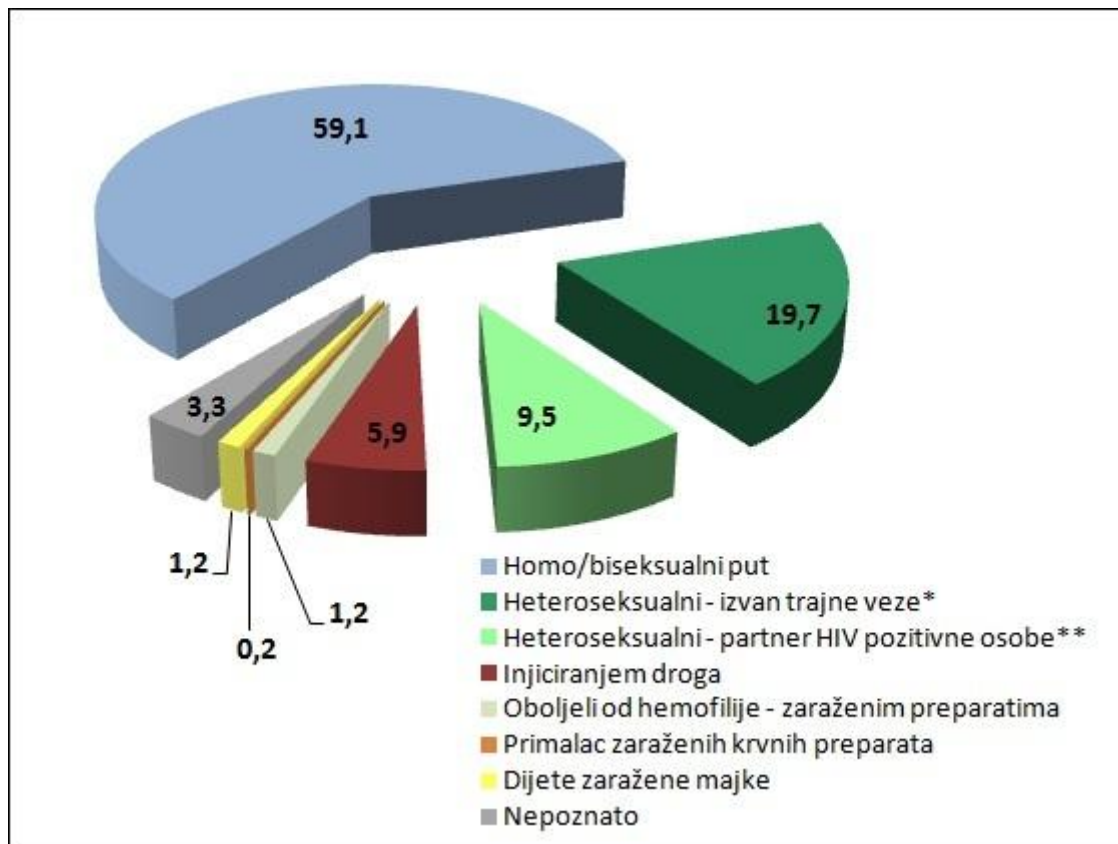
Radi poboljšanja dostupnosti usluga i testiranja na HIV, u Hrvatskoj je do kraja 2006. godine otvoreno 10 CTS-a koji su integrirani u postojeći zdravstveni sustav. U razdoblju od 2003-2008. godine CTS-i u Hrvatskoj pružili su gotovo 17000 usluga za preko 9000 osoba, a od čega je utvrđeno 60 pozitivnih nalaza. (4)

Registar za HIV/AIDS

Učestalost HIV/AIDS-a i posljedičnu smrtnost u Hrvatskoj prati i proučava Registar za HIV/AIDS, nacionalni populacijski registar pri Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo. Podaci Registra objavljuju se u godišnjoj publikaciji Hrvatski zdravstveno-statistički ljetopis te u obliku izvješća na web stranicama HZJZ-a (11).

Posljednjih godina bilježi se porast udjela muškaraca koji imaju spolne odnose sa muškarcima (MSM) u ukupnom broju zaraženih HIV-om (2008:46%; 2009:48%; 2010:51%;

2011:52%; 2012:55%; 2013:56%; 2014:59%), dok je heteroseksualni prijenos ,prijenos sa majke na dijete, te prijenos putem zaraženih šprica u stagniranju ili blagom padu (11).

Slika 1: Distribucija zaraženih HIV-om u Hrvatskoj (1985.-2014. godine) prema vjerojatnom putu prijenosa (N=1208); (7,11)

1.3. HIV/AIDS u Europi i svijetu

Prema procjenama svjetske zdravstvene organizacije (WHO) i Zajedničkog programa UN za borbu protiv HIV/AIDS-a (UNAIDS) u 2013. godini u svijetu je bilo 35 milijuna zaraženih HIV-om, od kojih 16 milijuna žena i 3,2 milijuna djece (11). Oboljeli kod kojih je registriran HIV rašireni su po cijelom svijetu, te se s pravom može govoriti o pandemiji bolesti (2).

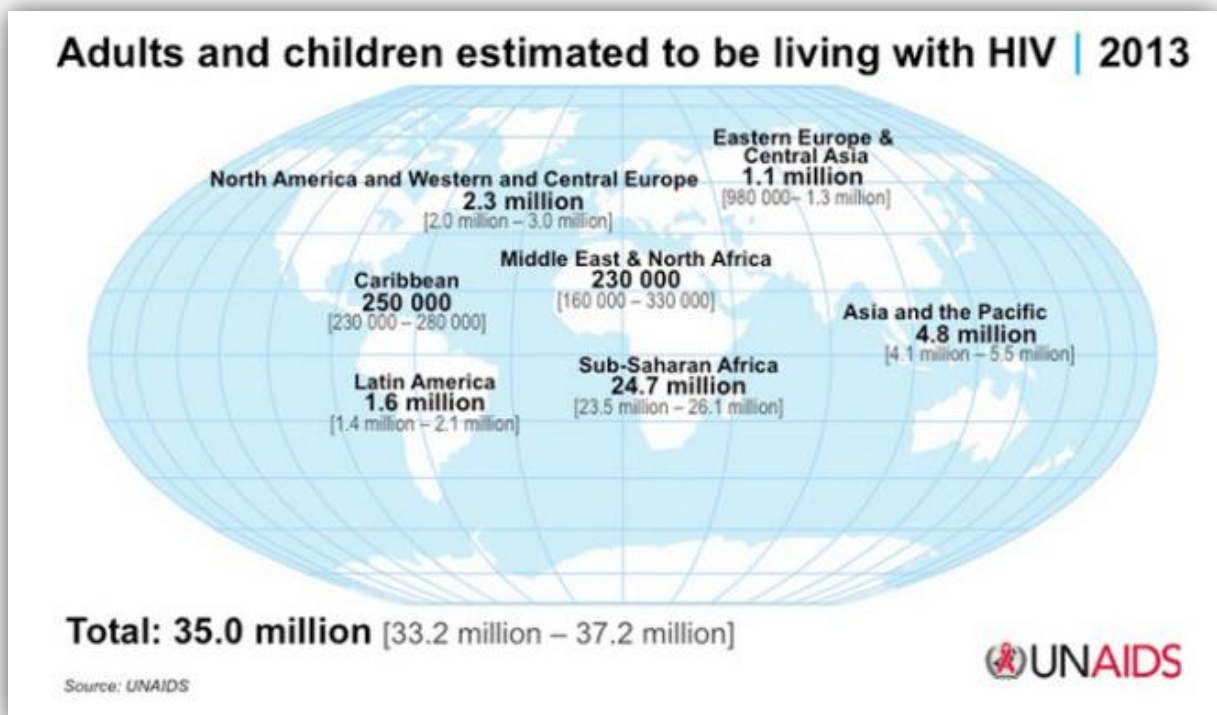
Najveći postotak, tj. 64% svih osoba zaraženih HIV-om (8) živi u supsaharskoj Africi, od čega je 47% zaraženih čine žene (2), iz čega je donesen zaključak da je dominantan put prijenosa heteroseksualni odnos (2,8). U navedenoj regiji više od 70% stanovništva živi ispod prosjeka sa primanjima manjim od 1 \$ dnevno, te se smatra najsiromašnijom u svijetu.

Kao posljedica siromaštva dolazi do seksualne trgovine, mnogoženstva, maloljetničkih brakova imigracija, što pogoduje širenju zaraze i sve većem broju oboljelih od HIV/AIDS-a (14). Od ukupnog broja zaraženih u Africi, 17% prima HAART terapiju (8).

U Aziji, prevalencija je nešto niža nego u Africi, a epidemija je vezana uz rizično ponašanje (seks s prodavateljima seksualnih usluga, muški homoseksualni odnos ...). Zemlja sa najvećim postotkom oboljelih je Indija, sa 6 milijuna, od ukupno 8,3 milijuna zaraženih (8). U Aziji, od ukupnog broja kojima je potrebna HAART terapija, samo 16% zaraženih je prima.

U 30 zemalja Europske Unije, u 2013. godini prijavljeno je 29.157 slučajeva HIV infekcije (11), u 2008:25,656, u 2009:25,917 (9), što nam daje opću stopu od 5,7/100000 stanovnika (9,11). Prema međunarodnom izvještaju ECDC/WHO, u 2013. najviše stope slučajeva HIV infekcije zabilježene su u Ukrajini (39,4/100000) i Estoniji (24,6/100000), a najniže u Slovačkoj (1,5/100000) i Hrvatskoj (2/100000) (13). U razdoblju 2005-2014 bilježi se prosječno 21 slučaj oboljelih od AIDS-a godišnje (raspon 11-27; prosječna stopa 0,5/100000). Broj prijava oboljenja i smrti od AIDS-a je nizak i u blagom padu, najviše zbog primjene HAART terapije (11). Za sada je dominantni put prijenosa homoseksualni odnos između dva muškarca (8,9,11).

Slika 2: UNAIDS. (2013.) Adults and children estimated to be living with HIV [MAP]

1.4. Edukacija

Riječ edukacija (lat. educate) možemo definirati kao razvijanje tjelesnih, umnih i moralnih sposobnosti, odnosno obrazovanje, odgoj, školovanje (15). Grana je koja oblikuje dizajn i funkcioniranje članova društva. Suvremeno društvo postavlja velike izazove za edukatore i učitelje zbog čega im je potrebna stalna nadogradnja znanja i vještina (16). U Hrvatskoj je prisutna tendencija otvaranja novih ustanova koje nude programe različitih sadržaja i razina s ciljem kontinuiranog obrazovanja i usavršavanja (17).

Obrazovanje bi se trebalo temeljiti na 4 čimbenika:

1. učiti znati
2. naučiti djelovati
3. naučiti živjeti zajedno
4. naučiti biti (16)

Pojavom prvih oboljelih od AIDS-a u Hrvatskoj započinje organizirani preventivni rad na sprječavanju širenja infekcije HIV-om, te edukaciji zdravstvenih djelatnika, školske djece i mladih, te drugih profesionalaca i cjelokupne populacije (18). S obzirom na nizak rizik, mjere za prevenciju se najviše odnose na promociju odgovornog ponašanja u općoj populaciji i poznatim skupinama povećanog rizika kao što su npr. radnici migranti (19).

Planirane aktivnosti su provođenje dobrovoljnog, povjerljivog savjetovanja i testiranja (DTSPS), održavanje radionica za savjetnike u medicini rada, provođenje kontinuiranog savjetovanja pri CTS, edukacija srednjoškolaca i rizičnih skupina, te oboljelih i njihovih obitelji (4,18,19). Od velike važnosti je i edukacija edukatora (4, 16).

Edukacija i informiranje najčešće se vrši putem priručnika i medijskih kampanja (internet, radio, televizija, tisak, letci, brošure).

2. CILJ ISTRAŽIVANJA

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati znanje, mišljenje i stavove djelatnika Doma zdravlja Županja o HIV/AIDS-u, te utjecaj edukacije na promjenu istih. Ispitivanje je vršeno u 2 dijela. Prvi dio sastojao se od anketnog upitnika (prilog 1), nakon kojega se ispitanicima podijeli letak informativnog sadržaja (prilog 2). U drugom dijelu, nakon edukacije, ispitanici ispune anketni upitnik identičan upitniku prije edukacije. Cilj je na temelju ispunjenih anketnih upitnika utvrditi ima li edukacija značajnu ulogu u promjeni znanja, mišljenja i stavova zaposlenika, te ima li razlike u odgovorima s obzirom na stručnu spremu zaposlenika. Nakon provedenog testiranja pitanja su analizirana prema dobi, spolu, stručnoj spremi i radnom mjestu (zdravstveni, nezdravstveni) djelatnika. Rezultati su prikazani u tablicama. Statistička obrada sastojala se od testiranja statistički značajnih razlika χ^2 testom. Testirana je statistički značajna razlika rezultata prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika, ukupnog broja ispitanika, te zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prema stručnoj spremi. Testirana je statistički značajna razlika prema broju točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije i nakon edukacije.

Ciljevi istraživanja:

- utvrditi ima li edukacija značajnu ulogu u promjeni znanja, mišljenja i stavova zdravstvenih djelatnika
- utvrditi ima li edukacija značajnu ulogu u promjeni znanja, mišljenja i stavova nezdravstvenih djelatnika
- utvrditi postoje li pozitivne promjene u znanju, mišljenju i stavovima nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika
- utvrditi postoje li promjene u znanju, mišljenju i stavovima zdravstvenih djelatnika s obzirom na stručnu spremu
- utvrditi postoje li promjene u znanju, mišljenju i stavovima nezdravstvenih djelatnika s obzirom na stručnu spremu
- utvrditi postoji li razlika u znanju, mišljenju i stavovima između zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika s obzirom na točan broj odgovora prije edukacije
- utvrditi postoji li razlika u znanju, mišljenju i stavovima između zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika s obzirom na točan broj odgovora nakon edukacije

3. ISPITANICI I METODE

Istraživanje je provedeno u razdoblju od travnja do lipnja 2015. godine u Domu zdravlja Županja. Putem anonimnog upitnika ispitano je 83 djelatnika Doma zdravlja Županja, od kojih je 43 zdravstvena djelatnika i 40 nezdravstvenih djelatnika. Sa završenom srednjom školom ispitano je 25 zdravstvenih i 33 nezdravstvena djelatnika. Višu školu ili preddiplomski studij završilo je 7 zdravstvenih i 3 nezdravstvena djelatnika. Od zdravstvenih djelatnika završen fakultet ili specijalistički studij ima 11 ispitanika, dok je samo 1 nezdravstveni. Sa osnovnoškolskim obrazovanjem ispitano je 3 nezdravstvena djelatnika. Ispitanike čine medicinske sestre (sss, vss), liječnici, stomatolozi, biokemijski laboranti, rtg tehničari, vozači sanitetskog prijevoza, spremačice, te administratori. Ispitanici su djelatnici Doma zdravlja Županja, te pridruženih ustanova u koncesiji (stomatološka ambulanta, ambulante opće prakse, biokemijski laboratorij).

Anketni upitnik se sastojao od 24 pitanja za zdravstvene i isto tako za nezdravstvene djelatnike. Ponuđeni su odgovori pod a) b) c) i d) uz napomenu da je samo jedan odgovor točan. Informativni letak sadrži informacije o HIV/AIDS-u koji se ispitanicima daju na uvid nakon ispunjenog prvog anketnog upitnika. Nakon informiranja i kratke edukacije, ispitanici ispunjavaju identičan upitnik kao prije edukacije. Prva 4 pitanja općenitog su karaktera i odnose se na dob, spol, obrazovanje i radno mjesto, dok su ostalih 20 pitanja vezana uz temu HIV/AIDS-a i utjecaj edukacije na promjenu znanja, mišljenja i stavova na navedenu temu.

Rezultati odgovora prikazani su tablično, broj točnih i netočnih odgovora, te postotak točnosti, tj. netočnosti prije i nakon edukacije. Testiranje statističke značajnosti χ^2 testom provedeno je online interaktivnim kalkulatorom (<http://www.testovi.info/hi-kvadrat-test-kalkulator.html>).

4. REZULTATI

Pitanje 1. Vi imate:

- a) manje od 20 godina
- b) 20-30 godina
- c) 30-40 godina
- d) 40-50 godina
- e) više od 50 godina

Tablica 1: Broj zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prema dobi.

	20-30 g.	30-40 g.	40-50 g.	više od 50 g.
Zdravstveni dj. 43 ispitanika	13 (30,2%)	9 (21%)	8 (18,6%)	13 (30,2%)
Nezdravstveni dj. 40 ispitanika	1 (2,5%)	3 (7,5%)	17 (42,5%)	19 (47,5%)
Ukupno 83 ispitanika	14 (16,9%)	12 (14,5%)	25 (30,1%)	32 (38,5%)

Tablica 1 prikazuje ukupan broj ispitanika prema dobi iz koje je vidljivo da prevladavaju djelatnici iznad 50 godina. Ispitanih djelatnika mlađih od 20 godina nema, te stoga nisu prikazani u tablici.

Zdravstvenih djelatnika u dobi od 20-30 godina ispitano je 13 (30,2%), u dobi od 30-40 godina 9 (21%), u dobi od 40-50 godina ih je ispitano 8 (18,6%), te 13 (30,2%) u dobi iznad 50 godina.

Nezdravstvenih djelatnika u dobi od 20-30 godina ispitano je 1 (2,5%), u dobi od 30-40 godina 3 (7,5%), u dobi od 40-50 godina ispitano je 17 (42,5%), te 19 (47,5%) iznad 50 godina starosti.

Tablica također prikazuje ukupan broj zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prema dobi. Ukupno je ispitano 14 (16,4%) djelatnika u dobi od 20-30 godina i 12 (14,5%) djelatnika u dobi od 30-40 godina. U dobi od 40-50 godina ispitano je 25 (30,1%) djelatnika, te 32 (38,5%) starijih od 50 godina.

Na razini 5% značajnosti testirano je da li postoji razlika između zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika u dobi od 30-40 godina. Testiranjem odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 0,044$; $df - 1,39$; $p - 0,833853$; Yatesov $\chi^2 - 0,001$; Yatesov $p - 0,974772$

Pitanje 2. Škola koju ste završili:

- a) osnovna škola ili manje
- b) srednja škola
- c) viša škola ili preddiplomski studij
- d) završen fakultet/specijalistički studij

Tablica 2: Broj zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prema stručnoj spremi.

	Osnovna škola ili manje	Srednja škola	viša škola ili preddiplomski studij	Završen fakultet / specijalistički studij
Zdravstveni dj. 43 ispitanika	0 (0%)	25 (58,1%)	7 (16,3%)	11 (25,6%)
Nezdravstveni dj. 40 ispitanika	3 (7,5%)	33 (82,5%)	3 (7,5%)	1 (2,5%)
Ukupno 83 ispitanika	3 (3,6%)	58 (68,9%)	10 (12%)	12 (14,5%)

Tablica 2 prikazuje broj zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika s obzirom na stručnu spremu. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ukupnog broja ispitanika s obzirom na stručnu spremu tj. u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Ispitano je 25 (58,1%) zdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom. Među ispitanicima su medicinske sestre i biokemijski laboranti. Sa završenim preddiplomskim studijem ili višom stručnom spremom ispitano je 7 (16,3%) zdravstvenih djelatnika, tj. medicinskih sestara i rendgenskih tehničara. Ukupno je 11 (25,6%) ispitanika sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem, što podrazumijeva liječnike opće medicine, te specijaliste.

Od nezdravstvenih djelatnika u većini su ispitanici sa završenom srednjom školom, njih 33 (82,5%), što podrazumijeva vozače sanitetskog prijevoza, spremačice, administratore, upravne referente, tajnike. Od ukupno 40 nezdravstvenih djelatnika samo je 1 (2,5%) sa završenim fakultetom, te 3 (7,5%) sa višom stručnom spremom ili preddiplomskim studijem, 3 (7,5%) ispitanika su sa završenom osnovnom školom, što podrazumijeva spremačice.

Iz tablice je vidljivo je da je najveći broj ispitanika sa završenom srednjom školom, njih 58 (68,9%). 10 (12%) ispitanih je završilo višu školu ili preddiplomski studij, dok je njih 12 (14,5%) završilo fakultet ili specijalistički studij. 3 (3,6%) ispitanika završilo je osnovnu školu. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ukupnog broja ispitanika sa završenom srednjom školom.

Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji statistički značajna razlika u broju zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika s obzirom na završenu srednju školu.

Rezultat: χ^2 - 0,819; df – 1,39; p – 0,365472; Yatesov χ^2 - 0,566; Yatesov p – 0,451852

Pitanje 3. Spol:

- a) muško
- b) žensko

Tablica 3: Broj zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prema spolu.

	Muško	Žensko
Zdravstveni dj. 43 ispitanika	6 (14%)	37 (86%)
Nezdravstveni dj. 40 ispitanika	11 (27,5%)	29 (72,5%)
Ukupno 83 ispitanika	17 (20,5%)	66 (79,5%)

Tablica 3 prikazuje broj zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prema spolu. U tablici su posebno prikazani zdravstveni i nezdravstveni djelatnici prema spolu, te ukupan broj ispitanika prema spolu.

Zdravstvenih djelatnika ispitano je 6 (14%) muškog spola, dok je 37 (86%) ispitanika ženskog spola.

Kod nezdravstvenih djelatnika, broj ispitanika muškog spola je 11 (27,5%) dok je ispitano 29 (72,5%) ženskog spola.

Iz tablice je vidljivo da je veći broj ispitanika ženskog spola, tj. 66 (79,5%), dok je 17 (20,5%) ispitanika muškog spola.

Pitanje 4: Radno mjesto:

- a) zdravstveni djelatnik
- b) nezdravstveni djelatnik

Tablica 4: Broj zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prema radnom mjestu.

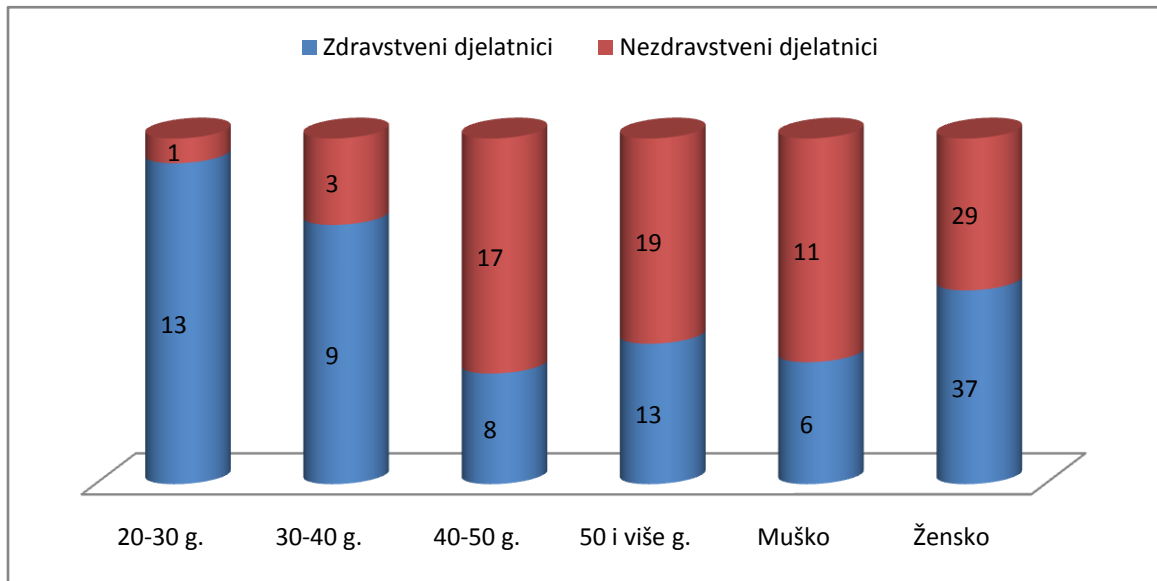
Zdravstveni djelatnik	Nezdravstveni djelatnik	Ukupno
43 (51,8%)	40 (48,2%)	83 (100%)

Iz tablice je vidljivo da je u ispitivanju sudjelovalo 43 (51,8%) zdravstvena i 40 (48,2%) nezdravstvenih djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5% značajnosti odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

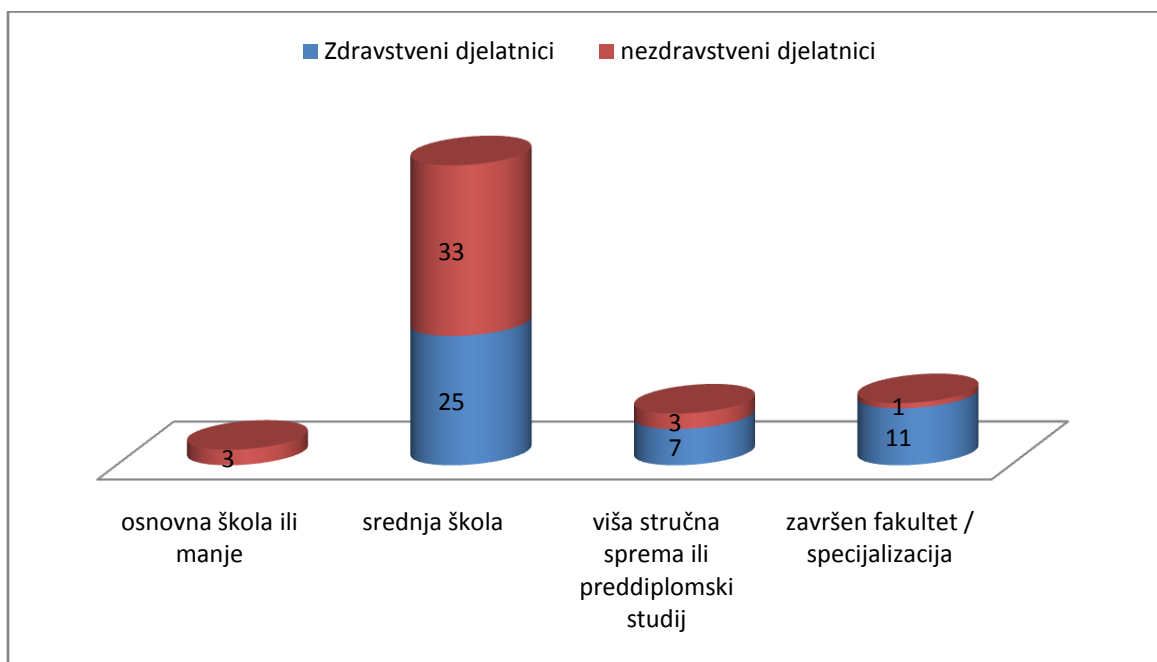
Rezultat: $\chi^2 - 0,072$; $df - 1,39$; $p - 0,788446$; Yatesov $\chi^2 - 0,018$; Yatesov $p - 0,893272$

Grafikon 1. Broj ispitanika prema dobi, spolu i radnom mjestu, prikazana je na grafikonu 1:

Grafikon 2. Broj ispitanika prema stručnoj spremi i radnom mjestu prikazana je

Iz grafikona 2 je vidljivo da je najviše ispitanika, zdravstvenih i nezdravstvenih sa završenom srednjom školom.

Pitanje 5: HIV test se osim iz uzorka krvi može također sa istom pouzdanošću raditi iz uzorka:

- a) stolice
- b) sline
- c) urina
- d) samo iz uzorka krvi

Tablica 5. Odgovori zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije i nakon edukacije.

HIV test se osim iz uzorka krvi može također sa istom pouzdanošću raditi iz uzorka:	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	stolice	sline	urina	samo iz uzorka krvi	stolice	sline	urina	samo iz uzorka krvi
Zdravstveni dj. 43 ispitanika	1 (2,3%)	34 (79,1%)	0 (0%)	8 (18,6%)	0 (0%)	40 (93%)	0 (0%)	3 (7%)
Nezdravstveni dj. 40 ispitanika	2 (5%)	21 (52,5%)	3 (7,5%)	14 (35%)	0 (0%)	28 (70%)	0 (0%)	12 (30%)
Ukupno 83 ispitanika	3 (3,6%)	55 (66,3%)	3 (3,6%)	22 (26,5%)	0 (0%)	68 (82%)	0 (0%)	15 (18%)

Iz tablice 5 vidljiva je promjena znanja prije i nakon edukacije kod zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika. Postavljeno je pitanje vezano za uzimanje uzoraka za HIV testiranje. Točan je odgovor da se uzorak za HIV testiranje može sa jednakom pouzdanošću napraviti iz uzorka sline kao i uzorka krvi.

Od 43 ispitana zdravstvena djelatnika, prije edukacije točan odgovor je dalo 34 (79,1%), 1 (2,3%) ispitanik smatra da se uzorak za testiranje na HIV može napraviti iz uzorka stolice, a 8 (18,6%) ih smatra da se pouzdan rezultat može dobiti samo iz uzorka krvi. Nakon edukacije 40 (93%) ispitanika daje točan odgovor, da se test može raditi iz uzorka sline, dok 3 (7%) smatra da se testiranje može raditi isključivo samo iz uzorka krvi. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 3,48; df – 1,39; p – 0,061889; Yatesov χ^2 - 2,421; Yatesov p – 0,119718

Od 40 ispitanih nezdravstvenih djelatnika, njih 21 (52,5%) dalo je točan odgovor prije edukacije, 2 (5%) smatra da se test može raditi iz uzorka stolice, 3 (7,5%) iz uzorka urina, a 14 (35%) isključivo iz uzorka krvi. Nakon edukacije 28 (70%) nezdravstvenih djelatnika daje točan odgovor, a 12 (30%) ih odgovara da se testiranje može raditi samo iz uzorka krv. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 2,581; df – 1,39; p – 0,108153; Yatesov χ^2 - 1,896; Yatesov p – 0,168526

Gledajući ukupan broj ispitanika, njih 83 zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika, prije edukacije točan odgovor je dalo 55 (66,3%), 3 (3,6%) ispitanika smatra da se testiranje može raditi iz uzorka stolice, 3 (3,6%) iz uzorka sline, te 22 (26,5%) samo iz uzorka krvi. Nakon edukacije 68 (82%) ispitanika je dalo točan odgovor, dok ih 15 (18%) smatra da se testiranje može pouzdano raditi samo iz uzorka krvi. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 5,304; df – 1,39; p – 0,021276; Yatesov χ^2 - 4,25; Yatesov p – 0,033500

Tablica 5a. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi zdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	stolice	sline	urina	samo iz uzorka krvi	stolice	sline	urina	samo iz uzorka krvi
HIV test se osim iz uzorka krvi može također sa istom pouzdanošću raditi iz uzorka								
Srednja škola 25 ispitanika	0 (0%)	20 (80%)	0 (0%)	5 (20%)	0 (0%)	24 (96%)	0 (0%)	1 (4%)
Viša škola ili preddiplomski studij 7 ispitanika	1 (4,3%)	4 (57,1%)	0 (0%)	2 (28,6%)	0 (0%)	5 (71,4%)	0 (0%)	2 (28,6%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 11 ispitanika	0 (0%)	10 (90,1%)	0 (0%)	1 (9,1%)	0 (0%)	11 (100%)	0 (0%)	0 (0%)

Tablica 5a prikazuje odgovore zdravstvenih djelatnika prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu, te promjene u znanju vezane uz uzimanje uzoraka za testiranje na

virus HIV-a. Većina djelatnika je prije edukacije dala točan odgovor. Iz tablice su vidljive promjene u znanju nakon edukacije u sve 4 kategorije prema stručnoj spremi. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Prije edukacije od 25 ispitanih zdravstvenih djelatnika sa srednjom školom, njih 20 (80%) odgovorio je točno na postavljeno pitanje, a nakon edukacije njih 24 (96%) dalo je točan odgovor. Izračunavanjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: $\chi^2 - 3,03$; $df - 1,39$; $p - 0,081738$; Yatesov $\chi^2 - 1,705$ Yatesov $p - 0,191635$

Zdravstvenih djelatnika sa višom školom ili preddiplomskim studijem ispitano je 7, od kojih je 4 (57,1%) dalo točan odgovor na postavljeno pitanje, a nakon edukacije njih 5 (71,4%) je dalo točan odgovor.

Ispitanih zdravstvenih djelatnika sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem bilo je ukupno 11, od kojih je 10 (90,1%) dalo točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije svih 11 (100%) ispitanika dalo je točne odgovore na postavljeno pitanje.

Tablica 5b. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi nezdravstvenih djelatnika

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	stolice	slina	urina	samo iz uzorka krvi	stolice	slina	urina	samo iz uzorka krvi
HIV test se osim iz uzorka krvi može također sa istom pouzdanošću raditi iz uzorka:								
Osnovna škola ili manje 3 ispitanika	2 (66,7%)	1 (33,3%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (100%)	0 (0%)	0 (0%)
Srednja škola 33 ispitanika	0 (0%)	17 (51,5%)	3 (9,1%)	13 (39,4%)	0 (0%)	24 (60%)	0 (0%)	9 (22,5%)
Viša škola ili preddiplomski studij 3 ispitanika	0 (0%)	2 (66,7%)	0 (0%)	1 (33,3%)	0 (0%)	1 (33,3%)	0 (0%)	2 (66,7%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 1 ispitanik	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)

Iz tablice 5b vidljiva je promjena znanja kod nezdravstvenih djelatnika s obzirom na stručnu spremu ispitanika. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji nezdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Prije edukacije 1 (33,3%) nezdravstveni djelatnik sa završenom osnovnom dao je točan odgovor na postavljeno pitanje, a nakon edukacije svi ispitanici, njih 3 (100%) dali su točan odgovor.

Od nezdravstvenih djelatnika sa srednjom stručnom spremom, od 33 ispitanika, njih 17 (51,5%) je dalo točan odgovor na postavljeno pitanje, a nakon edukacije 24 (60%) ispitanika je dalo točan odgovor. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: $\chi^2 - 3,155$; $df - 1,39$; $p - 0,075694$; Yatesov $\chi^2 - 2,318$; Yatesov $p - 0,127884$

Djelatnici sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem, od njih 3 prije edukacije točan odgovor dalo je 2 (66,7%) ispitanika, a nakon edukacije točan odgovor je dao je 1 (33,3%) ispitanik, dok su 2 (66,7%) ispitanika dala netočan odgovor nakon edukacije.

Nezdravstveni djelatnik sa završenim fakultetom ispitan je samo 1 koji i prije i nakon edukacije daje netočan odgovor.

Promjene su vidljive u 3 kategorije stručne spreme. Kod djelatnika sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem promjene nema, dok kod djelatnika sa završnom višom školom ili preddiplomskim studijem više njih daje točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije imamo manji broj točnih odgovora.

Tablica 5c. Broj točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Zdravstveni djelatnici (43 ispitanika)	Nezdravstveni djelatnici (40 ispitanika)
Prije edukacije – 34 (79,1%)	Prije edukacije- 21 (52,5%)
Nakon edukacije- 40 (93%)	Nakon edukacije- 28 (70%)

Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je na temelju točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije i nakon edukacije.

Prije edukacije 34 (79,1%) zdravstvena djelatnika ponudila su točan odgovor, a 21 (52,5%) nezdravstveni. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije. Zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih.

Rezultat: $\chi^2 - 6,544$; $df - 1,39$; $p - 0,010523$; Yatesov $\chi^2 - 5,41$; Yatesov $p - 0,020021$

Nakon edukacije 40 (93%) zdravstvenih djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 28 (70%) nezdravstvenih djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji značajna statistička razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika nakon edukacije. Zdravstveni djelatnici i nakon edukacije pokazuju veće znanje od nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 7,419$; $df - 1,39$; $p - 0,006453$; Yatesov $\chi^2 - 5,945$; Yatesov $p - 0,014759$

Pitanje 6. Da bi izbjegli infekciju HIV-om posebnu pozornost moramo posvetiti:

- a) spolnom odnosu bez upotrebe prezervativa
- b) osobnoj higijeni
- c) redovitom testiranju u najbližem centru
- d) izbjegavanju socijalnih kontakata sa osobama sumnjivog ponašanja (rukovanje, razgovor)

Tablica 6. Odgovori zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije i nakon edukacije.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
Da bi izbjegli infekciju HIV-om posebnu pozornost moramo posvetiti:	spolnom odnosu bez upotrebe prezervativa	osobnoj higijeni	redovitom testiranju u najbližem centru	izbjegavanju socijalnih kontakata sa osobama sumnjivog ponašanja (rukovanje, razgovor)	spolnom odnosu bez upotrebe prezervativa	osobnoj higijeni	redovitom testiranju u najbližem centru	izbjegavanju socijalnih kontakata sa osobama sumnjivog ponašanja (rukovanje, razgovor)
Zdravstveni dj. 43 ispitanika	39 (90,7%)	1 (2,3%)	3 (7%)	0 (0%)	39 (90,7%)	0 (0%)	4 (9,3%)	0 (0%)
Nezdravstveni dj. 40 ispitanika	33 (82,5%)	5 (12,5%)	2 (5%)	0 (0%)	40 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Ukupno 83 ispitanika	72 (86,7%)	6 (7,3%)	5 (6%)	0 (0%)	79 (95,2%)	0 (0%)	4 (4,8%)	0 (0%)

Iz tablice 6 vidljivi su rezultati prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika. Na pitanje čemu moramo posvetiti posebnu pažnju da bi spriječili prijenos virusa HIV-a, točnim odgovorom se smatra „spolnim odnosom bez upotrebe prezervativa“.

Od zdravstvenih djelatnika njih 39 (90,7%) dalo je točan odgovor na postavljeno pitanje prije edukacije. 1 (2,3%) ispitanik prije edukacije smatra da se posebna pažnja u sprječavanju infekcije HIV-om treba posvetiti osobnoj higijeni, 3 (7%) redovitom testiranju u najbližem centru. Nakon edukacije 4 (9,3%) smatra da se posebna pažnja treba posvetiti testiranju u najbližem centru, dok ostalih 39 (90,7%) odgovaraju točno na ponuđeno pitanje. Testiranjem statistički značajne razlike, χ^2 testom, na razini 5 % značajnosti odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 0$; df – 1,39; p – 1; Yatesov $\chi^2 - 0,138$; Yatesov p – 0,710277

Od nezdravstvenih djelatnika, njih 33 (82,5%) dalo je točan odgovor prije edukacije, 5 (12,5%) ispitanika smatra da se posebna pozornost zaštiti od infekcije HIV virusom treba posvetiti osobnoj higijeni, a 2 (5%) redovitom testiranju u najbližem centru. Nakon edukacije 40 (100%) ispitanika je dalo točan odgovor na postavljeno pitanje. Testiranjem statistički

značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 7,671; df – 1,39; p – 0,005611; Yatesov χ^2 - 5,636; Yatesov p – 0,017595

Od ukupnog broja ispitanika, njih 72 (86,7%) je dalo točan odgovor prije edukacije. 6 (7,3%) ih smatra da se posebna pozornost treba posvetiti osobnoj higijeni, a 5 (6%) testiranju u najbližem centru. Nakon edukacije njih 79 (95,2%) je dalo točan odgovor, dok 4 (4,8%) smatra da se pozornost treba posvetiti testiranju u najbližem centru. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 5,308; df – 1,39; p – 0,021227; Yatesov χ^2 - 4,194; Yatesov p – 0,040567

Tablica 6a. Odgovori prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika prema stručnoj spremi.

	PRIJE EDUKACIJE 43 ispitanika				NAKON EDUKACIJE 43 ispitanika			
	spolnom odnosu bez upotrebe prezervativa	osobnoj higijeni	redovitom testiranju u najbližem centru	izbjegavanju socijalnih kontakata sa osobama sumnjivog ponašanja (rukovanje, razgovor)	spolnom odnosu bez upotrebe prezervativa	osobnoj higijeni	redovitom testiranju u najbližem centru	izbjegavanju socijalnih kontakata sa osobama sumnjivog ponašanja (rukovanje, razgovor)
Srednja škola 25 ispitanika	22 (88%)	1 (4)	2 (8)	0 (0%)	23 (92%)	0 (0%)	2 (8)	0 (0%)
Viša škola ili preddiplomski studij 7 ispitanika	7 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	7 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 11 ispitanika	10 (90,9%)	0 (0%)	1 (9,1%)	0 (0%)	9 (81,8%)	0 (0%)	2 (18,2%)	0 (0%)

Iz tablice 6a vidljivi su rezultati prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika s obzirom na stručnu spremu. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Ispitanici sa završenom srednjom školom prije edukacije daju 22 (88%) točna odgovora, a nakon edukacije 23 (92%). Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: $\chi^2 - 0,222$; $df - 1,39$; $p - 0,637520$; Yatesov $\chi^2 - 0$; Yatesov $p - 1$

Kod ispitanika sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem broj točnih odgovora je isti prije i nakon edukacije, svih 7 (100%) ispitanika je odgovorilo točno.

Kod ispitanika sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem veći je broj točnih odgovora prije, a manji nakon edukacije. Prije edukacije točno je odgovorilo 10 (90,9%) ispitanika, a nakon edukacije njih 9 (81,8%) je dalo točan odgovor.

Tablica 6b. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi nezdravstvenih djelatnika

Da bi izbjegli infekciju HIV-om posebnu pozornost moramo posvetiti:	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	spolnom odnosu bez upotrebe prezervativa	osobnoj higijeni	redovitom testiranju u najbližem centru	izbjegavanju socijalnih kontakata sa osobama sumnjivog ponašanja (rukovanje, razgovor)	spolnom odnosu bez upotrebe prezervativa	osobnoj higijeni	redovitom testiranju u najbližem centru	izbjegavanju socijalnih kontakata sa osobama sumnjivog ponašanja (rukovanje, razgovor)
Osnovna škola ili manje 3 ispitanika	3 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Srednja škola 33 ispitanika	26 (65%)	5 (12,5)	2 (5%)	0 (0%)	33 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Viša škola ili preddiplomski studij 3 ispitanika	3 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 1 ispitanik	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)

Iz tablice 6b vidljiva je promjena u znanju prema stručnoj spremi nezdravstvenih djelatnika. Nakon edukacije 100% ispitanika dalo je točan odgovor. Testiranje statistički

značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Djelatnici sa završenom osnovnom školom, višom školom ili preddiplomskim studijem i djelatnici sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem su svi dali točan odgovor i prije i nakon edukacije.

Kod djelatnika sa srednjom školom vidljiva je promjena. Prije edukacije njih 26 (65%) dalo je točan odgovor, a nakon edukacije 33 (100%) ispitanika dalo je točan odgovor. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: χ^2 - 7,831; df – 1,39; p – 0,005135; Yatesov χ^2 - 5,753; Yatesov p – 0,016460

Tablica 6c. Broj točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Zdravstveni djelatnici (43 ispitanika)	Nezdravstveni djelatnici (40 ispitanika)
Prije edukacije – 39 (90,7%)	Prije edukacije – 33 (82,5%)
Nakon edukacije- 39 (90,7%)	Nakon edukacije – 40 (100%)

Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je na temelju točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije i nakon edukacije.

Prije edukacije 39 (90,7%) zdravstvenih djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 33 (82,5%) nezdravstvena djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije. Zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih.

Rezultat: χ^2 - 8,066; df – 1,39; p – 0,004510; Yatesov χ^2 - 6,716; Yatesov p – 0,00555

Nakon edukacije 39 (90,7%) zdravstvenih djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 40 (100%) nezdravstvenih. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika nakon edukacije. Nezdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje

nakon edukacije od zdravstvenih djelatnika, za razliku od rezultata prije edukacije gdje su zdravstveni djelatnici pokazali veće znanje od nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 3,909; df – 1,39; p – 0,048028; Yatesov χ^2 - 2,144; Yatesov p – 0,0143128

Pitanje 7. U svijetu se u prosjeku 1 osoba zarazi HIV-om svakih:

- a) 2 sata
- b) 1 sat
- c) 30 minuta
- d) 20 sekundi

Tablica 7. Odgovori zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije i nakon edukacije.

U svijetu se u prosjeku 1 osoba zarazi HIV-om svakih:	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	2 sata	1 sat	30 minuta	20 sekundi	2 sata	1 sat	30 minuta	20 sekundi
Zdravstveni dj. 43 ispitanika	10 (23,3%)	8 (18,6%)	13 (30,2%)	12 (27,9%)	2 (4,7%)	1 (2,3%)	1 (2,3%)	39 (90,7%)
Nezdravstveni dj. 40 ispitanika	19 (47,5%)	10 (25%)	7 (17,5%)	4 (10%)	1 (2,5%)	0 (0%)	4 (10%)	35 (87,5%)
Ukupno 83 ispitanika	29 (34,9%)	18 (21,7%)	20 (24,1%)	16 (19,3%)	3 (3,6%)	1 (1,2%)	5 (6%)	74 (89,2%)

Iz tablice 7 vidljivo je da je došlo do promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Točnim odgovorom se smatra 20 sekundi. Različiti autori i različita istraživanja daju različite podatke o tome koliko često se 1 osoba u svijetu zarazi HIV-om. Podatak je preuzet iz ankete HZJZ (sastavili: Marija Mašanović, spec. javnog zdravstva i Mato Lakić, spec. epidemiologije).

Od ispitanih zdravstvenih djelatnika, njih 12 (27,9%) dalo je točan odgovor prije edukacije, 10 (23,3%) ispitanika smatra da se svakih 2 sata u svijetu jedna osoba zarazi HIV-om, 8 (18,6%) smatra da je to svakih 1 sat, a 13 (30,2%) svakih 30 minuta. 39 (90,7%) ispitanika je dalo točan odgovor nakon edukacije, 2 (4,7%) ih smatra da se svakih 2 sata jedna

osoba zarazi HIV-om, a 1 (2,3%) svaki 1 sat, te 1 (2,3%) svakih 30 minuta. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 35,123$; $df - 1,39$; $p - 0$; Yatesov $\chi^2 - 32,569$; Yatesov $p - 1e-8$

Od nezdravstvenih djelatnika koji su ispitani, njih 4 (10%) dalo je točan odgovor prije edukacije, 19 (47,5%) ih smatra da se svaka 2 sata jedna osoba u svijetu zarazi HIV-om, 10 (25%) ispitanika smatra da je to svakih 1 sat, dok ih 7 (17,5%) odgovara svakih 30 minuta. 35 (87,5%) nezdravstvenih djelatnika dalo je točan odgovor nakon edukacije. 1 (2,5%) ispitanik smatra da se jedna osoba u svijetu zarazi HIV virusom svaka 2 sata, dok 4 (10%) ispitanika smatra da se jedna osoba u svijetu zarazi HIV-om svakih 30 minuta. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 48,08$; $df - 1,39$; $p - 0$; Yatesov $\chi^2 - 45,028$; Yatesov $p - 0$

Iz tablice vidimo da je od ukupnog broja ispitanika prije edukacije njih 16 (19,3%) dalo točan odgovor, 29 (34,9%) ispitanika je odgovorilo da se jedna osoba u svijetu zarazi HIV-om svaka 2 sata, 18 (21,7%) smatra da je to svakih 1 sat, dok ih 20 (24,1%) odgovara svakih 30 minuta. Nakon edukacije je vidljiva promjena znanja, tj. 74 (89,2%) ispitanika dalo točan odgovor. 3 (3,6%) ispitanika smatra da se u svijetu svaka 2 sata jedna osoba zarazi virusom HIV-a, 1 (1,2%) da je to svaki 1 sat, a 5 (6%) smatra da se svakih 30 minuta jedna osoba u svijetu zarazi virusom HIV-a. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 86,015$; $df - 1,39$; $p - 0$; Yatesov $\chi^2 - 83,129$; Yatesov $p - 0$

Tablica 7a. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi zdravstvenih djelatnika.

U svijetu se u prosjeku 1 osoba zarazi HIV-om svakih:	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	2 sata	1 sat	30 minuta	20 sekundi	2 sata	1 sat	30 minuta	20 sekundi
Srednja škola 25 ispitanika	8 (32%)	6 (24%)	7 (28%)	4 (16%)	1 (4%)	1 (4%)	1 (4%)	22 (88%)
Viša škola ili preddiplomski studij 7 ispitanika	1 (14,3%)	1 (14,3%)	1 (14,3%)	4 (57,1%)	1 (14,3%)	0 (0%)	0 (0%)	6 (85,7%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 11 ispitanika	1 (9,1%)	1 (9,1%)	5 (45,4%)	4 (36,4%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	11 (100%)

Tablica 7a prikazuje odgovore prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika s obzirom na stručnu spremu gdje je vidljiva promjena u znanju. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Kod zdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom prije edukacije njih 4 (16%) dalo je točan odgovor na postavljeno pitanje, dok je nakon edukacije njih 22 (88%) dalo točan odgovor. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: χ^2 - 25,962; df – 1,39; p – 3,5e-7; Yatesov χ^2 - 23,157; Yatesov p – 0,000001

Zdravstveni djelatnici sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem prije edukacije njih 4 (57,1%) dalo je točan odgovor, dok je nakon edukacije njih 6 (85,7%) dalo točan odgovor.

Kod zdravstvenih djelatnika sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem vidljiva je najveća promjena prije i nakon edukacije. Prije edukacije njih 4 (36,4%) dalo je točan odgovor dok ih je nakon edukacije 11 (100%) točno odgovorilo na postavljeno pitanje.

Tablica 7b. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi nezdravstvenih djelatnika.

U svijetu se u prosjeku 1 osoba zarazi HIV-om svakih:	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	2 sata	1 sat	30 minuta	20 sekundi	2 sata	1 sat	30 minuta	20 sekundi
Osnovna škola ili manje 3 ispitanika	2 (66,7%)	0 (0%)	1 (33,3%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (100%)
Srednja škola 33 ispitanika	14 (42,4%)	10 (30,3%)	5 (15,2%)	4 (12,1%)	1 (3%)	0 (0%)	4 (12,1%)	28 (84,9%)
Viša škola ili preddiplomski studij 3 ispitanika	3 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (100%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 1 ispitanik	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)

Tablica 7b prikazuje odgovore nezdravstvenih djelatnika s obzirom na stručnu spremu. Iz tablice su vidljive promjene u odgovorima nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Kod nezdravstvenih djelatnika sa završenom osnovnom školom, 3 (100%) ispitanika prije edukacije je dalo netočan odgovor, dok je 3 (100%) ispitanika nakon edukacije dalo točan odgovor.

Nezdravstveni djelatnici sa završenom srednjom školom, prije edukacije 4 (12,1%) ispitanika je dalo točan odgovor, a nakon edukacije njih 28 (84,%) daje točan odgovor. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji značajna statistička razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: χ^2 - 30; df – 1,39; p – 4e-8; Yatesov χ^2 - 27,552; Yatesov p – 1,5e-7

Nezdravstveni djelatnici sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem prije edukacije 3 (100%) daje netočan odgovor, a nakon edukacije 3 (100%) ispitanika daje točan odgovor na postavljeno pitanje.

Kod nezdravstvenih djelatnika sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem ispitan je jedan djelatnik koji na postavljeno pitanje prije edukacije odgovara netočno a nakon edukacije daje točan odgovor.

Tablica 7c. Broj točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Zdravstveni djelatnici (43 ispitanika)	Nezdravstveni djelatnici (40 ispitanika)
Prije edukacije – 12 (27,9%)	Prije edukacije – 4 (10%)
Nakon edukacije- 39 (90,7%)	Nakon edukacije- 35 (87,5%)

Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je na temelju točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije i nakon edukacije.

Prije edukacije 12 (27,9%) zdravstvenih djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 4 (10%) nezdravstvena djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije. Zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih.

Rezultat: χ^2 - 14,85; df – 1,39; p – 0,000116; Yatesov χ^2 - 13,062; Yatesov p – 0,000301

Nakon edukacije 39 (90,7%) zdravstvenih djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 35 (87,5%) nezdravstvenih. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika nakon edukacije. Zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje nakon edukacije, za razliku od rezultata prije edukacije, gdje su zdravstveni djelatnici pokazali veće znanje od nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 0,219; df – 1,39; p – 0,639802; Yatesov χ^2 - 0,013; Yatesov p – 0,909223

Pitanje 8. Osoba zaražena HIV infekcijom boluje od AIDS-a od onog trenutka kada se testiranje na virus pokaže pozitivno. Smatrate li tu tvrdnju točnom ili netočnom:

- a) Tvrdnja je točna
- b) Tvrdnja nije točna

Tablica 8. Odgovori zdravstvenih djelatnika prije i nakon edukacije.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
Osoba zaražena HIV infekcijom boluje od AIDS-a od onog trenutka kada se testiranje na virus pokaže pozitivno. Smatrate li tu tvrdnju točnom ili netočnom:	Tvrdnja je točna	Tvrdnja nije točna			Tvrdnja je točna	Tvrdnja nije točna		
Zdravstveni dj. 43 ispitanika.	5 (11,6%)	38 (88,4%)			11 (25,6%)	32 (74,4%)		
Nezdravstveni dj. 40 ispitanika	15 (37,5%)	25 (62,5%)			9 (22,5%)	31 (77,5%)		
Ukupno 83 ispitanika	20 (24,1%)	63 (75,9%)			20 (24,1%)	63 (75,9%)		

Tablica 8 pokazuje odgovore zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije i nakon edukacije. Točan je odgovor da navedena tvrdnja nije točna. Osoba koja je zaražena HIV infekcijom ne boluje od AIDS-a od onog trenutka kada se testiranje na virus pokaže pozitivno. Iz tablice je vidljivo da su nezdravstveni djelatnici nakon edukacije zaokružili veći broj točnih odgovora, dok su zdravstveni djelatnici veće znanje pokazali prije nego nakon edukacije.

38 (88,4%) zdravstvenih djelatnika dalo je točan odgovor prije edukacije, a 5 (11,6%) ispitanika smatra da osoba boluje od AIDS-a od onog trenutka kada se virus HIV-a pokaže pozitivan. Nakon edukacije 32 (74,4%) ispitanika je dalo točan odgovor, dok ih nakon edukacije 11 (25,6%) smatra da je navedena tvrdnja točna. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika. U ovom slučaju zdravstveni djelatnici pokazuju manje znanja nakon edukacije.

Rezultat: χ^2 - 2,764; df – 1,39; p – 0,96406; Yatesov χ^2 - 1,92; Yatesov p – 0,165856

Nezdravstveni djelatnici su pokazali veće zanimanje za edukaciju. 25 (62,5%) ispitanika je dalo točan odgovor prije edukacije, dok ih 15 (37,5%) smatra da osoba boluje od AIDS-a od onog trenutka kada se virus HIV-a pokaže pozitivnim. 31 (77,5%) ispitanik je dao

točan odgovor nakon edukacije, a 9 (22,5%) ih je odgovorilo da je navedena tvrdnja točna, tj. ponudili su netočan odgovor. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 2,143$; $df - 1,39$; $p - 0,143221$; Yatesov $\chi^2 - 1,488$; Yatesov $p - 0,222527$

Kada uzmemo ukupan broj ispitanika, vidimo da su rezultati prije i nakon edukacije jednaki 63 (75,9%) ih je dalo točan odgovor prije i nakon edukacije, a 20 (24,1%) ih smatra da je navedena tvrdnja točna. Jednaki broj točnih odgovora prije i nakon edukacije smo dobili jer su zdravstveni djelatnici pokazali manje znanja nakon edukacije, za razliku od nezdravstvenih. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije u ukupnom broju ispitanika.

Rezultat: $\chi^2 - 0$; $df - 1,39$; $p - 1$; Yatesov $\chi^2 - 0,033$; Yatesov $p - 0,855850$

Tablica 8a. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi zdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	Tvrdnja je točna	Tvrdnja nije točna			Tvrdnja je točna	Tvrdnja nije točna		
Osoba zaražena HIV infekcijom boluje od AIDS-a od onog trenutka kada se testiranje na virus pokaže pozitivno. Smatrate li tu tvrdnju točnom ili netočnom:								
Srednja škola 25 ispitanika	4 (16%)	21 (84%)			6 (24%)	19 (76%)		
Viša škola ili preddiplomski studij 7 ispitanika	1 (14,3%)	6 (85,7%)			1 (14,3%)	6 (85,7%)		
Završen fakultet/ specijalistički studij 11 ispitanika	0 (0%)	11 (11%)			4 (36,4%)	7 (63,6%)		

U tablici 8a vidljivi su rezultati prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu zdravstvenih djelatnika. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa srednjom školom.

Zdravstveni djelatnici sa srednjom školom, njih 21 (84%) prije edukacije je dalo točan odgovor, dok ih 19 (76%) daje točan odgovor nakon edukacije. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji značajna statistička razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: $\chi^2 - 0,187$; $df - 1,39$; $p - 0,665425$; Yatesov $\chi^2 - 0,047$; Yatesov $p - 0,828368$

Sa višom školom ili preddiplomskim studijem točan odgovor prije edukacije daje 6 (85,7%) ispitanika, a nakon edukacije rezultat je identičan.

Ispitanici sa završenim fakultetom ili stručnim studijem pokazuju promjenu u negativnom smislu, njih 11 (100%) daje točan odgovor prije edukacije, dok ih nakon edukacije točan odgovor daje 7 (63,6%).

Tablica 8b. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi nezdravstvenih djelatnika

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	Tvrđnja je točna	Tvrđnja nije točna			Tvrđnja je točna	Tvrđnja nije točna		
Osoba zaražena HIV infekcijom boluje od AIDS-a od onog trenutka kada se testiranje na virus pokaže pozitivno. Smatrate li tu tvrdnju točnom ili netočnom:								
Osnovna škola ili manje 3 ispitanika	0 (0%)	3 (100%)			1 (33,3%)	2 (66,7%)		
Srednja škola 33 ispitanika	15 (45,4%)	18 (54,5%)			8 (24,2%)	25 (75,8%)		
Viša škola ili preddiplomski studij 3 ispitanika	0 (0%)	3 (100%)			0 (0%)	3 (100%)		
Završen fakultet/ specijalistički studij 1 ispitanik	0 (0%)	1 (100%)			0 (0%)	1 (1%)		

U tablici 8b prikazani su odgovori prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu nezdravstvenih djelatnika. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

3 (100%) ispitana nezdravstvena djelatnika sa završenom osnovnom školom dala su točan odgovor na postavljeno pitanje prije edukacije. Nakon edukacije 2 (66,7%) ispitanika sa osnovnoškolskim obrazovanjem dalo je točan odgovor.

Nezdravstveni djelatnici sa završenom srednjom školom, prije edukacije njih 18 (54,5%) dalo je točan odgovor, dok ih je 25 (75,8%) dalo točan odgovor nakon edukacije. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: χ^2 - 3,27; df – 1,39; p – 0,070557; Yatesov χ^2 - 2,402; Yatesov p – 0,121180

Od nezdravstvenih djelatnika sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem, i prije i nakon edukacije isti broj, tj. 3 (100%) ispitanika dao je točan odgovor.

Završen fakultet ili specijalistički studij ima 1 nezdravstveni djelatnik, koji prije i nakon edukacije daje točan odgovor.

Tablica 8c. Broj točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Zdravstveni djelatnici (43 ispitanika)	Nezdravstveni djelatnici (40 ispitanika)
Prije edukacije –38 (88,4%)	Prije edukacije –25 (62,5%)
Nakon edukacije –32 (74,4%)	Nakon edukacije –31 (77,5%)

Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je na temelju točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije i nakon edukacije.

Prije edukacije 38 (88,4%) zdravstvenih djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 25 (62,5%) nezdravstvenih. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije. Zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih.

Rezultat: χ^2 - 7,584; df – 1,39; p – 0,005888; Yatesov χ^2 - 6,235; Yatesov p – 0,012524

Nakon edukacije 32 (74,4%) zdravstvena djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 31 (77,5%) nezdravstveni djelatnik. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 %

značajnosti odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika nakon edukacije. Zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje nakon edukacije, za razliku od rezultata prije edukacije, gdje su zdravstveni djelatnici pokazali veće znanje.

Rezultat: $\chi^2 - 0,108$; $df - 1,39$; $p - 0,742432$; Yatesov $\chi^2 - 0,005$; Yatesov $p - 0,943628$

Pitanje 9. Koja od navedenih tekućina pripada onima koje su karakteristične za prijenos HIV virusa sa osobe na osobu:

- a) urin
- b) amnionska tekućina
- c) suze
- d) stolica

Tablica 9. Odgovori prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Koja od navedenih tekućina pripada onima koje su karakteristične za prijenos HIV virusa sa osobe na osobu:	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	urin	amnionska tekućina	suze	stolica	urin	amnionska tekućina	suze	stolica
Zdravstveni dj. 43 ispitanika	2 (4,7%)	40 (93%)	1 (2,3)	0 (0%)	2 (4,7%)	40 (93%)	1 (2,3%)	0 (0%)
Nezdravstveni dj. 40 ispitanika	9 (22,5%)	24 (60%)	6 (15%)	1 (2,5%)	1 (2,5%)	38 (98%)	1 (2,5%)	0 (0%)
Ukupno 83 ispitanika	11 (13,2%)	64 (77,1%)	7 (17,5%)	1 (1,2%)	3 (3,6%)	78 (94%)	2 (2,4%)	0 (0%)

Tablica 9 prikazuje odgovore prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika. Točan odgovor na postavljeno pitanje je amnionska tekućina. Urin, suze i stolica nisu karakteristične tjelesne izlučevine za prijenos HIV virusa. Iz tablice je vidljiva promjena u odgovorima nakon edukacije kod nezdravstvenih djelatnika.

Od ispitanih zdravstvenih djelatnika 40 (93%) dalo je točan odgovor i prije i nakon edukacije, te nisu zabilježene promjene u odgovorima. Prije i nakon edukacije 2 (4,7%) ispitanika smatra da je urin karakterističan za prijenos virusa HIV-a, a 1 (2,3%) ispitanik prije i nakon edukacije smatra da su suze. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 0$; $df - 1,39$; $p - 1$; Yatesov $\chi^2 - 0,179$; Yatesov $p - 0,672234$

Od ispitanih nezdravstvenih djelatnika njih 24 (60%) dalo je točan odgovor prije edukacije, 9 (22,5%) ispitanika dalo je odgovor da je urin karakterističan za prijenos HIV-a, 6 (15%) smatra da su to suze, a 1 (2,5%) smatra da je to stolica. 38 (98%) ispitanika je dalo točan odgovor nakon edukacije, 1 (2,5%) ispitanik smatra da je urin karakterističan za prijenos HIV virusa, a 1 (2,5%) smatra da su suze. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 14,05$; $df - 1,39$; $p - 0,000178$; Yatesov $\chi^2 - 12,115$; Yatesov $p - 0,000500$

Od ukupnog broja ispitanika, njih 64 (77,1%) daje točan odgovor prije edukacije, 11 (13,2%) smatra da je urin karakterističan za prijenos HIV virusa, 7 (17,5%) suze, a 1 (1,2%) stolica. 78 (94%) daje točan odgovor nakon edukacije, 3 (3,6%) smatra da je urin karakterističan za prijenos HIV virusa, a 2 (2,4%) ispitanika smatra da su to suze. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 7,903$; $df - 1,39$; $p - 0,004935$; Yatesov $\chi^2 - 6,667$; Yatesov $p - 0,009821$

Tablica 9a. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi zdravstvenih djelatnika.

Koja od navedenih tekućina pripada onima koje su karakteristične za prijenos HIV virusa sa osobe na osobu:	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	urin	amnionska tekućina	suze	stolica	urin	amnionska tekućina	suze	stolica
Srednja škola 25 ispitanika	2 (8%)	23 (92%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (8%)	23 (92%)	0 (0%)	0 (0%)
Viša škola ili preddiplomski studij 7 ispitanika	0 (0%)	6 (87,7%)	1 (14,3%)	0 (0%)	0 (0%)	6 (87,7%)	1 (14,3%)	0 (0%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 11 ispitanika	0 (0%)	11 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	11 (100%)	0 (0%)	0 (0%)

Tablica 9a prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu zdravstvenih djelatnika. U tablici nisu vidljive promjene u odgovorima prije i nakon edukacije, i razloga jer je većina ispitanika odgovorila točno prije edukacije. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Od ispitanika sa srednjom školom točno je odgovorilo 23 (92%) ispitanika i prije i nakon edukacije. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 0$; $df - 1,39$; $p - 1$; Yatesov $\chi^2 - 0,072$; Yatesov $p - 0,788446$

Od ispitanika sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem njih 6 (87,7%) dalo je točan odgovor na postavljeno pitanje i prije i nakon edukacije.

Od ispitanika sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem njih 11 (100%) dalo je točan odgovor prije i nakon edukacije.

Tablica 9b. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi nezdravstvenih djelatnika.

Koja od navedenih tekućina pripada onima koje su karakteristične za prijenos HIV virusa sa osobe na osobu:	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	urin	amnionska tekućina	suze	stolica	urin	amnionska tekućina	suze	stolica
Osnovna škola ili manje 3 ispitanika	1 (33,3%)	1 (33,3%)	1 (33,3%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (100%)	0 (0%)	0 (0%)
Srednja škola 33 ispitanika	8 (24,2%)	21 (63,6%)	3 (9,1%)	1 (9,1%)	1 (3%)	31 (94%)	1 (3%)	0 (0%)
Viša škola ili preddiplomski studij 3 ispitanika	0 (0%)	1 (33,3%)	2 (66,7%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (100%)	0 (0%)	0 (0%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 1 ispitanik	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)

Tablica 9b prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu nezdravstvenih djelatnika. Iz tablice su vidljive promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Od ispitanika sa završenom osnovnom školom 1 (33,3%) ispitanik je dao točan odgovor prije edukacije, dok ih je 3 (100%) dalo točan odgovor nakon edukacije.

Od ispitanika sa završenom srednjom školom 21 (63,6%) ispitanik je dao točan odgovor, dok je nakon edukacije njih 31 (94%) odgovorilo točno. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 10,874; df – 1,39; p – 0,000975; Yatesov χ^2 - 9,069; Yatesov p – 0,002599

Od ispitanika sa višom školom ili preddiplomskim studijem, 1 (33,3%) ispitanik je dao točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije njih 3 (100%) dalo je točan odgovor.

Sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem ispitan je 1 nezdravstveni djelatnik koji točno odgovara i prije i nakon edukacije.

Tablica 9c. Broj točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Zdravstveni djelatnici (43 ispitanika)	Nezdravstveni djelatnici (40 ispitanika)
Prije edukacije – 40 (93%)	Prije edukacije – 24 (60%)
Nakon edukacije – 40 (93%)	Nakon edukacije – 38 (98%)

Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je na temelju točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije i nakon edukacije.

Prije edukacije 40 (93%) zdravstvenih djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 24 (60%) nezdravstvena djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije. Zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih.

Rezultat: χ^2 - 12,803; df – 1,39; p – 0,000346; Yatesov χ^2 - 11,001; Yatesov p – 0,000910

Nakon edukacije 40 (93%) zdravstvenih djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 38 (98%) nezdravstvenih djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika nakon edukacije. Zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje nakon edukacije, za razliku od rezultata prije edukacije, gdje su zdravstveni djelatnici pokazali veće znanje.

Rezultat: χ^2 - 0,143; df – 1,39; p – 0,705316; Yatesov χ^2 - 0,007; Yatesov p – 0,933321

Pitanje 10. Osobu zaraženu HIV-om, u prvoj fazi infekcije možemo prepoznati po vanjskom izgledu jer:

- naglo gubi na težini (do 30% ukupne tjelesne mase)
- dolazi do perutanja kože
- javlja se osip po cijelom tijelu
- ne možemo prepoznati osobu po vanjskom izgledu

Tablica 10. Odgovori zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije i nakon edukacije.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	naglo gubi na težini (do 30% ukupne tjelesne mase)	dolazi do perutanja kože	javlja se osip po cijelom tijelu	ne možemo prepoznati osobu po vanjskom izgledu	naglo gubi na težini (do 30% ukupne tjelesne mase)	dolazi do perutanja kože	javlja se osip po cijelom tijelu	ne možemo prepoznati osobu po vanjskom izgledu
Zdravstveni dj. 43 ispitanika	0 (0%)	1 (2,3%)	5 (11,6%)	37 (86,1%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	43 (100%)
Nezdravstveni dj. 40 ispitanika	11 (27,5%)	2 (5%)	3 (7,5%)	24 (60%)	3 (7,5%)	1 (2,5%)	0 (0%)	36 (90%)
Ukupno 83 ispitanika	11 (13,3%)	3 (3,6%)	8 (9,6%)	61 (73,5%)	3 (3,6%)	1 (1,2%)	0 (0%)	79 (95,2%)

Iz tablice 10 su vidljivi odgovori prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika, te su promjene u odgovorima vidljive i kod jednih i drugih. Točan odgovor je da osobu zaraženu HIV virusom ne možemo prepoznati po vanjskom izgledu.

Kod zdravstvenih djelatnika 37 (86,1%) ispitanika odgovorilo je točno prije edukacije, njih 5 (11,6%) smatra da se javlja osip po cijelom tijelu, dok 1 (2,3%) ispitanik smatra da dolazi do perutanja kože. 43 (100%) zdravstvena djelatnika je dalo točan odgovor nakon edukacije. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 6,45; df – 1,39; p – 0,011095; Yatesov χ^2 - 4,479; Yatesov p – 0,034313

Kod nezdravstvenih djelatnika njih 24 (60%) dalo je točan odgovor prije edukacije. 11 (27,5%) ispitanika smatra da osoba zaražena virusom HIV-a naglo gubi na težini, 2 (5%) ispitanika smatra da dolazi do perutanja kože, a 3 (7,5%) da se javlja osip po cijelom tijelu. Nakon edukacije 36 (90%) ispitanika odgovorilo je točno na postavljeno pitanje, 3 (7,5%) smatra da oboljeli gubi naglo na težini, a 1 (2,5%) da dolazi do perutanja kože. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 9,6$; $df - 1,39$; $p - 0,001945$; Yatesov $\chi^2 - 8,067$; Yatesov $p - 0,004507$

Ukupan broj ispitanika koji je prije edukacije odgovorio točno je 61 (73,5%), 11 (13,3%) ispitanika je odgovorilo da osoba zaražena HIV virusom naglo gubi na težini, 3 (3,6%) ispitanika je odgovorilo da dolazi do perutanja kože, a 8 (9,6%) da se javlja osip po cijelom tijelu. Nakon edukacije 79 (95,2%) ispitanika je odgovorio točno, 3 (3,6%) ispitanika je odgovorilo da dolazi do naglog gubitka težine, a 1 (1,2%) ispitanik je odgovorio da dolazi do javljanja osipa po cijelom tijelu. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 14,776$; $df - 1,39$; $p - 0,000121$; Yatesov $\chi^2 - 13,18$; Yatesov $p - 0,000282$

Tablica 10a. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi zdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	naglo gubi na težini (do 30% ukupne tjelesne mase)	dolazi do perutanja kože	javlja se osip po cijelom tijelu	ne možemo prepoznati osobu po vanjskom izgledu	naglo gubi na težini (do 30% ukupne tjelesne mase)	dolazi do perutanja kože	javlja se osip po cijelom tijelu	ne možemo prepoznati osobu po vanjskom izgledu
Srednja škola 25 ispitanika	0 (0%)	1 (4%)	4 (16%)	20 (80%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	25 (100%)
Viša škola ili preddiplomski studij 7 ispitanika	0 (0%)	0 (0%)	1 (14,3%)	6 (85,7%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	7 (100%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 11 ispitanika	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	11 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	11 (100%)

Iz tablice 10a vidljivi su rezultati s obzirom na stručnu spremu zdravstvenih djelatnika. Nakon edukacije 100% ispitanika zaokružilo je točne odgovore. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

20 (80%) zdravstvenih djelatnika sa srednjom školom je dalo točan odgovor prije edukacije, dok ih je 25 (100%) dalo točan odgovor nakon edukacije. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji

statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: $\chi^2 - 5,556$; $df - 1,39$; $p - 0,018417$; Yatesov $\chi^2 - 3,556$; Yatesov $p - 0,059330$

Od ispitanika sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem, njih 6 (85,7%) je dalo točan odgovor prije edukacije, dok ih je 7 (100%) dalo točan odgovor nakon edukacije.

Sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem 11 (100%) djelatnika je dalo točan odgovor prije i nakon edukacije.

Tablica 10b. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi nezdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	naglo gubi na težini (do 30% ukupne tjelesne mase)	dolazi do perutanja kože	javlja se osip po cijelom tijelu	ne možemo prepoznati osobu po vanjskom izgledu	naglo gubi na težini (do 30% ukupne tjelesne mase)	dolazi do perutanja kože	javlja se osip po cijelom tijelu	ne možemo prepoznati osobu po vanjskom izgledu
Osobu zaraženu HIV-om, u prvoj fazi infekcije možemo prepoznati po vanjskom izgledu jer:								
Osnovna škola ili manje 3 ispitanika	1 (33,3%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (66,7%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (100%)
Srednja škola 33 ispitanika	9 (27,3%)	2 (6%)	3 (9,1%)	19 (57,6%)	1 (3%)	1 (3%)	0 (0%)	31 (94%)
Viša škola ili preddiplomski studij 3 ispitanika	1 (33,3%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (66,7%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (100%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 1 ispitanik	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)

Tablica 10b prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu nezdravstvenih djelatnika. Vidljive su promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

U kategoriji ispitanika sa završenom osnovnom školom, 2 (66,7%) ispitanika odgovara točno prije edukacije, dok ih nakon edukacije 3 (100%) daje točan odgovor.

Od nezdravstvenih djelatnika sa srednjom školom, njih 19 (57,6%) dalo je točan odgovor prije edukacije, dok ih je 31 (94%) dalo točan odgovor nakon edukacije. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: χ^2 - 11,88; df – 1,39; p – 0,000567; Yatesov χ^2 - 9,983; Yatesov p – 0,001579

Od ispitanika sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem, njih 2 (66,7%) dalo je točan odgovor prije edukacije, dok ih je 3 (100%) dalo točan odgovor nakon edukacije.

Od nezdravstvenih djelatnika, ispitan je 1 sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem, koji prije i nakon edukacije daje točan odgovor.

Tablica 10c. Broj točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Zdravstveni djelatnici (43 ispitanika)	Nezdravstveni djelatnici (40 ispitanika)
Prije edukacije – 37 (86,1%)	Prije edukacije – 24 (60%)
Nakon edukacije – 43 (100%)	Nakon edukacije – 36 (90%)

Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je na temelju točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije i nakon edukacije.

Prije edukacije 37 (86,1%) zdravstvenih djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 24 (60%) nezdravstvena djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije. Zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 7,217; df – 1,39; p – 0,007221; Yatesov χ^2 - 5,942; Yatesov p – 0,014784

Nakon edukacije 43 (100%) zdravstvena djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 36 (90%) nezdravstvenih djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika nakon edukacije. Zdravstveni djelatnici pokazuju

veće znanje od nezdravstvenih djelatnika nakon edukacije, no koeficijent značajnosti je manji nakon edukacije.

Rezultat: $\chi^2 - 4,518$; $df - 1,39$; $p - 0,033540$; Yatesov $\chi^2 - 2,601$; Yatesov $p - 0,106796$

Pitanje 11. Virus HIV-a se po vašem mišljenju ne može prenijeti na slijedeći način:

- a) poljupcem
- b) spolnim odnosom
- c) piercingom ili tetoviranjem
- d) transplantacijom

Tablica 11. Odgovori prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Virus HIV-a se po vašem mišljenju ne može prenijeti na slijedeći način:	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	poljupcem	spolnim odnosom	piercingom ili tetoviranjem	transplantacijom	poljupcem	spolnim odnosom	piercingom ili tetoviranjem	transplantacijom
Zdravstveni dj. 43 ispitanika	39 (79,6%)	0 (0%)	1 (2%)	3 (18,4%)	43 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Nezdravstveni dj. 40 ispitanika	24 (60%)	2 (5%)	6 (15%)	8 (20%)	39 (97,5%)	0 (0%)	1 (2,5%)	0 (0%)
Ukupno 83 ispitanika	63 (76%)	2 (2,4%)	7 (8,4%)	11 (13,2%)	82 (98,8%)	0 (0%)	1 (1,2%)	0 (0%)

Tablica 11 prikazuje odgovore prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika, te promjene u odgovorima nakon edukacije. Točan odgovor na pitanje je da se HIV virus ne može prenijeti poljupcem.

Iz tablice je vidljivo da je 39 (79,6%) zdravstvenih djelatnika odgovorilo točno prije edukacije, 1 (2%) ispitanik smatra da se HIV virus ne može prenijeti piercingom ili

tetoviranjem, dok 3 (18,4%) ispitanika smatra da je virus HIV-a nemoguće prenijeti transplantacijom. Nakon edukacije 43 (100%) odgovorilo točno na postavljeno pitanje. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 4,195$; $df - 1,39$; $p - 0,040543$; Yatesov $\chi^2 - 2,36$; Yatesov $p - 0,124482$

Od nezdravstvenih djelatnika njih 24 (60%) je odgovorilo točno prije edukacije dok ih je 39 (97,5%) odgovorilo točno nakon edukacije. Prije edukacije 2 (5%) ispitanika smatra da se virus HIV-a ne može prenijeti spolnim odnosom, 6 (15%) smatra piercingom ili tetoviranjem, a 8 (20%) ih smatra da se virus HIV-a ne prenosi transplantacijom. Nakon edukacije 1 (2,5%) ispitanik smatra da se virus HIV-a ne može prenijeti transplantacijom. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 16,807$; $df - 1,39$; $p - 0,000041$; Yatesov $\chi^2 - 14,64$; Yatesov $p - 0,000130$

Od ukupnog broja ispitanika njih 63 (76%) je odgovorilo točno prije edukacije, 2 (2,4%) ispitanika smatra da se virus HIV-a ne prenosi spolnim odnosom, 7 (8,4%) piercingom ili tetoviranjem, a 11 (13,2%) transplantacijom. 82 (98,8%) ispitanika je odgovorilo točno nakon edukacije, 1 (1,2%) ispitanik je odgovorio netočno na postavljeno pitanje nakon edukacije, tj. da se virus HIV-a ne može prenijeti transplantacijom. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 15,618$; $df - 1,39$; $p - 0,000077$; Yatesov $\chi^2 - 14,558$; Yatesov $p - 0,000135$

Tablica 11a. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi zdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
Virus HIV-a se po vašem mišljenju ne može prenijeti na slijedeći način:	poljupcem	spolnim odnosom	piercingom ili tetoviranjem	transplantacijom	poljupcem	spolnim odnosom	piercingom ili tetoviranjem	transplantacijom
Srednja škola 25 ispitanika	22 (88%)	0 (0%)	1 (4%)	2 (8%)	25 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Viša škola ili preddiplomski studij 7 ispitanika	7 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	7 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 11 ispitanika	10 (90,9%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (9,1%)	11 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)

Tablica 11a prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu zdravstvenih djelatnika, te promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Svi ispitanici su zaokružili točan odgovor nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Od zdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom, njih 22 (88%) točno je odgovorilo prije edukacije, dok ih je 25 (100%) odgovorilo točno nakon edukacije. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 3,191; df – 1,39; p – 0,074044; Yatesov χ^2 - 1,418; Yatesov p – 0,233732

Od djelatnika sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem, njih 7 (100%) je dalo točan odgovor i prije i nakon edukacije.

10 (90,9%) zdravstvenih djelatnika sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem je dalo točan odgovor prije edukacije, dok ih je 11 (100%) dalo točan odgovor nakon edukacije.

Tablica 11b. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi nezdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	poljupcem	spolnim odnosom	piercingom ili tetoviranjem	transplantacijom	poljupcem	spolnim odnosom	piercingom ili tetoviranjem	transplantacijom
Virus HIV-a se po vašem mišljenju ne može prenijeti na slijedeći način:								
Osnovna škola ili manje 3 ispitanika	1 (33,3%)	1 (33,3%)	0 (0%)	1 (33,3%)	3 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Srednja škola 33 ispitanika	20 (60,6%)	1 (3%)	5 (15,2%)	7 (21,2%)	32 (97%)	0 (0%)	1 (3%)	0 (0%)
Viša škola ili preddiplomski studij 3 ispitanika	2 (66,7%)	0 (0%)	1 (33,3%)	0 (0%)	3 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Završen fakultet/specijalistički studij 1 ispitanik	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)

Tablica 11b prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu nezdravstvenih djelatnika, te vidljive promjene u odgovorima nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa srednjom školom.

Od nezdravstvenih djelatnika sa završenom osnovnom školom, 1 (33,3%) dalo je točan odgovor prije edukacije, dok ih je 3 (100%) dalo točan odgovor nakon edukacije.

20 (60,6%) nezdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom dalo je točan odgovor prije edukacije, dok ih je 32 (97%) dalo točan odgovor nakon edukacije. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 13,055; df – 1,39; p – 0,000302; Yatesov χ^2 - 10,97; Yatesov p – 0,000925

Od nezdravstvenih djelatnika sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem prije edukacije njih 2 (66,7%) je dalo točan odgovor, a nakon edukacije njih 3 (100%) je odgovorilo točno.

1 (100%) ispitanik sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem dao je točan odgovor i prije i nakon edukacije.

Tablica 11c. Broj točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Zdravstveni djelatnici (43 ispitanika)	Nezdravstveni djelatnici (40 ispitanika)
Prije edukacije – 39 (79,6%)	Prije edukacije – 24 (60%)
Nakon edukacije – 43 (100%)	Nakon edukacije – 39 (97,5%)

Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je na temelju točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije i nakon edukacije.

Prije edukacije 39 (79,6%) zdravstvenih djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 24 (60%) nezdravstvena djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije. Zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih.

Rezultat: χ^2 - 10,677; df – 1,39; p – 0,001084; Yatesov χ^2 - 9,065; Yatesov p – 0,002605

Nakon edukacije 43 (100%) zdravstvena djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 39 (97,5%) nezdravstvenih djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika nakon edukacije. Zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje nakon edukacije, za razliku od rezultata prije edukacije, gdje su zdravstveni djelatnici pokazali veće znanje.

Rezultat: χ^2 - 1,088; df – 1,39; p – 0,296914; Yatesov χ^2 - 0,001; Yatesov p – 0,974772

Pitanje 12. Vrijeme inkubacije od trenutka zaražavanja do nastanka mjerljivih antitijela (nakon kojeg se postojećim testovima može utvrditi zaraza HIV-om) je:

- a) 1 tjedan
- b) 1-3 tjedna
- c) 1-3 mjeseca
- d) 3-6 mjeseci

Tablica 12. odgovori prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Vrijeme inkubacije od trenutka zaražavanja do nastanka mjerljivih antitijela (nakon kojeg se postojećim testovima može utvrditi zaraza HIV-om) je:	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	1 tjedan	1-3 tjedna	1-3 mjeseca	3-6 mjeseci	1 tjedan	1-3 tjedna	1-3 mjeseca	3-6 mjeseci
Zdravstveni dj. 43 ispitanika	1 (2,3%)	6 (14%)	31 (72,1%)	5 (11,6%)	0 (0%)	0 (0%)	43 (100%)	0 (0%)
Nezdravstveni dj. 40 ispitanika	7 (17,5%)	8 (20%)	20 (50%)	5 (12,5%)	1 (2,5%)	0 (0%)	35 (87,5%)	4 (10%)
Ukupno 83 ispitanika	8 (9,6%)	14 (16,9%)	51 (61,5%)	10 (12%)	1 (1,2%)	0 (0%)	78 (94%)	4 (4,8%)

Tablica 12 prikazuje odgovore prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika, te vidljive promjene u odgovorima. Vrijeme inkubacije od trenutka zaražavanja do nastanka mjerljivih antitijela (nakon kojega se postojećim testovima može utvrditi zaraza HIV virusom) je 1-3 mjeseca.

Prije edukacije 31 (72,1%) zdravstveni djelatnik je odgovorio točno na postavljeno pitanje, 1 (2,3%) ispitanik smatra da je vrijeme inkubacije 1 tjedan, 6 (14%) ispitanika je odgovorilo da je vrijeme inkubacije 1-3 tjedna, a 5 (11,6%) ispitanika je odgovorilo da je vrijeme inkubacije 3-6 mjeseci. Nakon edukacije 43 (100%) dalo točan odgovor. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 13,946; df – 1,39; p – 0,000188; Yatesov χ^2 - 11,718; Yatesov p – 0,000618

Od nezdravstvenih djelatnika njih 20 (50%) je dalo točan odgovor na postavljeno pitanje prije edukacije, 7 (17,5%) je odgovorilo da je vrijeme inkubacije 1 tjedan, 8 (20%) ispitanika smatra da je vrijeme inkubacije 1-3 tjedna, a 5 (12,5%) ih smatra da je vrijeme inkubacije 1-3 mjeseca. 35 (87,5%) ispitanika je dalo točan odgovor nakon edukacije. 1 (2,5%) ispitanika smatra da je vrijeme inkubacije 1 tjedan, a 4 (10%) smatra da je vrijeme inkubacije 3-6 mjeseci. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 13,091; df – 1,39; p – 0,000296; Yatesov χ^2 - 11,404; Yatesov p – 0,000732

Od ukupnog broja ispitanika njih 51 (61,5%) dalo je točan odgovor prije edukacije, 8 (9,6%) ih smatra da je vrijeme inkubacije 1 tjedan, 14 (16,9%) da je vrijeme inkubacije 1-3 tjedna, a 10 (12%) smatra da je vrijeme inkubacije 3-6 mjeseci. Nakon edukacije njih 78 (94%) dalo je točan odgovor, 1 (1,2%) smatra da je vrijeme inkubacije 1 tjedan, a 4 (4,8%) smatra da je inkubacije 3-6 mjeseci. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 25,354; df – 1,39; p – 0,4,8-7; Yatesov χ^2 - 23511; Yatesov p – 0,000001

Tablica 12a. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi zdravstvenih djelatnika.

Vrijeme inkubacije od trenutka zaražavanja do	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	1 tjedan	1-3 tjedna	1-3 mjeseca	3-6 mjeseci	1 tjedan	1-3 tjedna	1-3 mjeseca	3-6 mjeseci

nastanka mjerljivih antitijela (nakon kojeg se postojećim testovima može utvrditi zaraza HIV-om) je:								
Srednja škola 25 ispitanika	1 (4%)	3 (12%)	16 (64%)	5 (20%)	1 (4%)	7 (28%)	15 (60%)	2 (8%)
Viša škola ili preddiplomski studij 7 ispitanika	0 (0%)	2 (28,6%)	5 (71,4%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	7 (100%)	0 (0%)
Završen fakultet/ specijalistički studij	0 (0%)	1 (9,1%)	10 (90,9%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	11 (100%)	0 (0%)

Tablica 12a prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu zdravstvenih djelatnika, te pokazuje promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

16 (64%) zdravstvenih djelatnika sa srednjom školom je dalo točan odgovor na postavljeno pitanje prije edukacije, dok ih je 15 (60%) dalo točan odgovor nakon edukacije. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: $\chi^2 - 0,05$; $df - 1,39$; $p - 0,823063$; Yatesov $\chi^2 - 0$; Yatesov $p - 1$

Od zdravstvenih djelatnika sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem, njih 5 (71,4 %) dalo je točan odgovor prije edukacije, dok ih je 7 (100%) dalo točan odgovor nakon edukacije.

10 (90,9%) zdravstvenih djelatnika sa završenim fakultetom dalo je točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije 11 (100%) ispitanika dalo je točan odgovor.

Tablica 12b. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi nezdravstvenih djelatnika.

Vrijeme inkubacije od trenutka zaražavanja do nastanka mjerljivih antitijela (nakon kojeg se postojećim testovima može utvrditi zaraza HIV-om) je:	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	1 tjedan	1-3 tjedna	1-3 mjeseca	3-6 mjeseci	1 tjedan	1-3 tjedna	1-3 mjeseca	3-6 mjeseci
Osnovna škola ili manje 3 ispitanika	1 (33,3%)	1 (33,3%)	1 (33,3%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (66,7%)	1 (33,3%)
Srednja škola 33 ispitanika	6 (18,2%)	7 (21,2%)	17 (51,5%)	3 (9,1%)	1 (3%)	0 (0%)	29 (87,9%)	3 (9,1%)
Viša škola ili preddiplomski studij 3 ispitanika	0 (0%)	0 (0%)	1 (33,3%)	2 (66,7%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (100%)	0 (0%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 1 ispitanik	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)

Tablica 12b prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu nezdravstvenih djelatnika, te pokazuje promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa srednjom školom.

Od ispitanika sa završenom osnovnom školom 1 (33,3%) dalo je točan odgovor na postavljeno pitanje prije edukacije, dok ih je nakon edukacije 2 (66,7%) odgovorilo točno.

Od nezdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom njih 17 (51,5%) dalo je točan odgovor prije edukacije, dok ih je 29 (87,9%) dalo točan odgovor nakon edukacije. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: χ^2 -7,366; df – 1,39; p – 0,006646; Yatesov χ^2 - 6,189; Yatesov p – 0,012854

1 (33,3%) djelatnik sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem dao je točan odgovor na postavljeno pitanje prije edukacije, dok ih je 3 (100%) dalo točan odgovor nakon edukacije.

1 (100%) nezdravstveni djelatnik sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem dao je točan odgovor i prije i nakon edukacije.

Tablica 12c. Broj točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Zdravstveni djelatnici (43 ispitanika)	Nezdravstveni djelatnici (40 ispitanika)
Prije edukacije –31 (72,1%)	Prije edukacije –20 (50%)
Nakon edukacije –43 (100%)	Nakon edukacije –35 (87,5%)

Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je na temelju točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije i nakon edukacije.

Prije edukacije 31 (72,1%) zdravstveni djelatnik ponudio je točan odgovor, a 20 (50%) nezdravstvenih djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije. Zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih.

Rezultat: χ^2 - 4,27; df – 1,39; p – 0,038790; Yatesov χ^2 - 3,388; Yatesov p – 0,065672

Nakon edukacije 43 (100%) zdravstvena djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 35(87,5%) nezdravstvenih djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika nakon edukacije. Zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje nakon edukacije, isto kao i prije edukacije.

Rezultat: χ^2 - 5,72; df – 1,39; p – 0,016772; Yatesov χ^2 - 3,725; Yatesov p – 0,053603

Pitanje 13. Kod ekspozicije zdravstvenog djelatnika tj. perkutanog incidenta (ubod na iglu) rizik za prenošenje virusa iznosi:

- a) 0,2-0,5%
- b) 19,8-20,2%
- c) 50-51,2%
- d) 98,7-100%

Tablica 13. odgovori prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
Kod ekspozicije zdravstvenog djelatnika tj. perkutanog incidenta (ubod na iglu) rizik za prenošenje virusa iznosi:	0,2-0,5%	19,8-20,2%	50-51,2%	98,7-100%	0,2-0,5%	19,8-20,2%	50-51,2%	98,7-100%
Zdravstveni dj. 43 ispitanika	17 (39,5%)	16 (37,2%)	8 (18,6%)	2 (4,7%)	42 (97,7%)	0 (0%)	1 (2,3%)	0 (0%)
Nezdravstveni dj. 40 ispitanika	10 (25%)	11 (27,5%)	11 (27,5%)	8 (20%)	39 (97,5%)	0 (0%)	1 (2,5%)	0 (0%)
Ukupno 83 ispitanika	27 (32,5%)	27 (32,5%)	19 (29%)	10 (12,1%)	81 (97,6%)	0 (0%)	2 (2,4%)	0 (0%)

Tablica 13 pokazuje odgovore prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika, vidljive su promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Točan odgovor na postavljeno pitanje je taj da je rizik za prenošenje HIV virusa kod perkutanog incidenta 0,2-0,5%.

Prije edukacije 17 (39,5%) zdravstvenih djelatnika je dalo točan odgovor na postavljeno pitanje. 16 (37,2%) ih smatra da je rizik za prijenos infekcije kod perkutanog incidenta 19,8-20,2%, 8 (18,6%) smatra da je rizik 50-51,2%, a 2 (4,7%) da je rizik 98,7-100%. Nakon edukacije 42 (97,7%) ispitanika je odgovorilo točno na postavljeno pitanje, a 1 (2,3%) smatra da je rizik za prijenos HIV infekcije kod perkutanog incidenta 50-51,2%.. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 33,741; df – 1,39; p – 1e-8; Yatesov χ^2 - 31,096; Yatesov p – 2e-8

Od nezdravstvenih djelatnika, njih 10 (25%) je dalo točan odgovor prije edukacije, 11 (27,5%) ispitanika je odgovorilo da je rizik za prijenos HIV infekcije 19,8-20,2%, 11 (27,5%) smatra da je rizik 50-51,2%, dok 8 (20%) ispitanika smatra da je rizik za prijenos infekcije HIV-on nakon perkutanog incidenta 98,7-100%. 39 (97,5%) ispitanika odgovorilo je točno nakon edukacije. 1 (2,5%) ispitanik je nakon edukacije dao netočan odgovor, da je rizik za prijenos infekcije 50-51,2%. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 44,292; df – 1,39; p – 0; Yatesov χ^2 - 41,29; Yatesov p – 0

U ukupnom broju ispitanika, njih 27 (32,5%) dalo je točan odgovor prije edukacije, 27 (32,5%) ih smatra da je rizik za prijenos HIV infekcije 19,8-20,2%, 19 (29%) smatra da je rizik 50-51,2%, a 10 (12,1%) ispitanika smatra da je rizik za prijenos infekcije kod perkutanog incidenta 98,7-100%. 81 (97,6%) ispitanika je dalo točan odgovor nakon edukacije. Samo 2 (2,4%) ispitanika dalo je netočan odgovor nakon edukacije, tj. da je rizik za prijenos HIV infekcije nakon perkutanog incidenta 50-51,2%. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 77,276; df – 1,39; p – 0; Yatesov χ^2 - 74,44; Yatesov p – 0

Tablica 13a. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi zdravstvenih djelatnika.

Kod ekspozicije zdravstvenog djelatnika tj. perkutanog incidenta (ubod na iglu) rizik za prenošenje virusa iznosi:	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	0,2-0,5%	19,8-20,2%	50-51,2%	98,7-100%	0,2-0,5%	19,8-20,2%	50-51,2%	98,7-100%
Srednja škola 25 ispitanika	7 (28%)	10 (40%)	7 (28%)	1 (4%)	23 (92%)	0 (0%)	2 (8%)	0 (0%)
Viša škola ili preddiplomski studij 7 ispitanika	4 (57,1%)	2 (28,6%)	0 (0%)	1 (14,3%)	7 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 11 ispitanika	6 (54,5%)	4 (36,4%)	1 (9,1%)	0 (0%)	11 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)

Tablica 13a prikazuje odgovore prije i poslije edukacije prema stručnoj spremi zdravstvenih djelatnika. Vidljive su promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Od zdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom, njih 7 (28%) dalo je točan odgovor prije edukacije, dok ih je 23 (92%) dalo točan odgovor nakon edukacije. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: χ^2 - 21,333; df – 1,39; p – 0,000003; Yatesov χ^2 - 18,75; Yatesov p – 0,000014

Zdravstvenih djelatnika sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem točan odgovor prije edukacije dalo je 4 (57,1%), a nakon edukacije njih 7 (100%) dalo je točan odgovor.

Tablica 13b. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi nezdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	0,2-0,5%	19,8-20,2%	50-51,2%	98,7-100%	0,2-0,5%	19,8-20,2%	50-51,2%	98,7-100%
Kod ekspozicije zdravstvenog djelatnika tj. perkutanog incidenta (ubod na iglu) rizik za prenošenje virusa iznosi:								
Osnovna škola ili manje 3 ispitanika	1 (33,3%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (66,7%)	3 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (%)
Srednja škola 33 ispitanika	6 (18,5%)	10 (30,3%)	11 (33,3%)	6 (66,7%)	32 (97%)	0 (0%)	1 (3%)	0 (0%)
Viša škola ili preddiplomski studij 3 ispitanika	2 (66,7%)	1 (33,3%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%=
Završen fakultet/ specijalistički studij	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)

Tablica 13b prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu nezdravstvenih djelatnike, te promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Testiranje

statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

1 (33,3%) nezdravstveni djelatnik sa završenom osnovnom školom odgovorio je točno na postavljeno pitanje prije edukacije, dok ih je 3 (100%) odgovorilo točno nakon edukacije.

Od nezdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom njih 6 (18,5%) odgovorilo je točno prije edukacije, a 32 (97%) je dalo točan odgovor nakon edukacije. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H₀ hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: χ^2 - 41,932; df – 1,39; p – 0; Yatesov χ^2 - 38,769; Yatesov p – 0

Sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem 2 (66,7%) ispitanika su dala točan odgovor prije edukacije, dok ih je 3 (100%) dalo točan odgovor nakon edukacije.

1 (100%) ispitanik sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem dao je točan odgovor i prije i nakon edukacije.

Tablica 13c. Broj točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Zdravstveni djelatnici (43 ispitanika)	Nezdravstveni djelatnici (40 ispitanika)
Prije edukacije –17 (39,5%)	Prije edukacije –10 (25%)
Nakon edukacije –42 (97,7%)	Nakon edukacije –39 (97,5%)

Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je na temelju točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije i nakon edukacije.

Prije edukacije 17 (39,5%) zdravstvenih djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 10 (25%) nezdravstvenih djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H₀ hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije. Zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih, uz nizak koeficijent značajnosti.

Rezultat: χ^2 - 1,995; df – 1,39; p – 0,157819; Yatesov χ^2 - 1,387; Yatesov p – 0,238912

Nakon edukacije 42 (97,7%) zdravstvena djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 39 (97,5%) nezdravstvenih djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika nakon edukacije. Zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje nakon edukacije, za razliku od rezultata prije edukacije, gdje su zdravstveni djelatnici pokazali veće znanje.

Rezultat: χ^2 - 0,003; df – 1,39; p – 0,956319; Yatesov χ^2 - 0,442; Yatesov p – 0,506158

Pitanje 14. Najveći rizik za prijenos infekcije virusom HIV-a kod zdravstvenih djelatnika je:

- a) perkutani incident (ubod iglom, porezotina skalpelom)
- b) mukokutani incident (kontakt krvi sa sluznicom i ozlijeđenim dijelom tijela)
- c) ugrizni incident (ugriz pri kojem dolazi do oštećenja kože)

Tablica 14. Odgovori prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE			NAKON EDUKACIJE		
	perkutani incident (ubod iglom, porezotina skalpelom)	mukokutani incident (kontakt krvi sa sluznicom ili ozlijeđenim dijelom tijela)	ugrizni incident (ugriz pri kojem dolazi do oštećenja kože)	perkutani incident (ubod iglom, porezotina skalpelom)	mukokutani incident (kontakt krvi sa sluznicom ili ozlijeđenim dijelom tijela)	ugrizni incident (ugriz pri kojem dolazi do oštećenja kože)
Zdravstveni dj. 43 ispitanika	14 (32,6%)	17 (39,5%)	12 (27,9%)	11 (25,6%)	8 (18,6%)	24 (55,8%)
Nezdravstveni dj. 40 ispitanika	18 (45%)	15 (37,5%)	7 (17,5%)	10 (25%)	2 (5%)	28 (70%)
Ukupno 83 ispitanika	32 (38,5%)	32 (38,5%)	19 (23%)	21 (25,3%)	10 (12%)	52 (62,7%)

U tablici 14 prikazani su odgovori prije i nakon edukacije, te promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Najveći rizik za prijenos infekcije virusom HIV-a kod zdravstvenih djelatnika je ugrizni incident pri kojem dolazi do oštećenja kože. Vrlo je vjerojatno da će doći

do prijenosa infekcije, jer se u slučaju ugriznog incidenta može zaraziti i osoba koja je ugrizena isto kao i osoba koja je zadala ugriz.

Od zdravstvenih djelatnika, njih 12 (27,9%) dalo je točan odgovor prije edukacije dok ih 14 (32,6%) smatra da je najveći rizik za prijenos infekcije perkutani incident, a 17 (39,5%) ih smatra da je to mukokutani incident. 24 (55,8%) ispitanika je dalo točan odgovor nakon edukacije, dok ih 11 (25,6%) smatra da je najveći rizik za prijenos infekcije perkutani incident, a 8 (18,6%) ih smatra da je to mukokutani incident. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 6,88$; $df - 1,39$; $p - 0,008716$; Yatesov $\chi^2 - 5,781$; Yatesov $p - 0,016200$

Nezdravstveni djelatnici, njih 7 (17,5%) daje točan odgovor prije edukacije, njih 18 (45%) smatra da je najveći rizik za prijenos perkutani incident, a 15 (37,5%) da je mukokutani incident. 28 (70%) ispitanika daje točan odgovor nakon edukacije, 10 (25%) ispitanika smatra da je najveći rizik za prijenos infekcije perkutani incident, a 2 (5%) mukokutani incident. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 32,863$; $df - 1,39$; $p - 1e-8$; Yatesov $\chi^2 - 30,219$; Yatesov $p - 4e-8$

Od ukupnog broja ispitanika, 19 (23%) je dalo točan odgovor prije edukacije, dok 32 (38,5%) smatra da je najveći rizik perkutani incident, a isto toliko smatra da je mukokutani incident najviše rizičan. Nakon edukacije 52 (62,7%) ispitanika daju točan odgovor, dok ih 21 (25,3%) smatra da je najveći rizik za prijenos infekcije perkutani incident, a 10 (12%) smatra da je to mukokutani incident. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 26,801$; $df - 1,39$; $p - 2,3e-7$; Yatesov $\chi^2 - 25,201$; Yatesov $p - 5,2e-7$

Tablica 14a. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi zdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE			NAKON EDUKACIJE		
	perkutani incident (ubod iglom, porezotina skalpelom)	mukokutani incident (kontakt krvi sa sluznicom ili ozlijeđenim dijelom tijela)	ugrizni incident (ugriz pri kojem dolazi do oštećenja kože)	perkutani incident (ubod iglom, porezotina skalpelom)	mukokutani incident (kontakt krvi sa sluznicom ili ozlijeđenim dijelom tijela)	ugrizni incident (ugriz pri kojem dolazi do oštećenja kože)
Najveći rizik za prijenos infekcije virusom HIV-a kod zdravstvenih djelatnika je:						
Srednja škola 25 ispitanika	10 (40%)	10 (40%)	5 (20%)	6 (24%)	4 (16%)	15 (60%)
Viša škola ili preddiplomski studij 7 ispitanika	1 (14,2%)	3 (42,9%)	3 (42,9%)	1 (14,2)	2 (28,6%)	4 (57,2)
Završen fakultet/ specijalistički studij 11 ispitanika	3 (27,2%)	4 (36,4%)	4 (36,4%)	4 (36,4%)	2 (18,7%)	5 (45,5%)

Tablica 14a prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu zdravstvenih djelatnika i promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Od 25 ispitanika sa završenom srednjom školom, njih 5 (20%) je dalo točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije njih 15 (60%) je točno odgovorilo. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti potvrđujemo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: χ^2 - 8,333; df – 1,39; p – 0,003893; Yatesov χ^2 - 6,75; Yatesov p – 0,009374

Od zdravstvenih djelatnika sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem, njih 3 (42,9%) dalo je točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije, njih 4 (57,2%) je točno odgovorilo.

Sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem, od 11 ispitanika, 4 (36,4%) je odgovorilo točno prije edukacije, dok ih 5 (45,5%) daje točan odgovor nakon edukacije.

Tablica 14b. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi nezdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE			NAKON EDUKACIJE		
	perkutani incident (ubod iglom, porezotina skalpelom)	mukokutani incident (kontakt krvi sa sluznicom ili ozlijeđenim dijelom tijela)	ugrizni incident (ugriz pri kojem dolazi do oštećenja kože)	perkutani incident (ubod iglom, porezotina skalpelom)	mukokutani incident (kontakt krvi sa sluznicom ili ozlijeđenim dijelom tijela)	ugrizni incident (ugriz pri kojem dolazi do oštećenja kože)
Najveći rizik za prijenos infekcije virusom HIV-a kod zdravstvenih djelatnika je:						
Osnovna škola ili manje 3 ispitanika	2 (66,7%)	1 (33,3%)	0 (0%)	1 (33,3%)	0 (0%)	2 (66,7%)
Srednja škola 33 ispitanika	15 (45,5%)	12 (36,4%)	6 (18,1%)	8 (24,2%)	2 (6,1%)	23 (69,7%)
Viša škola ili preddiplomski studij 3 ispitanika	1 (33,3%)	2 (66,7%)	0 (0%)	1 (33,3%)	0 (0%)	2 (66,7%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 1 ispitanik	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)

Tablica 14b prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu nezdravstvenih djelatnika, te promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Prije edukacije niti jedan ispitanik sa završenom osnovnom školom nije dao točan odgovor na postavljeno pitanje, dok je nakon edukacije 2 (66,7%) ispitanika odgovorilo točno.

Od ispitanika sa završenom srednjom školom, njih 6 (18,1%) je dalo točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije njih 23 (69,7%) odgovara točno. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: χ^2 - 17,776; df – 1,39; p – 0,000024; Yatesov χ^2 - 15,747; Yatesov p – 0,000072

Od nezdravstvenih djelatnika sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem, prije edukacije niti jedan nije dao točan odgovor na postavljeno pitanje, a nakon edukacije 2 (66,7%) ispitanika točno odgovara.

Ispitan je 1 nezdravstveni djelatnik sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem koji na postavljeno pitanje odgovara točno i prije i nakon edukacije.

Tablica 14c. Broj točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Zdravstveni djelatnici (43 ispitanika)	Nezdravstveni djelatnici (40 ispitanika)
Prije edukacije – 12 (27,9%)	Prije edukacije – 7 (17,5%)
Nakon edukacije – 24 (55,8%)	Nakon edukacije – 28 (70%)

Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je na temelju točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije i nakon edukacije.

Prije edukacije 12 (27,9%) zdravstvenih djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 7 (17,5%) nezdravstvenih djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji značajna statistička razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije. Zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje prije edukacije.

Rezultat: χ^2 - 1,272; df – 1,39; p – 0,259391; Yatesov χ^2 - 0,75; Yatesov p – 0,386476

Nakon edukacije 24 (55,8%) zdravstvena djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 28 (70%) nezdravstvenih djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika nakon edukacije. Nezdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje nakon edukacije od zdravstvenih djelatnika (uz minimalni koeficijent značajnosti), za razliku od rezultata prije edukacije, gdje su zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazali podjednako znanje.

Rezultat: χ^2 - 1,782; df – 1,39; p – 0,181903; Yatesov χ^2 - 1,228; Yatesov p – 0,267796

Pitanje 15. U slučaju neposrednog socijalnog kontakta na poslu sa HIV pozitivnim radnim kolegom/kolegicom Vi bi ste:

- a) tražio/la bi promjenu radnog mjesta za dotičnu osobu
- b) tražio/la bi promjenu radnog mjesta za sebe
- c) bio/ bila bih na oprezu kod kontakta sa tom osobom, ali mogao/la bih raditi s njim/njom
- d) dovoljno sam educiran/a da znam kako HIV ne mogu dobiti socijalnim kontaktom

Tablica 15. Odgovori prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	tražio/la bi promjenu radnog mjesta za dotičnu osobu	tražio/la bi promjenu radnog mjesta za sebe	bio/bila bih na oprezu kod kontakta sa tom osobom, ali mogao/la bih raditi s njim/njom	dovoljno sam educiran/a da znam kako HIV ne mogu dobiti socijalnim kontaktom	tražio/la bi promjenu radnog mjesta za dotičnu osobu	tražio/la bi promjenu radnog mjesta za sebe	bio/bila bih na oprezu kod kontakta sa tom osobom, ali mogao/la bih raditi s njim/njom	dovoljno sam educiran/a da znam kako HIV ne mogu dobiti socijalnim kontaktom
U slučaju neposrednog socijalnog kontakta na poslu sa HIV pozitivnim radnim kolegom/kolegicom Vi bi ste:								
Zdravstveni dj. 43 ispitanika	0 (0%)	5 (11,6%)	14 (32,6%)	24 (55,8%)	0 (0%)	2 (4,6%)	7 (16,3%)	34 (79,1%)
Nezdravstveni dj. 40 ispitanika	1 (2,5%)	3 (7,5%)	18 (45%)	18 (45%)	0 (0%)	0 (0%)	17 (42,5%)	23 (57,5%)
Ukupno 83 ispitanika	1 (1,2%)	8 (9,6%)	32 (38,6%)	42 (50,6%)	0 (0%)	2 (2,4%)	24 (28,9%)	57 (68,7)

Iz tablice 15 vidljivi su rezultati anketiranja zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije i nakon edukacije. Kao točan odgovor na postavljeno pitanje smatra se „dovoljno sam educiran/a da znam kako HIV ne mogu dobiti socijalnim kontaktom“. Navedeno pitanje ne odražava znanje zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika već stav i mišljenje o oboljelima, a jedan od ciljeva ovog istraživanja, anketiranja i edukacije je smanjenje stigmatizma prema oboljelima od HIV/AIDS-a.

Od zdravstvenih djelatnika njih 24 (55,8%) je odgovorilo da su dovoljno educirani da znaju da se HIV/AIDS ne može dobiti socijalnim kontaktom, a 5 (11,6%) ispitanika bi tražilo promjenu radnog mjesta za sebe, dok ih 14 (32,6%) smatra da bi mogli raditi sa oboljelom

osobom, ali bi bili na oprezu. Nakon edukacije 34 (79,1%) ispitanika je odgovorilo da su dovoljno educirani da znaju da se HIV/AIDS ne prenosi socijalnim kontaktom, dok ih 2 (4,6%) smatra da bi trebali tražiti promjenu radnog mjesta za sebe, a 7 (16,3%) ispitanika bi bilo na oprezu. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 7,903$; $df - 1,39$; $p - 0,004935$; Yatesov $\chi^2 - 6,667$; Yatesov $p - 0,009821$

Od nezdravstvenih djelatnika njih 18 (45%) je odgovorilo prije edukacije odgovorilo da je dovoljno educirano da znaju da se HIV/AIDS ne prenosi socijalnim kontaktom, isto toliko ispitanika je odgovorilo da bi bilo na oprezu, dok bi 3 (7,5%) tražilo promjenu radnog mjesta za sebe, a 1 (2,5%) ispitanik bi tražio promjenu radnog mjesta za oboljelu osobu. Nakon edukacije 23 (57,5%) ispitanika je odgovorilo da je dovoljno educirano da znaju da se HIV/AIDS ne prenosi socijalnim kontaktom, 17 (42,5%) bi bilo na oprezu. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 5,296$; $df - 1,39$; $p - 0,021374$; Yatesov $\chi^2 - 4,289$; Yatesov $p - 0,038359$

Prije edukacije od ukupnog broj ispitanika njih 42 (50,6%) je odgovorilo da su dovoljno educirani, 32 (38,6%) ispitanika bi bilo na oprezu, 8 (9,6%) bi tražilo promjenu radnog mjesta za sebe, a 1 (1,2%) ispitanik bi tražio promjenu radnog mjesta za oboljelu osobu. Nakon edukacije 57 (68,7%) ispitanika je odgovorilo da je dovoljno educirano, 24 (28,9%) bi bilo na oprezu, a 2 (2,4%) bi tražilo promjenu radnog mjesta za sebe. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 5,631$; $df - 1,39$; $p - 0,017645$; Yatesov $\chi^2 - 4,905$; Yatesov $p - 0,026779$

Tablica 15a. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi zdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	tražio/la bi promjenu radnog mjesta za dotičnu osobu	tražio/la bi promjenu radnog mjesta za sebe	bio/bila bih na oprezu kod kontakta sa tom osobom, ali mogao/la bih raditi s njim/njom	dovoljno sam educiran/a da znam kako HIV ne mogu dobiti socijalnim kontaktom	tražio/la bi promjenu radnog mjesta za dotičnu osobu	tražio/la bi promjenu radnog mjesta za sebe	bio/bila bih na oprezu kod kontakta sa tom osobom, ali mogao/la bih raditi s njim/njom	dovoljno sam educiran/a da znam kako HIV ne mogu dobiti socijalnim kontaktom
U slučaju neposrednog socijalnog kontakta na poslu sa HIV pozitivnim radnim kolegom/kolegicom Vi bi ste:								
Srednja škola ili 25 ispitanika	0 (0%)	3 (12%)	11 (44%)	11 (44%)	0 (0%)	2 (8%)	4 (16%)	19 (76%)
Viša škola ili preddiplomski studij 7 ispitanika	0 (0%)	0 (0%)	1 (14,3%)	6 (85,7%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (42,9%)	4 (57,1%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 11 ispitanika	0 (0%)	2 (18,2%)	2 (18,2%)	7 (63,6%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	11 (100%)

Tablica 15a prikazuje rezultate prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika prema stručnoj spremi. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Od zdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom njih 11 (44%) je dalo točan odgovor, a nakon edukacije njih 19 (76%) je dalo točan odgovor. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: χ^2 - 5,333; df – 1,39; p – 0,020925; Yatesov χ^2 - 4,083; Yatesov p – 0,043316

Od zdravstvenih djelatnika sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem njih 6 (85,7%) je dalo točan odgovor, a nakon edukacije njih 4 (57,1%) je dalo točan odgovor.

Od ispitanika sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem njih 11 (100%) dalo je točan odgovor na postavljeno pitanje.

Tablica 15b. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi nezdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	tražio/la bi promjenu radnog mjesta za dotičnu osobu	tražio/la bi promjenu radnog mjesta za sebe	bio/bila bih na oprezu kod kontakta sa tom osobom, ali mogao/la bih raditi s njim/njom	dovoljno sam educiran/a da znam kako HIV ne mogu dobiti socijalnim kontaktom	tražio/la bi promjenu radnog mjesta za dotičnu osobu	tražio/la bi promjenu radnog mjesta za sebe	bio/bila bih na oprezu kod kontakta sa tom osobom, ali mogao/la bih raditi s njim/njom	dovoljno sam educiran/a da znam kako HIV ne mogu dobiti socijalnim kontaktom
U slučaju neposrednog socijalnog kontakta na poslu sa HIV pozitivnim radnim kolegom/kolegicom Vi bi ste:								
Osnovna škola ili manje 3 ispitanika	0 (0%)	0 (0%)	2 (66,7%)	1 (33,3%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (66,7%)	1 (33,3%)
Srednja škola 33 ispitanika	1 (3%)	3 (9,1%)	16 (48,5%)	13 (39,4%)	0 (0%)	0 (0%)	14 (42,4%)	19 (57,6%)
Viša škola ili preddiplomski studij 3 ispitanika	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (33,3%)	2 (66,7%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 1 ispitanik	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)

Tablica 15b prikazuje odgovore prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika, te promjene prije i nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Od ispitanika sa završenom osnovnom školom 1 (33,3%) ispitanik je dao točan odgovor na postavljeno pitanje i prije i nakon edukacije.

Od ispitanika sa završenom srednjom školom, njih 13 (39,4%) je dalo točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije 19 (57,6%) ispitanika je dalo točan odgovor. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: χ^2 - 2,184; df – 1,39; p – 0,139457; Yatesov χ^2 - 1,517; Yatesov p – 0,218074

Ispitan je 1 nezdravstveni djelatnik sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem, koji daje točan odgovor i prije i nakon edukacije.

Tablica 15c. Broj točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Zdravstveni djelatnici (43 ispitanika)	Nezdravstveni djelatnici (40 ispitanika)
Prije edukacije – 24 (55,8%)	Prije edukacije –18 (45%)
Nakon edukacije –34 (79,1%)	Nakon edukacije – 23 (57,5%)

Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je na temelju točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije i nakon edukacije.

Prije edukacije 24 (55,8%) zdravstvenih djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 18 (45%) nezdravstvenih djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji značajna statistička razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije. Zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako mišljenje i stav prije i nakon edukacije.

Rezultat: χ^2 - 0,969; df – 1,39; p – 0,0,324929; Yatesov χ^2 - 0,585; Yatesov p – 0,444359

Nakon edukacije 34 (79,1%) zdravstvena djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 23 (57,5%) nezdravstvena djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika nakon edukacije. Zdravstveni djelatnici pokazuju drugačiji stav i mišljenje nakon edukacije od nezdravstvenih, za razliku od rezultata prije edukacije gdje su pokazali podjednako mišljenje i stav prema oboljelima.

Rezultat: χ^2 - 4,482; df – 1,39; p – 0,034253; Yatesov χ^2 - 3,535; Yatesov p – 0,060086

Pitanje 16. Kod profesionalne ekspozicije HIV pozitivnom krvi (HIV PEP) postekspozicijska profilaksa se provodi na slijedeći način:

- a) preporučuje se primjena dva ARL (antiretrovirusna terapija – temeljni režim)
- b) preporučuje se primjena tri ARL (antiretrovirusna terapija – prošireni režim)
- c) preporučuje se primjena tri ARL (antiretrovirusna terapija – prošireni režim) uz dodatak jednog inhibitora proteaze
- d) preporučuje se provesti testiranje eksponiranog zdravstvenog djelatnika i u slučaju pozitivnog rezultata provesti tri ARL (antiretrovirusna terapija- prošireni režim)

Tablica 16. Odgovori prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
Kod profesionalne ekspozicije HIV pozitivnom krvi (HIV PEP) postekspozicijska profilaksa se provodi na slijedeći način:	preporučuje se primjena dva ARL - temeljni režim	preporučuje se primjena tri ARL - prošireni režim	preporučuje se primjena tri ARL uz dodatak jednog inhibitora proteaze	preporučuje se prvo provesti testiranje eksponiranog zdravstvenog djelatnika	preporučuje se primjena dva ARL -temeljni režim	preporučuje se primjena tri ARL -prošireni režim	preporučuje se primjena tri ARL uz dodatak jednog inhibitora proteaze	preporučuje se prvo provesti testiranje eksponiranog zdravstvenog djelatnika
Zdravstveni dj. 43 ispitanika	15 (34,8%)	10 (23,3%)	10 (23,3%)	8 (18,6%)	28 (65,1%)	2 (4,6%)	9 (21%)	4 (9,3%)
Nezdravstveni dj. 40 ispitanika	7 (17,5%)	4 (10%)	9 (22,5%)	20 (50%)	24 (60%)	4 (10%)	5 (12,5)	7 (17,5%)
Ukupno 83 ispitanika	22 (26,5%)	14 (16,9%)	19 (22,9%)	28 (33,7%)	52 (62,6%)	6 (7,2%)	14 (16,9)	11 (13,3%)

Iz tablice 16 vidljivi su odgovori prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika. Postekspozicijska profilaksa kod profesionalne ekspozicije HIV pozitivnom krvi se provodi na način da se preporučuje primjena dva ARL, odnosno temeljni režim.

Od zdravstvenih djelatnika 15 (34,8%) daje točan odgovor prije edukacije, 10 (23,3%) smatra da je preporučen prošireni režim, isti broj ispitanika smatra da je preporučen prošireni režim uz dodatak jednog inhibitora proteaze, a 8 (18,6) smatra da se prvo treba provesti testiranje eksponiranog djelatnika. Nakon edukacije njih 28 (65,1%) točno odgovara, dok 2 (4,6%) ispitanika smatra da je preporučen prošireni režim, 9 (21%) prošireni režim uz dodatak jednog inhibitora proteaze, a 4 (9,3%) smatra da se eksponirana osoba prvo treba testirati. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 7,86; df – 1,39; p – 0,005054; Yatesov χ^2 - 6,698; Yatesov p – 0,009652

Od nezdravstvenih djelatnika njih 7 (17,5%) daje točan odgovor na postavljeno pitanje, 4 (10%) smatra da je preporučen prošireni režim, 9 (22,5%) prošireni režim uz dodatak jednog inhibitora proteaze, a 20 (50%) smatra da se eksponirana osoba prvo treba testirati. Nakon edukacije ih 24 (60%) točno odgovara, dok 4 (10%) smatra da je preporučen

prošireni režim, 5 (12,5%) smatra da je to prošireni režim uz dodatak jednog inhibitora proteaze, a 7 (17,5%) smatra da se eksponirana osoba prvo treba testirati. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 15,221$; $df - 1,39$; $p - 0,000095$; Yatesov $\chi^2 - 13,483$; Yatesov $p - 0,000240$

Od ukupnog broja ispitanika 22 (26,5%) daje točan odgovor prije edukacije, 14 (16,9%) ih smatra da je preporučen prošireni režim, 19 (22,9%) smatra da je preporučen prošireni režim sa dodatkom jednog inhibitora proteaze, a 28 (33,7%) smatra da se eksponirana osoba prvo treba testirati. Nakon edukacije, njih 52 (62,6%) točno odgovara na postavljeno pitanje, 6 (7,2%) ih smatra da je preporučen prošireni režim, 14 (16,9%) ih smatra da je to prošireni režim uz dodatak jednog inhibitora proteaze, dok ih 11 (13,3%) smatra da se eksponirana osoba prvo treba testirati na HIV. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih inezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 21,945$; $df - 1,39$; $p - 0,000002$; Yatesov $\chi^2 - 20,506$; Yatesov $p - 0,000005$

Tablica 16a. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi zdravstvenih djelatnika.

Kod	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	preporučuje se primjena dva ARL - temeljni režim	preporučuje se primjena tri ARL - prošireni režim	preporučuje se primjena tri ARL uz dodatak jednog inhibitora proteaze	preporučuje se prvo provesti testiranje eksponiranog zdravstvenog djelatnika	preporučuje se primjena dva ARL - temeljni režim	preporučuje se primjena tri ARL - prošireni režim	preporučuje se primjena tri ARL uz dodatak jednog inhibitora proteaze	preporučuje se prvo provesti testiranje eksponiranog zdravstvenog djelatnika
Srednja škola 25 ispitanika	9 (36%)	6 (24%)	7 (28%)	3 (12%)	16 (64%)	1 (4%)	7 (28%)	1 (4%)
Viša škola ili preddiplomski studij 7 ispitanika	2 (28,6%)	1 (14,3%)	1 (14,3%)	3 (42,8%)	5 (71,4%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (28,6%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 11 ispitanika	4 (36,3%)	3 (27,3%)	2 (18,2%)	2 (18,2%)	7 (63,6%)	1 (9,1%)	2 (18,2%)	1 (9,1%)

Tablica 16a. prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu zdravstvenih djelatnika, te promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Od ispitanika sa završenom srednjom školom, njih 9 (36%) daje točan odgovor prije edukacije, dok ih 16 (64%) odgovara točno nakon edukacije. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: $\chi^2 - 3,92$; $df - 1,39$; $p - 0,047714$; Yatesov $\chi^2 - 2,88$; Yatesov $p - 0,089686$

Od ispitanika sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem, 2 (28,6%) ispitanika odgovara točno na postavljeno pitanje prije edukacije, dok ih 5 (71,4%) odgovara točno nakon edukacije.

4 (36,3%) djelatnika sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem odgovara točno prije edukacije, dok ih 7 (63,6%) daje točan odgovor nakon edukacije.

Tablica 16b. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi nezdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
Kod profesionalne ekspozicije HIV pozitivnom krvi (HIV PEP) postekspozicijska profilaksa se provodi na slijedeći način:	preporučuje se primjena dva ARL - temeljni režim	preporučuje se primjena tri ARL - prošireni režim	preporučuje se primjena tri ARL uz dodatak jednog inhibitora proteaze	preporučuje se prvo provesti testiranje eksponiranog zdravstvenog djelatnika	preporučuje se primjena dva ARL - temeljni režim	preporučuje se primjena tri ARL - prošireni režim	preporučuje se primjena tri ARL uz dodatak jednog inhibitora proteaze	preporučuje se prvo provesti testiranje eksponiranog zdravstvenog djelatnika
Osnovna škola ili manje 3 ispitanika	1 (33,3%)	0 (0%)	1 (33,3%)	1 (33,3%)	0 (0%)	1 (33,3%)	2 (66,7%)	0 (0%)
Srednja škola 33 ispitanika	4 (12,1%)	4 (12,1%)	8 (24,2%)	17 (51,5%)	21 (63,6%)	2 (6,1%)	3 (9,1%)	7 (21,2%)
Viša škola ili preddiplomski studij 3 ispitanika	1 (33,3%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (66,7%)	2 (66,7%)	1 (33,3%)	0 (0%)	0 (0%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 1 ispitanik	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)

Tablica 16b prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu nezdravstvenih djelatnika, te promjene u rezultatima prije i nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Od ispitanika sa završenom osnovnom školom, 1 (33,3%) daje točan odgovor na postavljeno pitanje prije edukacije, dok nakon edukacije nema točnih odgovora.

Od ispitanika sa završenom srednjom školom njih 4 (12,1%) daje točan odgovor na postavljeno pitanje, a 21 (63,6%) odgovora točno nakon edukacije. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: χ^2 - 18,609; df – 1,39; p – 0,000016; Yatesov χ^2 - 16,484; Yatesov p – 0,000049

Od ispitanika sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem 1 (33,3%) daje točan odgovor prije edukacije, dok ih 2 (66,7%) odgovara točno nakon edukacije.

Kod ispitanika sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem, 1 (100%) ispitanici nezdravstveni djelatnik daje točan odgovor i prije i nakon edukacije.

Tablica 16c. Broj točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Zdravstveni djelatnici (43 ispitanika)	Nezdravstveni djelatnici (40 ispitanika)
Prije edukacije –15 (34,8%)	Prije edukacije –7 (17,5%)
Nakon edukacije –28 (65,1%)	Nakon edukacije –24 (60%)

Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je na temelju točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije i nakon edukacije.

Prije edukacije 15 (34,8%) zdravstvenih djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 7 (17,5%) nezdravstvenih djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije. Zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih.

Rezultat: χ^2 - 3,215; df – 1,39; p – 0,072966; Yatesov χ^2 - 2,384; Yatesov p – 0,122583

Nakon edukacije 28 (65,1%) zdravstvenih djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 24 (60%) nezdravstvenadjelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika nakon edukacije. Zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje nakon edukacije, za razliku od rezultata prije edukacije, gdje su zdravstveni djelatnici pokazali veće znanje.

Rezultat: χ^2 - 0,232; df – 1,39; p – 0,630044; Yatesov χ^2 - 0,065; Yatesov p – 0,798760

Pitanje 17. Od djelatnosti koje se mogu nalaziti pri domu zdravlja, najveći rizik za HIV infekciju imaju:

- a) djelatnici opće ambulante
- b) djelatnici sanitetskog prijevoza
- c) djelatnici dijalize
- d) djelatnici medicine rada

Tablica 17. Odgovori prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Od djelatnosti koje se mogu nalaziti pri domu zdravlja, najveći rizik za HIV infekciju imaju:	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	djelatnici opće ambulante	djelatnici santietskog prijevoza	djelatnici dijalize	djelatnici medicine rada	djelatnici opće ambulante	djelatnici santietskog prijevoza	djelatnici dijalize	djelatnici medicine rada
Zdravstveni dj. 43 ispitanika	0 (0%)	2 (4,7%)	41 (95,3%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (4,7%)	41 (95,3%)	0 (0%)
Nezdravstveni dj. 40 ispitanika	1 (2,5%)	3 (7,5%)	34 (84%)	2 (5%)	1 (2,5%)	0 (0%)	39 (97,5%)	0 (0%)
Ukupno 83 ispitanika	1 (1,2%)	5 (6%)	75 (90,4%)	2 (2,4%)	1 (1,2%)	2 (8%)	80 (96,4%)	0 (0%)

Tablica 17 prikazuje odgovore prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika, te promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Od navedenih djelatnosti koje se mogu nalaziti pri domu zdravlja, najveći rizik za HIV infekciju imaju djelatnici dijalize.

Kod zdravstvenih djelatnika, njih 41 (95,3%) je dalo točan odgovor prije edukacije, a 2 (4,7%) ispitanika smatra da najveći rizik za prijenos infekcije imaju djelatnici sanitetskog prijevoza. Kod zdravstvenih djelatnika rezultati su identični nakon edukacije. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 0$; $df - 1,39$; $p - 1$; Yatesov $\chi^2 - 0,262$; Yatesov $p - 0,608749$

Od nezdravstvenih djelatnika, njih 34 (84%) dalo je točan odgovor na postavljeno pitanje prije edukacije, 1 (2,5%) ispitanik smatra da najveći rizik imaju djelatnici opće ambulate, 3 (7,5%) ispitanika smatra da najveći rizik za HIV infekciju imaju djelatnici sanitetskog prijevoza, a 2 (5%) djelatnici medicine rada. Nakon edukacije 39 (97,5%) ispitanika dalo je točan odgovor, dok 1 (2,5%) smatra da su djelatnici opće ambulate najviše izloženi infekciji HIV-om. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 3,914$; $df - 1,39$; $p - 0,047885$; Yatesov $\chi^2 - 2,505$; Yatesov $p - 0,113485$

Od ukupnog broj ispitanika, njih 75 (90,4%) dalo je točan odgovor na postavljeno pitanje, dok ih 5 (6%) smatra da su najizloženiji djelatnici saniteta, 1 (1,2%) ispitanik smatra da su najizloženiji djelatnici opće ambulate, dok 2 (2,4%) ispitanika smatra da su djelatnici medicine rada. Nakon edukacije 80 (96,4%) ispitanika daje točan odgovor, 1 (1,2%) smatra da su najizloženiji djelatnici opće ambulate, a 2 (8%) da su to djelatnici sanitetskog prijevoza. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 2,434$; $df - 1,39$; $p - 0,118729$; Yatesov $\chi^2 - 1,558$; Yatesov $p - 0,211958$

Tablica 17a. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi zdravstvenih djelatnika.

Od djelatnosti koje se mogu nalaziti pri domu zdravlja, najveći rizik za HIV infekciju imaju:	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	djelatnici opće ambulante	djelatnici santietskog prijevoza	djelatnici dijalize	djelatnici medicine rada	djelatnici opće ambulante	djelatnici santietskog prijevoza	djelatnici dijalize	djelatnici medicine rada
Srednja škola 25 ispitanika	0 (0%)	2 (8%)	23 (92%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (8%)	23 (92%)	0 (0%)
Viša škola ili preddiplomski studij 7 ispitanika	0 (0%)	0 (0%)	7 (7%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	7 (100%)	0 (0%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 11 ispitanika	0 (0%)	0 (0%)	11 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	11 (100%)	0 (0%)

Tablica 17a prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu zdravstvenih djelatnika. Kod zdravstvenih djelatnika nisu vidljive promjene u rezultatima prije i nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Kod djelatnika sa završenom srednjom školom prije edukacije njih 23 (92%) daje točan odgovor, isto kao i nakon edukacije. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: $\chi^2 - 0$; $df - 1,39$; $p - 1$; Yatesov $\chi^2 - 0,272$; Yatesov $p - 0,601993$

Svi ispitanici sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem, kao i ispitanici sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem dali su točne odgovore i prije i nakon edukacije.

Tablica 17b. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi nezdravstvenih djelatnika.

Od djelatnosti koje se mogu nalaziti pri domu zdravlja, najveći rizik za HIV infekciju imaju:	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	djelatnici opće ambulate	djelatnici santietskog prijevoza	djelatnici dijalize	djelatnici medicine rada	djelatnici opće ambulate	djelatnici santietskog prijevoza	djelatnici dijalize	djelatnici medicine rada
Osnovna škola ili manje 3 ispitanika	0 (0%)	0 (0%)	2 (66,7%)	1 (33,3%)	1 (33,3%)	0 (0%)	2 (66,7%)	0 (0%)
Srednja škola 33 ispitanika	1 (3%)	3 (9,1%)	28 (84,9%)	1 (3%)	0 (0%)	0 (0%)	33 (100%)	0 (0%)
Viša škola ili preddiplomski studij 3 ispitanika	0 (0%)	0 (0%)	3 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (100%)	0 (0%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 1 ispitanik	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)

Tablica 17b prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na školsku spremu nezdravstvenih djelatnika, te promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Od nezdravstvenih djelatnika sa završenom osnovnom školom 2 (66,7%) daje točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije također 2 (66,7%) ispitanika daju točan odgovor.

Nezdravstveni djelatnici sa završenom srednjom školom prije edukacije točno je odgovorilo 28 (84,9%), dok je nakon edukacije njih 33 (100%) dalo točan odgovor. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 5,41; df – 1,39; p – 0,020021; Yatesov χ^2 - 3,462; Yatesov p – 0,062794

Od ispitanika sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem njih 3 (100%) dalo je točan odgovor prije i nakon edukacije.

1 (100%) ispitanik sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem je dao točan odgovor i prije i nakon edukacije.

Tablica 16c. Broj točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Zdravstveni djelatnici (43 ispitanika)	Nezdravstveni djelatnici (40 ispitanika)
Prije edukacije –41 (95,3%)	Prije edukacije –34 (84%)
Nakon edukacije –41 (95,3%)	Nakon edukacije –39 (97,5%)

Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je na temelju točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije i nakon edukacije.

Prije edukacije 41 (95,3%) zdravstveni djelatnik ponudio je točan odgovor, a 34 (84%) nezdravstvena djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije. Zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih.

Rezultat: χ^2 - 2,548; df – 1,39; p – 0,110433; Yatesov χ^2 - 1,499; Yatesov p – 0,220825

Nakon edukacije 41 (95,3%) zdravstveni djelatnik ponudio je točan odgovor, a 39 (97,5%) nezdravstvenih. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika nakon edukacije. Zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje nakon edukacije, za razliku od rezultata prije edukacije, gdje su zdravstveni djelatnici pokazali veće znanje.

Rezultat: χ^2 - 0,275; df – 1,39; p – 0,599997; Yatesov χ^2 - 0,004; Yatesov p – 0,949570

Pitanje 18. Smatrate li da trudnica zaražena virusom HIV-a može roditi nezaraženo dijete:

- a) Da
- b) Ne

Tablica 18. Odgovori prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
Smatrate li da trudnica zaražena virusom HIV-a može roditi <u>nezaraženo</u> dijete:	Da	Ne			Da	Ne		
Zdravstveni dj. 43 ispitanika	40 (93%)	3 (7%)			43 (100%)	0 (0%)		
Nezdravstveni dj. 40 ispitanika	30 (75%)	10 (15%)			35 (87,5%)	5 (12,5%)		
Ukupno 83 ispitanika	70 (84,3%)	13 (15,7%)			78 (94%)	5 (6%)		

Tablica 18 prikazuje odgovore prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika, te promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Na pitanje da li trudnica zaražena HIV-om može roditi nezaraženo dijete točan odgovor je da može.

Iz tablice je vidljivo da je 40 (93%) zdravstvenih djelatnika dalo točan odgovor na postavljeno pitanje prije edukacije, a 3 (7%) ispitanika smatra da zaražena trudnica ne može roditi nezaraženo dijete. 43 (100%) ispitanika je točno odgovorilo nakon edukacije. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 3,18$; $df - 1,39$; $p - 0,077908$; Yatesov $\chi^2 - 1,382$; Yatesov $p - 0,239760$

Od nezdravstvenih djelatnika, njih 30 (75%) dalo je točan odgovor prije edukacije, a 10 (15%) ih smatra da trudnica zaražena HIV-om ne može roditi nezaraženo dijete. Nakon edukacije točan odgovor je dalo 35 (87,5%) ispitanika, dok ih 5 (12,5%) smatra da trudnica zaražena HIV-om ne može roditi nezaraženo dijete. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 2,051$; $df - 1,39$; $p - 0,152106$; Yatesov $\chi^2 - 1,313$; Yatesov $p - 0,251852$

Kod ukupnog broja ispitanika njih 70 (84,3%) je odgovorilo točno prije edukacije, a 13 (15,7%) ih smatra da trudnica zaražena HIV-om ne može roditi nezaraženo dijete. Nakon edukacije njih 78 (94%) dalo je točan odgovor, dok ih 5 (6%) smatra da trudnica zaražena HIV-om ne može roditi nezaraženo dijete. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 3,988; df – 1,39; p – 0,045825; Yatesov χ^2 - 3,053; Yatesov p – 0,080588

Tablica 18a. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi zdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	Da	Ne			Da	Ne		
Smatrate li da trudnica zaražena virusom HIV-a može roditi <u>nezaraženo</u> dijete:								
Srednja škola 25 ispitanika	22 (88%)	3 (12%)			25 (100%)	0 (0%)		
Viša škola ili preddiplomski studij 7 ispitanika	7 (100%)	0 (0%)			7 (100%)	0 (0%)		
Završen fakultet/ specijalistički studij 11 ispitanika	11 (100%)	0 (0%)			11 (100%)	0 (0%)		

Tablica 18a prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Od zdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom njih 22 (88%) je odgovorilo točno prije edukacije, dok ih je 25 (100%) dalo točan odgovor nakon edukacije. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: χ^2 - 3,191; df – 1,39; p – 1; Yatesov χ^2 - 1,418; Yatesov p – 0,233732

Zdravstveni djelatnici sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem, njih 7 (100%), te sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem, njih 11 (100%), su odgovorili točno i prije i nakon edukacije.

Tablica 18b. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi nezdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	Da	Ne			Da	Ne		
Smatrate li da trudnica zaražena virusom HIV-a može roditi <u>nezaraženo</u> dijete:								
Osnovna škola ili manje 3 ispitanika	2 (66,7%)	1 (33,3%)			2 (66,7%)	1 (33,3%)		
Srednja škola 33 ispitanika	24 (72,7%)	9 (27,3%)			29 (87,9%)	4 (12,1%)		
Viša škola ili preddiplomski studij 3 ispitanika	3 (100%)	0 (0%)			3 (100%)	0 (0%)		
Završen fakultet/ specijalistički studij 1 ispitanik	1 (100%)	0 (0%)			1 (100%)	0 (0%)		

Tablica 18b prikazuje odgovore prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi nezdravstvenih djelatnika, te promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom stručnom spremom.

Kod nezdravstvenih djelatnika sa završenom osnovnom školom, 2 (66,7%) ispitanika su dala točan odgovor na postavljeno pitanje prije edukacije, a rezultat nakon edukacije je isti.

Sa završenom srednjom stručnom spremom 24 (72,7%) ispitanika je dalo točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije točan odgovor je dalo 29 (87,9%) ispitanika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: χ^2 - 1,409; df – 1,39; p – 0,235222; Yatesov χ^2 - 0,683; Yatesov p – 0,4085222

Nezdravstveni djelatnici sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem, te oni sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem su odgovorili točno na postavljeno pitanje i prije i nakon edukacije.

Tablica 18c. Broj točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Zdravstveni djelatnici (43 ispitanika)	Nezdravstveni djelatnici (40 ispitanika)
Prije edukacije – 40 (93%)	Prije edukacije – 43 (100%)
Nakon edukacije – 30 (75%)	Nakon edukacije – 35 (87,5%)

Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je na temelju točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije i nakon edukacije.

Prije edukacije 40 (93%) zdravstvenih djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 30 (75%) nezdravstvenih djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije. Zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih.

Rezultat: $\chi^2 - 5,096$; $df - 1,39$; $p - 0,023981$; Yatesov $\chi^2 - 3,823$; Yatesov $p - 0,050553$

Nakon edukacije 43 (100%) zdravstvena djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 35 (87,5%) nezdravstvenih djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika nakon edukacije. Zdravstveni djelatnici pokazuju više znanja nakon edukacije, kao i prije edukacije.

Rezultat: $\chi^2 - 5,72$; $df - 1,39$; $p - 0,016772$; Yatesov $\chi^2 - 3,725$; Yatesov $p - 0,053603$

Pitanje 19. U razvijenim zemljama postotak rađanja zaražene djece (u slučaju kada je majka pozitivna na virus HIV-a) je prema statističkim podacima:

- a) 82%
- b) 41%
- c) 16%
- d) 1%

Tablica 19. Odgovori prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
U razvijenim zemljama postotak rađanja zaražene djece (u slučaju kada je majka pozitivna na virus HIV-a) je prema statističkim podacima:	82 %	41 %	16 %	1 %	82 %	41 %	16 %	1 %
Zdravstveni dj. 43 ispitanika	2 (4,7%)	12 (27,9%)	16 (37,2%)	13 (30,2%)	1 (2,3%)	0 (0%)	3 (7%)	39 (90,7%)
Nezdravstveni dj. 40 ispitanika	8 (20%)	15 (37,5%)	11 (27,5%)	6 (15%)	0 (0%)	0 (0%)	6 (15%)	34 (85%)
Ukupno 83 ispitanika	10 (12,1%)	27 (32,5%)	27 (32,5%)	19 (22,9%)	1 (1,2%)	0 (0%)	9 (10,8%)	73 (88%)

Tablica 19 prikazuje odgovore prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika, te promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. U razvijenim zemljama pravilom i pravovremenom upotrebom HAART terapije rađanje nezaražene djece od strane trudnica zaraženim HIV-om svedeno je na minimum, tj. 1 % djece se rodi sa virusom HIV-a.

Od zdravstvenih djelatnika njih 13 (30,2%) je odgovorilo točno na postavljeno pitanje prije edukacije. 2 (4,7%) ispitanika smatra da je postotak rađanja nezaražene djece 82%, 12 (27,9%) smatra da je 41 %, dok ih 16 (37,2%) smatra da je postotak rađanja zaražene djece 16%. Nakon edukacije 39 (90,7%) je dalo točan odgovor, 1 (2,3%) ispitanik smatra da je postotak rađanja nezaražene djece 82%, a 3 (7%) da je 16%. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 32,882; df – 1,39; p – 1e-8; Yatesov χ^2 - 30-402; Yatesov p – 4e-8

Od nezdravstvenih djelatnika njih 6 (15%) je dalo točan odgovor na postavljeno pitanje prije edukacije, 8 (20%) smatra da je postotak rađanja nezaražene djece 82%, 15 (37,5%) smatra da je postotak 41% točan odgovor, a 11 (27,5%) smatra da se od strane majki zaraženih HIV-om rodi 16% nezaražene djece. 34 (85%) ispitanika je dalo točan odgovor nakon edukacije, dok ih 6 (15%) smatra da se 16% djece rodi nezaraženo. Testiranjem

statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 39,2$; $df - 1,39$; $p - 0$; Yatesov $\chi^2 - 36,45$; Yatesov $p - 0$

Od sveukupnog broja ispitanika, njih 19 (22,9%) je odgovorilo točno prije edukacije, 10 (12,1%) smatra da se 82% djece rodi nezaraženo, 27 (32,5%) smatra da se 41% djece rodi nezaraženo, a isti broj ispitanika odgovorilo je 16%. Nakon edukacije od ukupnog broja ispitanika 73 (88%) je dalo točan odgovor. 1 (1,2%) smatra da se 82% djece rodi nezaraženo, dok 9 (10,8%) smatra da se rodi 16% nezaražene djece. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 71,101$; $df - 1,39$; $p - 0$; Yatesov $\chi^2 - 68,492$; Yatesov $p - 0$

Tablica 19a. odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi zdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
U razvijenim zemljama postotak rađanja zaražene djece (u slučaju kada je majka pozitivna na virus HIV-a) je prema statističkim podacima:	82 %	41 %	16 %	1 %	82 %	41 %	16 %	1 %
Srednja škola 25 ispitanika	1 (4%)	9 (36%)	9 (36%)	6 (24%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (12%)	22 (88%)
Viša škola ili preddiplomski studij 7 ispitanika	1 (14,3%)	2 (28,6%)	2 (28,6%)	2 (28,6%)	1 (14,3%)	0 (0%)	0 (0%)	6 (85,7%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 11 ispitanika	0 (0%)	1 (9,1%)	5 (45,5%)	5 (45,5%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	11 (100%)

Tablica 19a prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu zdravstvenih djelatnika, te promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Prije edukacije 6 (24%) zdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom dalo je točan odgovor na postavljeno pitanje, a nakon edukacije njih 22 (88%) daje točan odgovor. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 20,779$; $df - 1,39$; $p - 0,000005$; Yatesov $\chi^2 - 18,263$; Yatesov $p - 0,000019$

Od ispitanika sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem, 2 (28,6%) ispitanika je dalo točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije njih 6 (85,7%) daje točan odgovor.

Sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem 5 (45,5%) ispitanika je dalo točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije njih 11 (100%) daje točan odgovor.

Tablica 19b. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi nezdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
U razvijenim zemljama postotak rađanja zaražene djece (u slučaju kada je majka pozitivna na virus HIV-a) je prema statističkim podacima:	82 %	41 %	16 %	1 %	82 %	41 %	16 %	1 %
Osnovna škola ili manje 3 ispitanika	2 (66,7%)	0 (0%)	1 (33,3%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (33,3%)	2 (66,7%)
Srednja škola 33 ispitanika	6 (18,2%)	14 (42,4%)	8 (24,2%)	5 (15,2%)	0 (0%)	0 (0%)	5 (15,2%)	29 (84,8%)
Viša škola ili preddiplomski studij 3 ispitanika	0 (0%)	1 (33,3%)	2 (66,7%)	0 (0%)	1 (33,3%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (66,7%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 1 ispitanik	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)

Tablica 19b prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu nezdravstvenih djelatnika, te promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Testiranje

statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Prije edukacije niti jedan nezdravstveni djelatnik sa završenom osnovnom školom nije ponudio točan odgovor, dok je nakon edukacije 2 (66,7%) ispitanika odgovorilo točno.

Od ispitanika sa završenom srednjom školom 5 (15,2%) je odgovorilo točno prije edukacije, a 29 (84,8%) je odgovorilo točno nakon edukacije. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 34,941; df – 1,39; p – 0; Yatesov χ^2 - 32,09; Yatesov p – 1e-8

Od nezdravstvenih djelatnika sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem prije edukacije niti jedan ispitanik nije točno odgovorio na postavljeno pitanje, dok je nakon edukacije 2 (66,7%) ispitanika dalo točan odgovor.

1 (100%) ispitanik sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem je dao točan odgovor na postavljeno pitanje i prije i nakon edukacije.

Tablica 19c. Broj točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Zdravstveni djelatnici (43 ispitanika)	Nezdravstveni djelatnici (40 ispitanika)
Prije edukacije – 13 (30,2%)	Prije edukacije – 6 (15%)
Nakon edukacije – 39 (90,7%)	Nakon edukacije – 34 (85%)

Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je na temelju točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije i nakon edukacije.

Prije edukacije 13 (30,2%) zdravstvenih djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 6 (15%) nezdravstvenih djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije. Zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih.

Rezultat: χ^2 - 2,724; df – 1,39; p – 0,098850; Yatesov χ^2 - 1,929; Yatesov p – 0,164867

Nakon edukacije 39 (90,7%) zdravstvenih djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 34 (85%) nezdravstvena djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika nakon edukacije. Zdravstveni djelatnici pokazuju više znanja nakon edukacije, kao i prije edukacije.

Rezultat: $\chi^2 - 3,914$; $df - 1,39$; $p - 0,047885$; Yatesov $\chi^2 - 2,505$; Yatesov $p - 0,113485$

Pitanje 20. U slučaju da majka pozitivna na HIV rodi nezaraženo dijete smatrate li da se dijete može zaraziti nakon porođaja i na koji način:

- a) da, dojenjem
- b) da, stalnim fizičkim kontaktom majka – dijete
- c) ne, jer je rođeno zdravo
- d) ne, dijete je razvilo poseban oblik imunosti (rezultat korištenja antiretrovirusne terapije majke u trudnoći), te mogućnost zaraze više ne postoji

Tablica 20. Odgovori prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	da, dojenjem	da, stalnim fizičkim kontaktom majka – dijete	ne, jer je rođeno zdravo	ne, dijete je razvilo poseban oblik imunosti	da, dojenjem	da, stalnim fizičkim kontaktom majka – dijete	ne, jer je rođeno zdravo	ne, dijete je razvilo poseban oblik imunosti
U slučaju da majka pozitivna na HIV rodi nezaraženo dijete smatrate li da se dijete može zaraziti nakon porođaja i na koji način:								
Zdravstveni dj. 43 ispitanika	37 (86%)	0 (0%)	4 (9,3%)	2 (4,7%)	42 (97,7)	0 (0%)	0 (0%)	1 (2,3%)
Nezdravstveni dj. 40 ispitanika	23 (57,5%)	10 (25%)	0 (0%)	7 (17,5%)	39 (97,5%)	1 (2,5%)	0 (0%)	0 (0%)
Ukupno 83 ispitanika	60 (72,3%)	10 (12%)	4 (4,8%)	9 (10,9%)	81 (97,6%)	1 (1,2%)	0 (0%)	1 (1,2%)

Tablica 20 prikazuje odgovore prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika, te promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Način na koji majka pozitivna na HIV može prenijeti virus na novorođeno nezaraženo dijete je dojenjem.

Od zdravstvenih djelatnika prije edukacije njih 37 (86%) dalo je točan odgovor na postavljeno pitanje, 4 (9,3%) ih smatra da majka ne može prenijeti infekciju na dijete jer je ono rođeno zdravo, a 2 (4,7%) smatra da se infekcija ne može prenijeti jer je dijete razvilo poseban oblik imunosti. Nakon edukacije 42 (97,7%) ispitanika dalo je točan odgovor, dok 1 (2,3%) smatra da se dijete ne može zaraziti jer je razvilo poseban oblik imunosti. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 3,888$; $df - 1,39$; $p - 0,048632$; Yatesov $\chi^2 - 2,488$; Yatesov $p - 0,114717$

Od nezdravstvenih djelatnika njih 23 (57,5%) dalo je točan odgovor prije edukacije, 10 (57,5%) ih smatra da se infekcija može prenijeti stalnim fizičkim kontaktom majka – dijete, a 7 (17,5%) smatra da se infekcija ne može prenijeti jer je dijete razvilo poseban oblik imunosti. 39 (97,5%) ispitanika je odgovorilo točno nakon edukacije, a 1 (2,5%) ispitanik smatra da se infekcija može prenijeti stalnim fizičkim kontaktom majka – dijete. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 17,351$; $df - 1,39$; $p - 0,000018$; Yatesov $\chi^2 - 16,129$; Yatesov $p - 0,000059$

Od ukupnog broja ispitanika njih 60 (72,3%) je točno odgovorilo prije edukacije, 10 (12%) ih smatra da se infekcija može prenijeti stalnim fizičkim kontaktom majka – dijete, 4 (4,8%) da se infekcija ne može prenijeti jer je dijete rođeno zdravo, a 9 (10,9%) da je dijete razvilo poseban oblik imunosti te je infekciju nemoguće prenijeti sa majke na dijete. Nakon edukacije njih 81 (97,6%) je točno odgovorilo, 1 (1,2%) ispitanik smatra da se infekcija može prenijeti stalnim fizičkim kontaktom majka – dijete, a 1 (1,2%) ispitanik smatra da je dijete razvilo poseban oblik imunosti te ne može biti zaraženo virusom HIV-a. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 20,768$; $df - 1,39$; $p - 0,000005$; Yatesov $\chi^2 - 18,837$; Yatesov $p - 0,000014$

Tablica 20a. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi zdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
U slučaju da majka pozitivna na HIV rodi nezaraženo dijete smatrate li da se dijete može zaraziti nakon porođaja i na koji način:	da, dojenjem	da, stalnim fizičkim kontaktom majka – dijete	ne, jer je rođeno zdravo	ne, dijete je razvilo poseban oblik imunosti	da, dojenjem	da, stalnim fizičkim kontaktom majka – dijete	ne, jer je rođeno zdravo	ne, dijete je razvilo poseban oblik imunosti
Srednja škola 25 ispitanika	21 (84%)	0 (0%)	4 (16%)	0 (0%)	24 (96%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (4%)
Viša škola ili preddiplomski studij 7 ispitanika	5 (71,4%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (28,6%)	7 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 11 ispitanika	11 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	11 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)

Tablica 20a prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu zdravstvenih djelatnika, te promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Od zdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom 21 (84%) ispitanik je dao točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije njih 24 (96%) je točno odgovorilo. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika sa završenom višom školom.

Rezultat: $\chi^2 - 2$; $df - 1,39$; $p - 0,157299$; Yatesov $\chi^2 - 0,889$; Yatesov $p - 0,345748$

Od ispitanika sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem 5 (71,4%) ispitanika je dalo točan odgovor prije edukacije, dok ih je 7 (100%) dalo točan odgovor nakon edukacije.

Zdravstveni djelatnici sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem, njih 11 (100%) daje točan odgovor na postavljeno pitanje i prije i nakon edukacije.

Tablica 20b. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi nezdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	da, dojenjem	da, stalnim fizičkim kontaktom majka – dijete	ne, jer je rođeno zdravo	ne, dijete je razvilo poseban oblik imunosti	da, dojenjem	da, stalnim fizičkim kontaktom majka – dijete	ne, jer je rođeno zdravo	ne, dijete je razvilo poseban oblik imunosti
U slučaju da majka pozitivna na HIV rodi nezaraženo dijete smatrate li da se dijete može zaraziti nakon porođaja i na koji način:								
Osnovna škola ili manje 3 ispitanika	1 (33,3%)	2 (66,7%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Srednja škola 33 ispitanika	20 (60,6%)	6 (18,2%)	0 (0%)	7 (21,2%)	32 (97%)	1 (3%)	0 (0%)	0 (0%)
Viša škola ili preddiplomski studij 3 ispitanika	1 (33,3%)	2 (66,7%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 1 ispitanik	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)

Tablica 20b prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu nezdravstvenih djelatnika, te promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Od nezdravstvenih djelatnika sa završenom osnovnom školom 1 (33,3%) ispitanik je dao točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije 3 (100%) ispitanika daje točan odgovor.

Od nezdravstvenih djelatnika sa srednjom školom njih 20 (60,6%) odgovara točno na postavljeno pitanje, a nakon edukacije 32 (97%) ispitanik daje točan odgovor. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: χ^2 - 13,055; df – 1,39; p – 0,000302; Yatesov χ^2 - 10,97; Yatesov p – 0,000925

Od ispitanika sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem 1 (33,3%) ispitanik odgovara točno prije edukacije, a nakon edukacije 3 (100%) ispitanika daje točan odgovor.

Ispitan je 1 nezdravstveni djelatnik sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem, te on odgovara točno na postavljeno pitanje i prije i nakon edukacije.

Tablica 20c. Broj točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Zdravstveni djelatnici (43 ispitanika)	Nezdravstveni djelatnici (40 ispitanika)
Prije edukacije – 37 (86%)	Prije edukacije – 23 (57,5%)
Nakon edukacije – 42 (97,7%)	Nakon edukacije – 39 (97,5%)

Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je na temelju točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije i nakon edukacije.

Prije edukacije 37 (86%) zdravstvenih djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 23 (57,5%) nezdravstvena djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji značajna statistička razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije. Zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih.

Rezultat: χ^2 - 5,019; df – 1,39; p – 0,025070; Yatesov χ^2 - 3,934; Yatesov p – 0,047319

Nakon edukacije 42 (97,7%) zdravstvena djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 39 (97,5%) nezdravstvenih djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika nakon edukacije. Zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje nakon edukacije, za razliku od rezultata prije edukacije.

Rezultat: χ^2 - 0,003; df – 1,39; p – 0,956319; Yatesov χ^2 - 0,442; Yatesov p – 0,506158

Pitanje 21. Smatrate li da testiranje na HIV možete obaviti bez davanja osobnih podataka- anonimno:

- a) da
- b) ne
- c) ne znam

Tablica 21. Odgovori prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE			NAKON EDUKACIJE				
Smatrate li da testiranje na HIV možete obaviti bez davanja osobnih podataka- anonimno:	da	ne	ne znam		da	ne	ne znam	
Zdravstveni dj. 43 ispitanika	34 (79,1%)	0 (0%)	9 (20,9%)		43 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	
Nezdravstveni dj. 40 ispitanika	25 (62,5%)	3 (7,5%)	12 (30%)		38 (95%)	1 (2,5%)	1 (2,5%)	
Ukupno 83 ispitanika	59 (71,1%)	3 (3,6%)	21 (25,3%)		81 (97,6%)	1 (1,2%)	1 (1,2%)	

Tablica 21 prikazuje rezultate prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika. U Hrvatskoj je moguće testiranje na HIV obaviti bez davanja osobnih podataka, tj. potpuno anonimno.

Od zdravstvenih djelatnika njih 34 (79,1%) daje točan odgovor prije edukacije, a 9 (20,9%) ih odgovara da ne zna da li je moguće testiranje obaviti potpuno anonimno. Nakon edukacije njih 43 (100%) daje točan odgovor. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 10,052; df – 1,39; p – 0,001521; Yatesov χ^2 - 7,942; Yatesov p – 0,004830

Od nezdravstvenih djelatnika 25 (62,5%) je dalo točan odgovor prije edukacije, 3 (7,5%) ispitanika smatra da se testiranje na HIV ne može obaviti potpuno anonimno, dok ih 12 (30%) ne zna. Nakon edukacije 38 (95%) ispitanika daje točan odgovor, 1 (2,5%) smatra da se testiranje ne može obaviti anonimno, a 1 (2,5%) odgovara da ne zna. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 2,593; df – 1,39; p – 0,107336; Yatesov χ^2 - 1,458; Yatesov p – 0,227248

Od ukupnog broja ispitanika 59 (71,1%) je dalo točan odgovor prije edukacije, 3 (3,6%) ispitanika smatra da se testiranje ne može obaviti anonimno, dok 21 (25,3%) odgovara da ne zna. Nakon edukacije 81 (97,6%) ispitanik daje točan odgovor, 1 (1,2%) ispitanik smatra da se testiranje ne može obaviti anonimno, a 1 (1,2%) ne zna. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 22,073; df – 1,39; p – 0,000002; Yatesov χ^2 - 20,112; Yatesov p – 0,000007

Tablica 21a. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi zdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	da	ne	ne znam		da	ne	ne znam	
Smatrate li da testiranje na HIV možete obaviti bez davanja osobnih podataka- anonimno:								
Srednja škola 25 ispitanika	18 (72%)	0 (0%)	7 (28%)		25 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	
Viša škola ili preddiplomski studij 7 ispitanika	7 (100%)	0 (0%)	0 (0%)		7 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	
Završen fakultet/ specijalistički studij 11 ispitanika	9 (81,8%)	0 (0%)	2 (18,2%)		11 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	

Tablica 21a prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu zdravstvenih djelatnika, te promjene u rezultatima prije i nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Od zdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom 18 (72%) daje točan odgovor prije edukacije, dok ih 25 (100%) daje točan odgovor nakon edukacije. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 8,14$; $df - 1,39$; $p - 0,004329$; Yatesov $\chi^2 - 5,98$; Yatesov $p - 0,014469$

Svi zdravstveni djelatnici sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem daju točne odgovore i prije i nakon edukacije.

Od djelatnika sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem njih 9 (81,8%) daje točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije 11 (100%) ispitanika daje točan odgovor.

Tablica 21b. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi nezdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	da	ne	ne znam		da	ne	ne znam	
Smatrate li da testiranje na HIV možete obaviti bez davanja osobnih podataka- anonimno:								
Osnovna škola ili manje 3 ispitanika	1 (33,3%)	1 (33,3%)	1 (33,3%)		3 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	
Srednja škola 33 ispitanika	20 (60,6%)	2 (6,1%)	11 (33,3%)		31 (94%)	1 (3%)	1 (3%)	
Viša škola ili preddiplomski studij 3 ispitanika	3 (100%)	0 (100%)	0 (100%)		3 (100%)	0 (100%)	0 (100%)	
Završen fakultet/ specijalistički studij 1 ispitanik	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)		1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	

Tablica 21b prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu nezdravstvenih djelatnika, te promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Od nezdravstvenih djelatnika sa završenom osnovnom školom 1 (33,3%) ispitanik daje točan odgovor na postavljeno pitanje, dok nakon edukacije 3 (100%) ispitanika daje točan odgovor.

Od nezdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom 20 (60,6%) dalo je točan odgovor prije edukacije, dok ih je 31 (94%) dalo točan odgovor nakon edukacije. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj.

postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 10,439$; $df - 1,39$; $p - 0,001233$; Yatesov $\chi^2 - 8,627$; Yatesov $p - 0,003312$

Svi nezdravstveni djelatnici sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem i završenim fakultetom ili specijalističkim studijem su dali točne odgovore i prije i nakon edukacije.

Tablica 21c. Broj točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Zdravstveni djelatnici (43 ispitanika)	Nezdravstveni djelatnici (40 ispitanika)
Prije edukacije –34 (79,1%)	Prije edukacije –25 (62,5%)
Nakon edukacije –43 (100%)	Nakon edukacije – 38 (95%)

Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je na temelju točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije i nakon edukacije.

Prije edukacije 34 (79,1%) zdravstvenia djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 25 (62,5%) nezdravstvenih djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije. Zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih.

Rezultat: $\chi^2 - 2,768$; $df - 1,39$; $p - 0,096166$; Yatesov $\chi^2 - 2,021$; Yatesov $p - 0,155136$

Nakon edukacije 43 (100%) zdravstvena djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 38 (95%) nezdravstvenih djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika nakon edukacije. Zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje nakon edukacije, kao i prije edukacije.

Rezultat: $\chi^2 - 2,203$; $df - 1,39$; $p - 0,137742$; Yatesov $\chi^2 - 0,59$; Yatesov $p - 0,442419$

Pitanje 22. Znete li što je DPST?

- a) dobrovoljno i povjerljivo savjetovanje i testiranje
- b) dinamička psihološka i suplementarna terapija (eng. dynamic psychological and supplementary therapy) za oboljele od HIV/AIDS-a
- c) dnevna psihološka i socijalna terapija (eng. daily psychological and social therapy) za oboljele od HIV/AIDS-a
- d) ne znam

Tablica 22. Odgovori prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Znete li što je DPST?	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	dobrovoljno i povjerljivo savjetovanje i testiranje	dinamička psihološka i suplementarna terapija (eng. dynamic psychological and supplementary therapy) za oboljele od HIV/AIDS-a	dnevna psihološka i socijalna terapija (eng. daily psychological and social therapy) za oboljele od HIV/AIDS-a	ne znam	dobrovoljno i povjerljivo savjetovanje i testiranje	dinamička psihološka i suplementarna terapija (eng. dynamic psychological and supplementary therapy) za oboljele od HIV/AIDS-a	dnevna psihološka i socijalna terapija (eng. daily psychological and social therapy) za oboljele od HIV/AIDS-a	ne znam
Zdravstveni dj. 43 ispitanika	22 (51,2%)	8 (18,6%)	4 (9,3%)	9 (20,9%)	41 (95,3%)	0 (0%)	2 (4,7%)	0 (0%)
Nezdravstveni dj. 40 ispitanika	17 (42,5%)	3 (7,5%)	6 (15%)	14 (35%)	39 (97,5%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (2,5%)
Ukupno 83 ispitanika	39 (47%)	11 (13,3%)	10 (12%)	23 (27,7%)	80 (96,4%)	0 (0%)	2 (2,4%)	1 (1,2%)

Tablica 22 prikazuje odgovore prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika, te promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. DPST je kratica za dobrovoljno i povjerljivo savjetovanje i testiranje.

Od zdravstvenih djelatnika prije edukacije 22 (51,2%) dalo je točan odgovor na postavljeno pitanje. 8 (16,6%) ih smatra da DPST označava dinamičku psihološku i suplementarnu terapiju, 4 (9,3%) ispitanika smatra da DPST označava dnevnu psihološku i socijalnu terapiju, dok ih 9 (20,9%) odgovara da ne zna. Nakon edukacije 41 (95,3%)

zdravstvenih djelatnika dalo je točan odgovor. 2 (4,7%) ispitanika odgovara da DPST označava dnevnu psihološku i socijalnu terapiju za oboljele. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 21,426; df – 1,39; p – 0,000003; Yatesov χ^2 - 19,23; Yatesov p – 0,000011

Od nezdravstvenih djelatnika 17 (42,5%) dalo je točan odgovor prije edukacije. 3 (7,5%) ih smatra da DPST označava dinamičku psihološku i suplementarnu terapiju, 6 (15%) ispitanika smatra da DPST označava dnevnu psihološku i socijalnu terapiju, dok ih 14 (35%) odgovara da ne zna. Nakon edukacije 39 (97,5%) ispitanika dalo je točan odgovor, dok 1 (2,5%) odgovara da ne zna. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 28,81; df – 1,39; p – 8e-8; Yatesov χ^2 - 26,25; Yatesov p – 3e-7

Od ukupnog broja ispitanika 39 (47%) dalo je točan odgovor prije edukacije. 11 (13,3%) smatra da DPST označava dinamičku psihološku i suplementarnu terapiju, 10 (12%) ih smatra da DPST označuje dnevnu psihološku i socijalnu terapiju, dok ih 23 (27,7%) odgovara da ne zna. Nakon edukacije 80 (96,4%) ispitanika dalo je točan odgovor. 2 (2,4%) odgovara da DPST označava dnevnu psihološku i socijalnu terapiju, dok 1 (1,2%) odgovara da ne zna. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 55,199; df – 1,39; p – 0; Yatesov χ^2 - 52,629; Yatesov p – 0

Tablica 22a. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi zdravstvenih djelatnika.

Znate li što je DPST?	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	dobrovoljno i povjerljivo savjetovanje i testiranje	dinamička psihološka i suplementarna terapija (eng. dynamic psychological and supplementary therapy) za oboljele od HIV/AIDS-a	dnevna psihološka i socijalna terapija (eng. daily psychological and social therapy) za oboljele od HIV/AIDS-a	ne znam	dobrovoljno i povjerljivo savjetovanje i testiranje	dinamička psihološka i suplementarna terapija (eng. dynamic psychological and supplementary therapy) za oboljele od HIV/AIDS-a	dnevna psihološka i socijalna terapija (eng. daily psychological and social therapy) za oboljele od HIV/AIDS-a	ne znam
Srednja škola 25 ispitanika	9 (36%)	6 (24%)	4 (16%)	6 (24%)	23 (92%)	0 (0%)	2 (8%)	0 (0%)
Viša škola ili preddiplomski studij 7 ispitanika	6 (85,7%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (14,3%)	7 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 11 ispitanika	7 (63,6%)	2 (18,2%)	0 (0%)	2 (18,2%)	11 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)

Tablica 22a prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu, te promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika za završenom srednjom školom.

Od zdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom 9 (36%) je dalo točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije 23 (92%) ispitanika je dalo točan odgovor. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: χ^2 - 16,052; df – 1,39; p – 0,000061; Yatesov χ^2 - 13,737; Yatesov p – 0,000210

Od zdravstvenih djelatnika sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem, njih 6 (85,7%) je dalo točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije 7 (100%) ispitanika je dalo točan odgovor.

Od zdravstvenih djelatnika sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem njih 7 (863,6%) dalo je točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije, njih 11 (100%) dalo je točan odgovor.

Tablica 22b. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi nezdravstvenih djelatnika.

Znate li što je DPST?	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	dobrovoljno i povjerljivo savjetovanje i testiranje	dinamička psihološka i suplementarna terapija (eng. dynamic psychological and supplementary therapy) za oboljele od HIV/AIDS-a	dnevna psihološka i socijalna terapija (eng. daily psychological and social therapy) za oboljele od HIV/AIDS-a	ne znam	dobrovoljno i povjerljivo savjetovanje i testiranje	dinamička psihološka i suplementarna terapija (eng. dynamic psychological and supplementary therapy) za oboljele od HIV/AIDS-a	dnevna psihološka i socijalna terapija (eng. daily psychological and social therapy) za oboljele od HIV/AIDS-a	ne znam
Osnovna škola ili manje 3 ispitanika	1 (33,3%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (66,7%)	3 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Srednja škola 33 ispitanika	14 (42,4%)	1 (3%)	6 (18,2)	12 (36,4%)	32 (97%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (3%)
Viša škola ili preddiplomski studij 3 ispitanika	1 (33,3%)	2 (66,7%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Završen fakultet/specijalistički studij 1 ispitanik	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)

Tablica 22b prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu nezdravstvenih djelatnika, te promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Od nezdravstvenih djelatnika sa završenom osnovnom školom 1 (33,3%) ispitanik daje točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije 3 (100%) ispitanika točno odgovaraju.

Od ispitanika sa završenom srednjom školom 14 (42,2%) daje točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije 32 (97%) ih točno odgovara. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: χ^2 - 23,243; df – 1,39; p – 0,000001; Yatesov χ^2 - 20,733; Yatesov p – 0,000005

Od ispitanika sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem prije edukacije 1 (33,3%) daje točan odgovor, a nakon edukacije 3 (100%) ispitanika točno odgovara.

1 (100%) ispitanik sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem daje točan odgovor i prije i nakon edukacije.

Tablica 22c. Broj točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Zdravstveni djelatnici (43 ispitanika)	Nezdravstveni djelatnici (40 ispitanika)
Prije edukacije – 22 (51,2%)	Prije edukacije – 17 (42,5%)
Nakon edukacije – 41 (95,3%)	Nakon edukacije – 39 (97,5%)

Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je na temelju točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije i nakon edukacije.

Prije edukacije 22 (51,2%) zdravstvenih djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 17 (42,5%) nezdravstvenih djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji značajna statistička razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije. Zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje prije edukacije.

Rezultat: χ^2 - 0,215; df – 1,39; p – 0,642876; Yatesov χ^2 - 0,051; Yatesov p – 0,821332

Nakon edukacije 41 (95,3%) zdravstveni djelatnik ponudio je točan odgovor, a 39 (97,5%) nezdravstvenih djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika nakon edukacije. Zdravstveni i

nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje nakon edukacije, isto kao i prije edukacije.

Rezultat: $\chi^2 - 0,001$; $df - 1,39$; $p - 0,974772$; Yatesov $\chi^2 - 464$; Yatesov $p - 0,495760$

Pitanje 23. Oportunističke infekcije koje se javljaju kao posljedica pada imuniteta kod oboljelih od AIDS-a najčešće uzrokuju:

- a) bakterije, virusi, gljivice i paraziti
- b) bakterije, virus HIV-a
- c) gljivice i paraziti
- d) bakterije i gljivice

Tablica 23. Odgovori prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
Oportunističke infekcije koje se javljaju kao posljedica pada imuniteta kod oboljelih od AIDS-a najčešće uzrokuju:	bakterije, virusi, gljivice i paraziti	bakterije, virus HIV-a	gljivice i paraziti	bakterije i gljivice	bakterije, virusi, gljivice i paraziti	bakterije, virus HIV-a	gljivice i paraziti	bakterije i gljivice
Zdravstveni dj. 43 ispitanika	31 (72,1%)	11 (25,6%)	0 (0%)	1 (2,3%)	38 (88,4%)	5 (11,6%)	0 (0%)	0 (0%)
Nezdravstveni dj. 40 ispitanika	15 (37,5%)	24 (60%)	1 (2,5%)	0 (0%)	36 (90%)	4 (10%)	0 (0%)	0 (0%)
Ukupno 83 ispitanika	46 (55,4%)	35 (42,2%)	1 (1,2%)	1 (1,2%)	74 (89,2%)	9 (10,8%)	0 (0%)	0 (0%)

Tablica 23 prikazuje odgovore prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika, te promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Oportunističke infekcije koje se javljaju kao posljedica pada imuniteta kod oboljelih od AIDS-a najčešće uzrokuju bakterije, virusi, gljivice i paraziti.

Od zdravstvenih djelatnika 31 (72,1%) ispitanih dalo je točan odgovor prije edukacije. 11 (25,6%) ih smatra da su uzročnici oportunističkih infekcija samo bakterije i virus HIV-a, a 1 (2,3%) ispitanik smatra da su bakterije i gljivice. Nakon edukacije 38 (88,4%) ispitanika je

dalo točan odgovor. 5 (11,6%) ispitanika smatra da su uzročnici oportunističkih infekcija bakterije i virus HIV-a. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 3,592$; $df - 1,39$; $p - 0,058058$; Yatesov $\chi^2 - 2,639$; Yatesov $p - 0,104269$

Od nezdravstvenih djelatnika prije edukacije točan odgovor je dalo 15 (37,5%) ispitanika. 24 (60%) ispitanika smatra da su uzročnici oportunističkih infekcija bakterije i virus HIV-a, a 1 (2,5%) gljivice i paraziti. Nakon edukacije je 36 (90%) ispitanika točno odgovorilo, dok 4 (10%) smatra da su uzročnici oportunističkih infekcija bakterije i virus HIV-a. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 23,854$; $df - 1,39$; $p - 0,000001$; Yatesov $\chi^2 - 21,636$; Yatesov $p - 0,000003$

Od ukupnog broja ispitanika 46 (55,4%) dalo je točan odgovor prije edukacije. 35 (42,2%) ispitanika je odgovorilo da su uzročnici oportunističkih infekcija bakterije i virus HIV-a, 1 (1,2%) smatra da su to gljivice i paraziti, a 1 (1,2%) ispitanik da su uzročnici bakterije i gljivice. Nakon edukacije 74 (89,2%) ispitanika je točno odgovorilo na postavljeno pitanje. 9 (10,8%) ih smatra da su uzročnici oportunističkih infekcija bakterije i virusi. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: $\chi^2 - 23,577$; $df - 1,39$; $p - 0,000001$; Yatesov $\chi^2 - 21,923$; Yatesov $p - 0,000002$

Tablica 23a. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi zdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
Oportunističke infekcije koje se javljaju kao posljedica pada imuniteta kod oboljelih od AIDS-a najčešće uzrokuju:	bakterije, virusi, gljivice i paraziti	bakterije, virus HIV-a	gljivice i paraziti	bakterije i gljivice	bakterije, virusi, gljivice i paraziti	bakterije, virus HIV-a	gljivice i paraziti	bakterije i gljivice
Srednja škola 25 ispitanika	16 (64%)	9 (36%)	0 (0%)	0 (0%)	22 (88%)	3 (12%)	0 (0%)	0 (0%)
Viša škola ili preddiplomski studij 7 ispitanika	5 (71,4%)	2 (28,6%)	0 (0%)	0 (0%)	5 (71,4)	2 (28,6%)	0 (0%)	0 (0%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 11 ispitanika	10 (90,9%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (9,1%)	11 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)

Tablica 23a prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu zdravstvenih djelatnika, te promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Od ispitanika sa završenom srednjom školom njih 16 (64%) dalo je točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije 22 (88%) ispitanika točno odgovara. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: $\chi^2 - 3,947$; $df - 1,39$; $p - 0,046955$; Yatesov $\chi^2 - 2,741$; Yatesov $p - 0,097803$

Od zdravstvenih djelatnika sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem njih 5 (71,4%) daje točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije broj ispitanika koji je dao točan odgovor je identičan.

Od ispitanika sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem 10 (90,9%) ispitanika daje točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije 11 (100%) daje točan odgovor.

Tablica 23b. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi nezdravstvenih djelatnika.

	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	bakterije, virusi, gljivice i paraziti	bakterije, virus HIV-a	gljivice i paraziti	bakterije i gljivice	bakterije, virusi, gljivice i paraziti	bakterije, virus HIV-a	gljivice i paraziti	bakterije i gljivice
Oportunističke infekcije koje se javljaju kao posljedica pada imuniteta kod oboljelih od AIDS-a najčešće uzrokuju:								
Osnovna škola ili manje	0 (0%)	3 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Srednja škola	13 (39,4%)	19 (57,6%)	1 (3%)	0 (0%)	29 (87,9%)	4 (12,1%)	0 (0%)	0 (0%)
Viša škola ili preddiplomski studij	1 (33,3%)	2 (66,7%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Završen fakultet/ specijalistički studij	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)

Tablica 23b prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu nezdravstvenih djelatnika, te promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 provedeno je u kategoriji ispitanika sa srednjom školom.

Od ispitanika sa završenom osnovnom školom niti jedan ispitanik nije dao točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije 3 (100%) ispitanika daje točan odgovor nakon edukacije.

Od ispitanika sa završenom srednjom školom 13 (39,4%) dalo je točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije 29 (87,9%) ispitanika daje točan odgovor. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: χ^2 - 16,762; df – 1,39; p – 0,000042; Yatesov χ^2 - 14,732; Yatesov p – 0,000123

Od nezdravstvenih djelatnika sa završenom višom školom 1 (33,3%) ispitanik odgovara točno prije edukacije, a nakon edukacije 3 (100%) ispitanika daje točan odgovor.

Sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem ispitan je 1 ispitanik koji odgovara točno i prije i nakon edukacije.

Tablica 23c. Broj točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Zdravstveni djelatnici (43 ispitanika)	Nezdravstveni djelatnici (40 ispitanika)
Prije edukacije – 31 (72,1%)	Prije edukacije – 38 (88,4%)
Nakon edukacije – 15 (37,5%)	Nakon edukacije – 36 (90%)

Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je na temelju točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije i nakon edukacije.

Prije edukacije 31 (72,1%) zdravstveni djelatnik ponudio je točan odgovor, a 15 (37,5%) nezdravstvenih djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji značajna statistička razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije. Zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih djelatnika prije edukacije.

Rezultat: χ^2 - 10,037; df – 1,39; p – 0,001534; Yatesov χ^2 - 8,686; Yatesov p – 0,003206

Nakon edukacije 38 (88,4%) zdravstvenih djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 36 (90%) nezdravstvenih djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika nakon edukacije. Zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje nakon edukacije, za razliku od rezultata prije edukacije, gdje su zdravstveni djelatnici pokazali veće znanje od nezdravstvenih.

Rezultat: χ^2 - 0,057; df – 1,39; p – 0,811301; Yatesov χ^2 - 0,013; Yatesov p – 0,909223

Pitanje 24. Od simptoma koji se pojavljuju kod AIDS-a od navedenih nećemo pronaći:

- a) gubitak mišićne mase i noćno preznojavaње
- b) pojačan apetit i dobivanje na težini
- c) smanjenje intelektualnih funkcija i promjene očne pozadine
- d) bol u truhu i proljev

Tablica 24. Odgovori prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Od simptoma koji se pojavljuju kod AIDS-a od navedenih nećemo pronaći:	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	gubitak mišićne mase i noćno preznojavanje	pojačan apetit i dobivanje na težini	smanjenje intelektualnih funkcija i promjene očne pozadine	bol u trbuhu i proljev	gubitak mišićne mase i noćno preznojavanje	pojačan apetit i dobivanje na težini	smanjenje intelektualnih funkcija i promjene očne pozadine	bol u trbuhu i proljev
Zdravstveni dj. 43 ispitanika	0 (0%)	37 (86%)	4 (9,3%)	2 (4,6%)	1 (2,3%)	41 (95,4%)	1 (2,3%)	0 (0%)
Nezdravstvenidj. 40 ispitanika	4 (10%)	26 (65%)	8 (20%)	2 (5%)	2 (5%)	37 (92,5%)	1 (2,5%)	0 (0%)
Ukupno 83 ispitanika	4 (4,8%)	63 (75,9%)	12 (14,5%)	4 (4,8%)	3 (3,6%)	78 (94%)	2 (2,4%)	0 (0%)

Tablica 24 prikazuje odgovore prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika, te promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Od navedenih simptoma kod oboljelih od AIDS-a nećemo pronaći pojačan apetit i dobivanje na težini. Za oboljele je karakterističan smanjen apetit i gubitak na težini.

Od zdravstvenih djelatnika 37 (86%) ispitanika daje točan odgovor prije edukacije, 4 (9,3%) ih smatra da se kod oboljelih ne pojavljuju smanjenje intelektualnih funkcije i promjene očne pozadine, a 2 (4,6%) ispitanika smatra da se ne javljaju bol u trbuhu i proljev. Nakon edukacije 41 (95,4%) ispitanik daje točan odgovor, 1 (2,3%) ispitanik smatra da se kod oboljelih ne javlja gubitak mišićne mase i noćno preznojavanje, a također 1 (2,3%) ispitanik odgovara da se ne javlja smanjenje intelektualne funkcije i promjene očne pozadine. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 2,205; df – 1,39; p – 0,137563; Yatesov χ^2 - 1,24; Yatesov p – 0,0,265471

Od nezdravstvenih djelatnika 26 (65%) ispitanika dalo je točan odgovor prije edukacije, 4 (10%) ih smatra da se kod oboljelih od simptoma ne javljaju gubitak mišićne mase i noćno preznojavanje, 8 (20%) ispitanika smatra se od simptoma ne javljaju smanjenje intelektualnih funkcija i promjene očne pozadine. 2 (4,6%) ispitanika smatra da se ne javljaju bol u trbuhu i proljev. Nakon edukacije 37 (92,5%) ispitanika dalo je točan odgovor, dok 2 (5%) smatra da se od simptoma ne javljaju gubitak mišićne mase i noćno preznojavanje, a 1 (2,5%) ispitanik smatra da se ne javljaju smanjenje intelektualnih funkcija i promjene očne pozadine. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 11,627; df – 1,39; p – 0,000650; Yatesov χ^2 - 9,942; Yatesov p – 0,001615

Od ukupnog broja zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika 63 (75,9%) dalo je točan odgovor prije edukacije, 4 (4,8%) ih smatra da se od simptoma ne javljaju gubitak mišićne mase i noćno preznojavanje, 12 (14,5%) ih smatra da se ne javljaju poremećaji intelektualnih funkcija i promjene očne pozadine, a 4 (4,8%) ispitanika smatra da se od simptoma ne javlja bol u trbuhu i proljev. Nakon edukacije 78 (94%) dalo je točan odgovor. 3 (3,6%) ispitanika smatra da se od simptoma ne javljaju gubitak mišićne mase i noćno preznojavanje, a 2 (2,4%) ih smatra da se od navedenih simptoma kod oboljelih ne javljaju smanjenje intelektualnih funkcija i promjene očne pozadine. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Rezultat: χ^2 - 10,596; df – 1,39; p – 0,001133; Yatesov χ^2 - 9,23; Yatesov p – 0,002380

Tablica 24a. Odgovori prije i nakon edukacije zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Od simptoma koji se pojavljuju kod AIDS-a od navedenih <u>nećemo</u> pronaći:	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	gubitak mišićne mase i noćno preznojavanje	pojačan apetit i dobivanje na težini	smanjenje intelektualnih funkcija i promjene očne pozadine	bol u trbuhu i proljev	gubitak mišićne mase i noćno preznojavanje	pojačan apetit i dobivanje na težini	smanjenje intelektualnih funkcija i promjene očne pozadine	bol u trbuhu i proljev
Srednja škola 25 ispitanika	0 (0%)	20 (80%)	3 (12%)	2 (8%)	0 (0%)	25 (100%)	0 (0%)	0 (0%)
Viša škola ili preddiplomski studij 7 ispitanika	0 (0%)	6 (85,7%)	1 (14,3%)	0 (0%)	1 (14,3%)	5 (71,4%)	1 (14,3%)	0 (0%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 11 ispitanika	0 (0%)	11 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	11 (100%)	0 (0%)	0 (0%)

Tablica 24a prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu zdravstvenih djelatnika, te promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Od ispitanika sa završenom srednjom školom 20 (80%) ih je točno odgovorilo prije edukacije, a nakon edukacije njih 25 (100%) daje točan odgovor na postavljeno pitanje. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije zdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: χ^2 - 5,556; df – 1,39; p – 0,018417; Yatesov χ^2 - 3,556; Yatesov p – 0,059330

Tablica 24b. Odgovori prije i nakon edukacije prema stručnoj spremi nezdravstvenih djelatnika.

Od simptoma koji se pojavljuju kod AIDS-a od navedenih nećemo pronaći:	PRIJE EDUKACIJE				NAKON EDUKACIJE			
	gubitak mišićne mase i noćno preznojavanje	pojačan apetit i dobivanje na težini	smanjenje intelektualnih funkcija i promjene očne pozadine	bol u trbuhu i proljev	gubitak mišićne mase i noćno preznojavanje	pojačan apetit i dobivanje na težini	smanjenje intelektualnih funkcija i promjene očne pozadine	bol u trbuhu i proljev
Osnovna škola ili manje 3 ispitanika	2 (66,7%)	1 (33,3%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (100%)	0 (0%)	0 (0%)
Srednja škola 33 ispitanika	2 (6,1%)	21 (63,6%)	8 (24,2%)	2 (6,1%)	1 (3%)	31 (94%)	1 (3%)	0 (0%)
Viša škola ili preddiplomski studij 3 ispitanika	0 (0%)	3 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (33,3%)	2 (66,7%)	0 (0%)	0 (0%)
Završen fakultet/ specijalistički studij 1 ispitanik	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (0%)	0 (0%)	0 (0%)

Tablica 24b prikazuje odgovore prije i nakon edukacije s obzirom na stručnu spremu nezdravstvenih djelatnika, te promjene u odgovorima prije i nakon edukacije. Testiranje statistički značajne razlike provedeno je u kategoriji ispitanika sa završenom srednjom školom.

Od ispitanika sa završenom osnovnom školom 1 (33,3%) ispitanik dao je točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije 3 (100%) ispitanika dalo je točan odgovor.

Od ispitanika sa završenom srednjom školom 21 (63,6%) ispitanik daje točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije 31 (94%) ispitanik daje točan odgovor. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima prije i nakon edukacije nezdravstvenih djelatnika sa završenom srednjom školom.

Rezultat: χ^2 - 5,495; df – 1,39; p – 0,019070; Yatesov χ^2 - 4,451; Yatesov p – 0,034880

Od nezdravstvenih djelatnika sa završenom višom školom ili preddiplomskim studijem 3 (100%) ispitanika dalo je točan odgovor, a nakon edukacije, 2 (66,7%) ispitanika daju točan odgovor.

Od nezdravstvenih djelatnika ispitan je 1 sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem, koji daje točan odgovor i prije i nakon edukacije.

Tablica 24c. Broj točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika.

Zdravstveni djelatnici (43 ispitanika)	Nezdravstveni djelatnici (40 ispitanika)
Prije edukacije – 37 (86%)	Prije edukacije – 26 (65%)
Nakon edukacije – 41 (95,4%)	Nakon edukacije – 37 (92,5%)

Testiranje statistički značajne razlike χ^2 testom provedeno je na temelju točnih odgovora zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije i nakon edukacije.

Prije edukacije 37 (86%) zdravstvenih djelatnika ponudilo je točan odgovor, a 26 (65%) nezdravstvenih djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti prihvaćamo H_0 hipotezu, tj. postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika prije edukacije. Zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih.

Rezultat: χ^2 - 5,019; df – 1,39; p – 0,025070; Yatesov χ^2 - 3,934; Yatesov p – 0,047319

Nakon edukacije 41 (95,4%) zdravstveni djelatnik ponudio je točan odgovor, a 37 (92,5%) nezdravstvenih djelatnika. Testiranjem statistički značajne razlike (χ^2 test) na razini 5 % značajnosti odbacujemo H_0 hipotezu, tj. ne postoji statistički značajna razlika u odgovorima zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika nakon edukacije. Zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje nakon edukacije, kao i prije edukacije.

Rezultat: χ^2 - 0,297; df – 1,39; p – 0,585769; Yatesov χ^2 - 0,007; Yatesov p – 0,933321

5. RASPRAVA

Ovim istraživanjem provedenim u Domu zdravlja Županja, te pridruženim ustanovama u koncesiji ispitano je znanje, mišljenje i stavovi zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika, te utjecaj edukacije na promjenu istih.

U istraživanju je sudjelovalo 83 ispitanika, tj. 43 (51,8%) zdravstvena djelatnika i 40 (48,2%) nezdravstvenih djelatnika. Od sveukupnog broja zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika, ispitano je 17 (20,5%) muškog spola i 66 (79,5%) ženskog spola. Ispitanika mlađih od 20 godina nije bilo, od 20-30 godina ispitano je 14 (16,9%), od 30-40 godina 12 (14,5%), od 40-50 godina 25 (30,1%), te 32 (38,5%) djelatnika starijih od 50 godina. Ukupno je ispitano 3 (3,6%) djelatnika sa završenom osnovnom školom (spremačice), 58 (68,9%) ispitanika sa završenom srednjom školom (medicinske sestre, vozači sanitetskog prijevoza, biokemijski laboranti, administratori, upravni referenti, tajnici), 10 (12%) ispitanika je završilo višu školu ili preddiplomski studij (medicinske sestre, rgt tehničari, ekonomisti), te 12 (14,5%) ispitanika sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem (liječnici, specijalisti, ekonomisti).

Od zdravstvenih djelatnika ispitano je 6 (14%) djelatnika muškog spola, a 37 (86%) ženskog. Ispitanika mlađih od 20 godina nije bilo, od 20-30 godina ispitano je 13 (30,2%), od 30-40 godina 9 (21%), od 40-50 godina ispitano je 8 (18,6%), te je 13 (30,2%) ispitanika starije od 50 godina. Sa završenom osnovnom školom nije bilo ispitanih, dok je najveći broj ispitanika završio srednju školu, njih 25 (58,1%). Sa višom školom ili preddiplomskim studijem ispitano je 7 (16,3%) djelatnika, a 11 (25,58%) ih je sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem.

Od nezdravstvenih djelatnika ispitano je 11 (27,5%) djelatnika muškog spola, dok ih je 29 (72,5%) ženskog spola. Ispitanika mlađih od 20 godina nije bilo, dok ih je od 20-30 godina bio 1 (2,5%) djelatnik. 3 (7,5%) ispitanika je u dobi od 30-40 godina, 17 (42,5%) ih je u dobi od 40-50 godina, te je 19 (47,5%) ispitanika starije od 50 godina. Osnovnu školu završilo je 3 (7,5%) ispitanika, 33 (82,5%) ispitanika je sa završenom srednjom školom, 3 (7,5%) ispitanika ima završenu višu školu ili preddiplomski studij, a samo je 1 (2,5%) ispitanika sa završenim fakultetom ili specijalističkim studijem.

Od 20 postavljenih pitanja vezanih za temu HIV/AIDS-a zdravstveni djelatnici su pokazali veće znanje prije edukacije, što je očekivano s obzirom na smjer obrazovanja. Nakon

edukacije na većinu pitanja zdravstveni i nezdravstveni djelatnici su dali podjednak broj točnih odgovora. Na pojedinim pitanjima zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih i prije i nakon edukacije, no na gotovo sva pitanja i zdravstveni i nezdravstveni djelatnici su dali veći broj odgovora nakon edukacije, te smo potvrdili značaj i važnost edukacije bez obzira na stupanj obrazovanja, radno mjesto i dob ispitanika.

Na pitanje vezano za uzimanje uzoraka krvi, kao što je i očekivano, zdravstveni djelatnici su dali veći broj točnih odgovora prije edukacije od nezdravstvenih, što smo potvrdili testiranjem statistički značajne razlike χ^2 testom, te prihvatili nul hipotezu, tj. da postoji statistički značajna razlika (χ^2 - 6,544; df - 1,39). Nakon edukacije zdravstveni djelatnici su također pokazali veće znanje od nezdravstvenih, što smo potvrdili testiranjem statistički značajne razlike χ^2 testom, te prihvatili nul hipotezu (χ^2 - 7,419; df - 1,39). Analiziranjem rezultata u kategoriji zdravstvenih djelatnika, 34 (79,1%) ispitanika je dalo točan odgovor prije edukacije, dok ih nakon edukacije njih 40 (93%) daje točan odgovor. U kategoriji nezdravstvenih djelatnika 21 (52,5%) daje točan odgovor, a nakon edukacije 28 (70%) ispitanika daje točan odgovor.

Na pitanje čemu najveću pozornost moramo posvetiti da bi izbjegli infekciju HIV virusom, zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje prije edukacije, što smo potvrdili testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom (χ^2 - 8,066; df- 1,39), dok nakon edukacije nezdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od zdravstvenih, što smo dokazali testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te prihvatili nul hipotezu (χ^2 - 3,909; df - 1,39). Analiziranjem rezultata u kategoriji zdravstvenih djelatnika, 39 (90,7%) ispitanika je dalo točan odgovor prije edukacije, dok nakon edukacije također 39 (90,7%) ispitanika daje točan odgovor. U kategoriji nezdravstvenih djelatnika 33 (82,5%) ispitanika daje točan odgovor, a nakon edukacije njih 40 (100%) daje točan odgovor.

Na pitanje koliko često se jedna osoba zarazi HIV virusom u svijetu, zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje prije edukacije, što smo potvrdili testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom (χ^2 - 14,85; df- 1,39), dok nakon edukacije zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje, što smo dokazali testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te odbacili nul hipotezu (χ^2 - 0,219; df - 1,39). Analiziranjem rezultata u kategoriji zdravstvenih djelatnika 12 (27,9%) ispitanika je dalo točan odgovor prije edukacije, dok ih nakon edukacije 39 (90,7%) daje točan odgovor. U kategoriji nezdravstvenih djelatnika 4 (10%) daje točan odgovor, a nakon edukacije njih 35 (87,5%) daje točan odgovor.

Na pitanje da li je točna tvrdnja da osoba zaražena HIV virusom boluje od AIDS-a od trenutka kada se testiranje na virus pokaže pozitivno, zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih djelatnika prije edukacije, što smo potvrdili testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te prihvatili nul hipotezu (χ^2 - 7,584; df- 1,39), dok nakon edukacije zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje, što smo dokazali testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te odbacili nul hipotezu (χ^2 - 0,108; df – 1,39). Analiziranjem rezultata u kategoriji zdravstvenih djelatnika, 38 (88,4%) ispitanika je dalo točan odgovor prije edukacije, dok nakon edukacije 32 (74,4%) ispitanika daje točan odgovor. Iz analize vidimo da je broj zdravstvenih djelatnika koji su dali točan odgovor veći prije edukacije, nego nakon edukacije. U kategoriji nezdravstvenih djelatnika 25 (62,5%) ispitanika daje točan odgovor, a nakon edukacije 31 (77,5%) ispitanik daje točan odgovor.

Na pitanje vezano za tjelesne tekućine koje su karakteristične za prijenos HIV virusa, zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih djelatnika prije edukacije, što smo potvrdili testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te prihvatili nul hipotezu (χ^2 - 12,803; df- 1,39), dok nakon edukacije zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje, što smo dokazali testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te odbacili nul hipotezu (χ^2 - 0,143; df – 1,39). Analiziranjem rezultata u kategoriji zdravstvenih djelatnika, 40 (93%) ispitanika je dalo točan odgovor prije edukacije, dok nakon edukacije također 40 (93%) ispitanika daje točan odgovor. Iz analize vidimo da je broj zdravstvenih djelatnika koji su dali točan odgovor jednak prije i nakon edukacije. U kategoriji nezdravstvenih djelatnika 24 (60%) ispitanika daje točan odgovor, a nakon edukacije 38 (98%) ispitanika daje točan odgovor.

Na pitanje da li osobu zaraženu HIV virusom u prvoj fazi možemo prepoznati po vanjskom izgledu, zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih djelatnika prije edukacije, što smo potvrdili testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te prihvatili nul hipotezu (χ^2 - 7,217; df- 1,39), no nakon edukacije zdravstveni djelatnici također pokazuju veće znanje, što smo dokazali testiranjem statističke značajnosti χ^2 testa, te prihvatili nul hipotezu (χ^2 - 4,518; df – 1,39). Analiziranjem rezultata u kategoriji zdravstvenih djelatnika, 37 (86,1%) djelatnika je dalo točan odgovor prije edukacije, dok nakon edukacije 43 (100%) ispitanika daje točan odgovor. U kategoriji nezdravstvenih djelatnika 24 (60%) ispitanika daje točan odgovor, a nakon edukacije 36 (90%) ispitanika daje točan odgovor.

Na pitanje na koji se način virus HIV-a ne prenosi, zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih djelatnika prije edukacije, što smo potvrdili testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te prihvatili nul hipotezu ($\chi^2 - 10,677$; df- 1,39), dok nakon edukacije zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje, što smo dokazali testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te odbacili nul hipotezu ($\chi^2 - 1,088$; df – 1,39). Analiziranjem rezultata u kategoriji zdravstvenih djelatnika, 39 (79,6%) ispitanika je dalo točan odgovor prije edukacije, dok nakon edukacije 43 (100%) ispitanika daje točan odgovor. U kategoriji nezdravstvenih djelatnika 24 (60%) ispitanika daje točan odgovor, a nakon edukacije 39 (97,5%) ispitanika daje točan odgovor.

Na pitanje vezano za vrijeme inkubacije od trenutka zaražavanja do nastanka mjerljivih antitijela u krvi, zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih djelatnika prije edukacije, što smo potvrdili testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te prihvatili nul hipotezu ($\chi^2 - 4,27$; df- 1,39), a nakon edukacije zdravstveni djelatnici također pokazuju veće znanje od nezdravstvenih, što smo dokazali testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te prihvatili nul hipotezu ($\chi^2 - 5,72$; df – 1,39). Analiziranjem rezultata u kategoriji zdravstvenih djelatnika, 31 (72,1%) ispitanik je dao točan odgovor prije edukacije, dok nakon edukacije 43 (100%) ispitanika daje točan odgovor. U kategoriji nezdravstvenih djelatnika 20 (50%) ispitanika daje točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije 35 (87,5%) ispitanika daje točan odgovor.

Na pitanje koliki je rizik za prenošenje virusa kod ekspozicije zdravstvenog djelatnika (perkutani incident), zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih djelatnika prije edukacije, što smo potvrdili testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te prihvatili nul hipotezu ($\chi^2 - 1,995$; df- 1,39), dok nakon edukacije zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje, što smo dokazali testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te odbacili nul hipotezu ($\chi^2 - 0,003$; df – 1,39). Analiziranjem rezultata u kategoriji zdravstvenih djelatnika, 17 (39,5%) ispitanika je dalo točan odgovor prije edukacije, dok nakon edukacije 42 (97,7%) ispitanika daje točan odgovor. U kategoriji nezdravstvenih djelatnika 10 (25%) ispitanika daje točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije 39 (97,5%) ispitanika daje točan odgovor.

Na pitanje vezano uz vrstu ekspozicijskog incidenta sa najvećim rizikom za prijenos infekcije HIV-om, zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje prije edukacije, što smo potvrdili testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te prihvatili nul

hipotezu ($\chi^2 - 1,272$; df- 1,39), dok nakon edukacije nezdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od zdravstvenih, što smo dokazali testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te prihvatili nul hipotezu ($\chi^2 - 1,782$; df – 1,39). Analiziranjem rezultata u kategoriji zdravstvenih djelatnika, 12 (27,9%) djelatnika je dalo točan odgovor prije edukacije, dok nakon edukacije 24 (55,8%) ispitanika daje točan odgovor. U kategoriji nezdravstvenih djelatnika 7 (17,5%) ispitanika daje točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije 28 (70%) ispitanika daje točan odgovor.

Na pitanje kako bi se postavili prema HIV pozitivnom radnom kolegi, zdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje o načinu prijenosa HIV infekcije, te pokazuju razumijevanje prema oboljelima, što smo potvrdili testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te odbacujemo nul hipotezu ($\chi^2 - 0,969$; df- 1,39). I nakon edukacije zdravstveni djelatnici pokazuju više znanja, što smo dokazali testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te prihvatili nul hipotezu ($\chi^2 - 4,482$; df – 1,39). Analiziranjem rezultata u kategoriji zdravstvenih djelatnika, 24 (55,8%) ispitanika je dalo točan odgovor prije edukacije, dok nakon edukacije 34 (79,1%) ispitanika daje točan odgovor. U kategoriji nezdravstvenih djelatnika 18 (45%) ispitanika daje točan odgovor, a nakon edukacije 23 (57,5%) ispitanika daje točan odgovor.

Na pitanje vezano uz postekspozicijsku profilaksu (HIV PEP), zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih djelatnika prije edukacije, što smo potvrdili testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te prihvatili nul hipotezu ($\chi^2 - 3,215$; df- 1,39), dok nakon edukacije zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje, što smo dokazali testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te odbacili nul hipotezu ($\chi^2 - 0,232$; df – 1,39). Analiziranjem rezultata u kategoriji zdravstvenih djelatnika, 15 (34,8%) ispitanika je dalo točan odgovor prije edukacije, dok nakon edukacije 28 (65,1%) ispitanika daje točan odgovor. U kategoriji nezdravstvenih djelatnika 7 (17,5%) ispitanika daje točan odgovor, a nakon edukacije 24 (60%) ispitanika daje točan odgovor.

Na pitanje koje su od djelatnosti pri domu zdravlja najizloženije HIV infekciji, zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih djelatnika prije edukacije, što smo potvrdili testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te prihvatili nul hipotezu ($\chi^2 - 2,548$; df- 1,39), dok nakon edukacije zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje, što smo dokazali testiranjem statističke značajnosti χ^2 testa, te odbacili nul hipotezu ($\chi^2 - 0,257$; df – 1,39). Analiziranjem rezultata u kategoriji zdravstvenih djelatnika,

41 (95,3%) ispitanik je dalo točan odgovor prije edukacije, dok nakon edukacije također 41 (95,3%) ispitanik daje točan odgovor. Iz analize vidimo da je broj zdravstvenih djelatnika koji su dali točan odgovor isti prije i nakon edukacije. U kategoriji nezdravstvenih djelatnika 34 (84%) ispitanika daje točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije 39 (97,5%) ispitanika daje točan odgovor.

Na pitanje da li trudnica zaražena virusom HIV-a može roditi nezaraženo dijete, zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih djelatnika prije edukacije, što smo potvrdili testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te prihvatili nul hipotezu (χ^2 - 5,096; df- 1,39), dok nakon edukacije također zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih, što smo dokazali testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te prihvatili nul hipotezu (χ^2 - 5,72; df – 1,39). Analiziranjem rezultata u kategoriji zdravstvenih djelatnika, 40 (90,3%) ispitanika je dalo točan odgovor prije edukacije, dok nakon edukacije 43 (100%) ispitanika daje točan odgovor. U kategoriji nezdravstvenih djelatnika 30 (75%) ispitanika daje točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije 35 (87,5%) ispitanika daje točan odgovor.

Na pitanje koliki je postotak rađanja nezaražene djece od strane trudnica zaraženih HIV-om, zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih djelatnika prije edukacije, što smo potvrdili testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te prihvatili nul hipotezu (χ^2 - 2,724; df- 1,39). Nakon edukacije zdravstveni djelatnici također pokazuju veće znanje od nezdravstvenih djelatnika, što smo dokazali testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te prihvatili nul hipotezu (χ^2 - 3,914; df – 1,39). Analiziranjem rezultata u kategoriji zdravstvenih djelatnika, 13 (30,2%) ispitanika je dalo točan odgovor prije edukacije, dok nakon edukacije 39 (90,7%) ispitanika daje točan odgovor. U kategoriji nezdravstvenih djelatnika 6 (15%) ispitanika daje točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije 34 (85%) ispitanika daje točan odgovor.

Na pitanje da li se nezaraženo novorođenče može zaraziti virusom HIV-a nakon porođaja i na koji način, zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih djelatnika prije edukacije, što smo potvrdili testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te prihvatili nul hipotezu (χ^2 - 5,019; df- 1,39), dok nakon edukacije zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje, što smo dokazali testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te odbacili nul hipotezu (χ^2 - 0,003; df – 1,39). Analiziranjem rezultata u kategoriji zdravstvenih djelatnika, 37 (86%) ispitanika je dalo točan odgovor prije edukacije, dok nakon edukacije 42 (97,7%) ispitanika daje točan odgovor. U kategoriji nezdravstvenih djelatnika 23

(57,5%) ispitanika daje točan odgovor, a nakon edukacije 39 (97,5%) ispitanika daje točan odgovor.

Na pitanje da li je moguće obaviti testiranje na HIV potpuno anonimno, zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih djelatnika prije edukacije, što smo potvrdili testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te prihvatili nul hipotezu ($\chi^2 - 2,768$; df- 1,39), dok nakon edukacije zdravstveni djelatnici također pokazuju veće znanje, što smo dokazali testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te prihvatili nul hipotezu ($\chi^2 - 2,203$; df – 1,39). Analiziranjem rezultata u kategoriji zdravstvenih djelatnika, 34 (79,1%) djelatnika je dalo točan odgovor prije edukacije, dok nakon edukacije 43 (100%) ispitanika daje točan odgovor. U kategoriji nezdravstvenih djelatnika 25 (62,5%) ispitanika daje točan odgovor, a nakon edukacije 38 (95%) ispitanika daje točan odgovor.

Na pitanje što je DPST, zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje prije edukacije, što smo potvrdili testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te odbacili nul hipotezu ($\chi^2 - 0,215$; df- 1,39), dok nakon edukacije zdravstveni i nezdravstveni djelatnici također pokazuju podjednako znanje, što smo dokazali testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te prihvatili nul hipotezu ($\chi^2 - 0,001$; df – 1,39). Analiziranjem rezultata u kategoriji zdravstvenih djelatnika, 22 (51,5%) djelatnika je dalo točan odgovor prije edukacije, dok nakon edukacije 41 (95,3%) ispitanik daje točan odgovor. U kategoriji nezdravstvenih djelatnika 25 (42,5%) ispitanika daje točan odgovor prije edukacije, a nakon edukacije 39 (97,5%) ispitanika daje točan odgovor.

Na pitanje vezano uz uzročnike oportunističkih infekcija, zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih djelatnika prije edukacije, što smo potvrdili testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te prihvatili nul hipotezu ($\chi^2 - 10,037$; df- 1,39), dok nakon edukacije zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje, što smo dokazali testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te odbacili nul hipotezu ($\chi^2 - 0,057$; df – 1,39). Analiziranjem rezultata u kategoriji zdravstvenih djelatnika, 31 (72,1%) ispitanik je dao točan odgovor prije edukacije, dok nakon edukacije 38 (88,4%) ispitanika daje točan odgovor. U kategoriji nezdravstvenih djelatnika 15 (37,5%) ispitanika daje točan odgovor nakon edukacije, a nakon edukacije 36 (90%) ispitanika daje točan odgovor.

Na pitanje vezano uz (ne)karakteristične simptome kod oboljelih od AIDS-a, zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih djelatnika prije edukacije, što smo potvrdili testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te prihvatili nul hipotezu ($\chi^2 -$

5,019; df- 1,39), dok nakon edukacije zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje, što smo dokazali testiranjem statističke značajnosti χ^2 testom, te odbacili nul hipotezu ($\chi^2 - 0,297$; df – 1,39). Analiziranjem rezultata u kategoriji zdravstvenih djelatnika, 37 (86%) ispitanika je dalo točan odgovor prije edukacije, dok nakon edukacije 41 (95,4%) ispitanik daje točan odgovor. U kategoriji nezdravstvenih djelatnika 26 (65%) ispitanika daje točan odgovor, a nakon edukacije 37 (92,5%) ispitanika daje točan odgovor.

Testiranjem statistički značajne razlike χ^2 dokazali smo da su zdravstveni djelatnici na 7 pitanja pokazali veće znanje prije i nakon edukacije, na 10 pitanja zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje od nezdravstvenih djelatnika prije edukacije, dok nakon edukacije zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednako znanje. Podjednako znanje prije edukacije, kao i nakon edukacije zdravstveni i nezdravstveni djelatnici su pokazali u odgovorima na 1 pitanje, dok su na 2 pitanja zdravstveni djelatnici pokazali veće znanje prije, a nezdravstveni nakon edukacije. Na 1 pitanje prije edukacije zdravstveni djelatnici pokazuju veće znanje prije edukacije, a nezdravstveni djelatnici nakon.

Iz tablica je vidljivo da su zdravstveni i nezdravstveni djelatnici gotovo na sva pitanja odgovorili sa većom točnošću nakon edukacije. Istraživanje je pokazalo da edukacije ima veliki utjecaj na znanje, mišljenje i stavove, u ovom slučaju o HIV/AIDS-u.

6. ZAKLJUČAK

Ovim istraživanjem potvrđeno je i statistički dokazano da edukacija ima veliki značaj u promjeni znanja, mišljenja i stavova djelatnika Doma zdravlja Županja i pridruženih ustanova u koncesiji o HIV/AIDS-u. Zdravstveni djelatnici su pokazali veće znanje prije edukacije, što je bilo očekivano, no nakon edukacije razina znanja je bila kod većine podjednaka, što se anketiranjem i analiziranjem potvrdilo.

Dokazana je važnost edukacije svih profila zaposlenika u zdravstvu, bez obzira da li su to zdravstveni ili nezdravstveni djelatnici. Dokazano je da edukacija utječe na znanje, mišljenje i stavove, bez obzira na radno mjesto i razinu školskog obrazovanja. Također je dokazano da edukacija, pa i u vidu informativnih letaka (brošure), nije zanemariva, baš naprotiv, svaki oblik edukacije je poželjan s ciljem pružanja kvalitetnije skrbi prema pacijentima, ali i povećavanja svijesti djelatnika o vlastitoj sigurnosti na radnom mjestu.

7. LITERATURA

1. D. Pintarić, D. Ropac i suradnici. Epidemiologija. Veleučilište u Varaždinu, 2011.; 99-105
2. N. Sklitarevic. Kliničke manifestacije uzrokovane virusom humane imunodeficijencije (HIV) u otorinolaringologiji. Med Jad, 2006; 36 (3-4); 105-112
3. I. Kuzman. Infektologija za visoke zdravstvene škole. Medicinska naklada, Zagreb 2012.; 281-300
4. Priručnik za HIV savjetovanje i testiranje. Ministarstvo zdravlja i socijalne skrbi RH. Zavod za javno zdravstvo. 3. promijenjeno izdanje. Zagreb, 2009.; Hrvatska
5. T. Nemeth Blažević. J. Pavlić. Epidemiologija HIV/AIDS-a u Hrvatskoj i rad centara za besplatno i anonimno savjetovanje i testiranje na HIV. Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Infektološki glasnik 2013; 33:1; 27-33
6. R. Čivljak. J. Begovac. Preporuke za prevenciju profesionalne ekspozicije zdravstvenih djelatnika infekcijama koje se prenose krvlju. Klinika za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ Zagreb. Infektološki glasnik 2004; 24:1; 33-41
7. Hrvatski nacionalni program za prevenciju HIV/AIDS-a 2011-2015. Zagreb; travanj 2011.
8. B. Kolarić. A. Znaor. Epidemiologija HIV-infekcije. MEDICUS 2009.; Vol, 18. No. 1; 73-79
9. M. Kuzman. Javnozdravstvena važnost urogenitalnih i spolno prenosivih infekcija. MEDICUS 2012.; Vol. 21, No. 1; 5-14
10. B. Aleraj. Zarazne bolesti u Hrvatskoj 2012. godine. Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Infektološki glasnik 2013.; 33:3; 127-133
11. Epidemiologija HIV infekcije i AIDS-a u Hrvatskoj. Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Zagreb; (01.04.2015.)
URL:<http://www.hzjz.hr/sluzbe/sluzba-za-epidemiologiju/odjel-za-pracenje-zaraznih-bolesti/odsjek-za-hivaidis-i-druge-spolno-i-krvlju-prenosne-infekcije/>
(19.09.2015.13:43)
12. Odjel za promicanje odgovornog spolnog ponašanja sa savjetovalištem. Služba za promicanje zdravlja. Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Zagreb, 01.04.2015.
URL:<http://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2013/11/Dobrovoljno-HIV-savjetovanje-i-testiranje-Izvjestaj-web-20143.pdf> (19.09.2015. 13:50)

13. World Health Organization. HIV/AIDS Surveillance in Europe 2013. WHO 2014
URL:<http://ecdc.europa.eu/en/publications/Publications/hiv-aids-surveillance-report-Europe-2013.pdf>
14. N. Dzinnenani Mbirimtengerenji. Department of Occupational Medicine and Industrial Hygiene, College of Public Health; National Taiwan University. Taipei, Taiwan; Is HIV/AIDS Epidemic Outcome of Poverty in SubSaharan Africa? Croat Med J. 2007; 48:60; 5-17
15. Hrvatski riječnik pojmova, URL:<http://hjp.novi-liber.hr/?show=search>
16. M. Z. Babiarz., D. Kukla. Incommunicative circle towards the future of education. Informatol. 45, 2012.; 4, 328-332
17. J. Martinoko. J. Matković. M. Živić. Edukacija edukatora, trening trenera ili usavršavanje nastavnika? Andragoški glasnik 2010.; Vol.14, br. 1; 21-31
18. V. Jureša. M. Posavec. V. Musil. D. Petrović. Borba protiv neznanja i predrasuda o spolno prenosivim bolestima: znanje učenika i profesora srednjih škola o HIV-u/AIDS-u. MEDICUS 2009.; Vol.18, No.1; 89-93
19. B. Knežević. K. Zahariev Vukšinić. A. Šijaković. Prevencija HIV/AIDS-a u populaciji radnika migranta. Sigurnost 54 (4) 2012; 383-388

8. SAŽETAK

Naslov: Znanja i stavovi zaposlenika Doma zdravlja Županja o HIV/AIDS-a

Sažetak: Istraživanje je provedeno u Domu zdravlja Županja i pripadajućim ustanovama u koncesiji. Korišten je anketni upitnik koji je ispunilo 83 djelatnika, od čega 43 zdravstvena djelatnika i 40 nezdravstvenih djelatnika. Ispitivanje je vršeno u 2 dijela. Prvi dio se sastojao od ispunjavanja ankete, uz napomenu da je jedan odgovor točan. U drugom dijelu ispitanici dobiju na uvid informativnu brošuru o HIV/AIDS-u, te nakon kratke edukacije ispunjavaju identičan upitnik kao i prije edukacije. Dobiveni podaci su statistički obrađeni izračunom statistički značajne razlike, χ^2 testom, i prikazani tablično. Cilj istraživanja je bio dokazati da edukacija ima značajan utjecaj na promjenu znanja, mišljenja i stavova ispitanika bez obzira na radno mjesto i stupanj obrazovanja. Dokazano je da su zdravstveni djelatnici prije edukacije pokazali veće znanje od nezdravstvenih, dok nakon edukacije analiza pokazuje da zdravstveni i nezdravstveni djelatnici pokazuju podjednaku razinu znanja. Dokazan je značaj edukacije.

Ključne riječi: HIV, AIDS, edukacija

9. SUMMARY

Title: Knowledges and attitudes of employees in Medical Center Županja about HIV/AIDS

Summary: Researching is conducted at the Medical center Županja and associated institutions in the concession. It was used the questionnaire, which was answered by 83 employees, of which 43 medical staff and 40 non-medical staff. The test was performed in two parts. The first part consisted of fulfilling the questionnaire, with a warning that one answer is correct. In the second part, participants receive the information brochure on HIV / AIDS, and after a short training, they respond to the same questionnaire as before training. The obtained data were statistically analyzed by calculating the statistical difference, χ^2 test, and presented in tables. The aim was to prove that education has a significant impact on the change in knowledge, opinions and attitudes of respondents, regardless of the position and level of education. It has been shown that health care workers before training showed a greater knowledge as opposed to non-health workers, while after training analysis shows that health and non-health workers show an equal level of knowledge. Study successfully demonstrated the importance of education.

Keywords: HIV, AIDS, education

10. PRILOZI

Prilog 1. Anketni upitnik.

Molim Vas da potpuno anonimno ispunite anketu. Hvala!

<p>1. Vi imate</p> <ul style="list-style-type: none"> a) manje od 20 godina b) 20-30 godina c) 30-40 godina d) 40-50 godina e) više od 50 godina	<p>2. Škola koju ste završili</p> <ul style="list-style-type: none"> a) osnovna škola ili manje b) srednja škola c) viša škola ili preddiplomski studij d) završen fakultet/specijalistički studij
<p>3. Spol:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) muško b) žensko	<p>4. Radno mjesto:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) zdravstveni djelatnik b) nezdravstveni djelatnik u zdravstvenoj ustanovi
<p>5. HIV test se osim iz uzorka krvi može također sa istom pouzdanošću raditi iz uzorka:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) stolice b) sline c) urina d) samo iz uzorka krvi	<p>6. Da bi izbjegli infekciju HIV-om posebnu pozornost moramo posvetiti:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) spolnom odnosu bez upotrebe prezervativa b) osobnoj higijeni c) redovitom testiranju u najbližem centru d) izbjegavanju socijalnih kontakata sa osobama sumnjivog ponašanja (rukovanje, razgovor)
<p>7. U svijetu se u prosjeku 1 osoba zarazi HIV-om svakih:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) 2 sata b) 1 sat c) 30 minuta d) 20 sekundi	<p>8. Osoba zaražena HIV infekcijom boluje od AIDS-a od onog trenutka kada se testiranje na virus pokaže pozitivno. Smatrate li tu tvrdnju točnom ili netočnom:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Tvrdnja je točna b) Tvrdnja nije točna
<p>9. Koja od navedenih tekućina pripada onima koje su karakteristične za prijenos HIV virusa sa osobe na osobu:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) urin b) amnionska tekućina c) suze d) stolica	<p>10. Osobu zaraženu HIV-om, u prvoj fazi infekcije možemo prepoznati po vanjskom izgledu jer:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) naglo gubi na težini (do 30% ukupne tjelesne mase) b) dolazi do perutanja kože c) javlja se osip po cijelom tijelu d) ne možemo prepoznati osobu po vanjskom izgledu

<p>11. Virus HIV-a se po vašem mišljenju ne može prenijeti na slijedeći način:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) poljupcem b) spolnim odnosom c) piercingom ili tetoviranjem d) transplantacijom 	<p>12. Vrijeme inkubacije od trenutka zaražavanja do nastanka mjerljivih antitijela (nakon kojeg se postojećim testovima može utvrditi zaraza HIV-om) je:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) 1 tjedan b) 1-3 tjedna c) 1-3 mjeseca d) 3-6 mjeseci
<p>13. Kod ekspozicije zdravstvenog djelatnika tj. perkutanog incidenta (ubod na iglu) rizik za prenošenje virusa iznosi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) 0,2-0,5% b) 19,8-20,2% c) 50-51,2% d) 98,7-100% 	<p>14. Najveći rizik za prijenos infekcije virusom HIV-a kod zdravstvenih djelatnika je:</p> <ul style="list-style-type: none"> d) perkutani incident (ubod iglom, porezotina skalpelom) e) mukokutani incident (kontakt krvi sa sluznicom i ozljeđenim dijelom tijela) f) ugrizni incident (ugriz pri kojem dolazi do oštećenja kože)
<p>15. U slučaju neposrednog socijalnog kontakta na poslu sa HIV pozitivnim radnim kolegom/kolegicom Vi bi ste:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) tražio/la bi promjenu radnog mjesta za dotičnu osobu b) tražio/la bi promjenu radnog mjesta za sebe c) bio/ bila bih na oprezu kod kontakta sa tom osobom, ali mogao/la bih raditi s njim/njom d) dovoljno sam educiran/a da znam kako HIV ne mogu dobiti socijalnim kontaktom 	
<p>16. Kod profesionalne ekspozicije HIV pozitivnom krvi (HIV PEP) postekspozicijska profilaksa se provodi na slijedeći način:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) preporučuje se primjena dva ARL (antiretrovirusna terapija – temeljni režim) b) preporučuje se primjena tri ARL (antiretrovirusna terapija – prošireni režim) c) preporučuje se primjena tri ARL (antiretroviralna terapija – prošireni režim) uz dodatak jednog inhibitora proteaze d) preporučuje se provesti testiranje eksponiranog zdravstvenog djelatnika i u slučaju pozitivnog rezultata provesti tri ARL (antiretrovirusna terapija- prošireni režim) 	
<p>17. Od djelatnosti koje se mogu nalaziti pri domu zdravlja, najveći rizik za HIV infekciju imaju:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) djelatnici opće ambulante b) djelatnici dijalize c) djelatnici sanitetskog prijevoza d) djelatnici medicine rada 	

<p>18.Smatrate li da trudnica zaražena virusom HIV-a može roditi <u>nezaraženo</u> dijete:</p> <p>a) DA b) NE</p>	<p>19.U razvijenim zemljama postotak rađanja zaražene djece (u slučaju kada je majka pozitivna na virus HIV-a) je prema statističkim podacima:</p> <p>a) 82% b) 41% c) 16% d) 1%</p>
<p>20. U slučaju da majka pozitivna na HIV rodi nezaraženo dijete smatate li da se dijete može zaraziti nakon porođaja i na koji način:</p> <p>e) da, dojenjem f) da, stalnim fizičkim kontaktom majka – dijete g) ne, jer je rođeno zdravo h) ne, dijete je razvilo poseban oblik imunosti (rezultat korištenja antiretrovirusne terapije majke u trudnoći), te mogućnost zaraze više ne postoji</p>	
<p>21.Smatrate li da testiranje na HIV možete obaviti bez davanja osobnih podataka- anonimno:</p> <p>a) da b) ne c) ne znam</p>	<p>22.Znate li što je DPST?</p> <p>a) dobrovoljno i povjerljivo savjetovanje i testiranje b) dinamička psihološka i suplementarna terapija (eng. dynamic psychological and supplementary therapy) za oboljele od HIV/AIDS-a c) dnevna psihološka i socijalna terapija (eng. daily psychological and social therapy) za oboljele od HIV/AIDS-a d) neznam</p>
<p>23. Oportunističke infekcije koje se javljaju kao posljedica pada imuniteta kod oboljelih od AIDS-a najčešće uzrokuju:</p> <p>a) bakterije, virusi, gljivice i paraziti b) bakterije, virus HIV-a c) gljivice i paraziti d) bakterije i gljivice</p>	<p>24. Od simptoma koji se pojavljuju kod AIDS-a od navedenih <u>nećemo</u> pronaći:</p> <p>a) gubitak mišićne mase i noćno preznojavanje b) pojačan apetit i dobivanje na težini c) smanjenje intelektualnih funkcija i promjene očne pozadine d) bol u trbuhu i proljev</p>

HIV & AIDS

- **HIV infekcija**

Infekcija virusom koji nakon ulaska u organizam uništava obrambene stanice te onemogućava organizmu da se bori protiv uzročnika infekcije. Razvija se u 4 faze što rezultira razvojem AIDS-a te smrtnim ishodom.

- **AIDS**

Sindrom stečene imunodeficiencije (AIDS) virusna je bolest koju karakteriziraju velike promjene imunološkog sustava s posljedicom pojave oportunističkih infekcija i razvitkom različitih vrsta tumora.

HIV - NAČIN I PUT INFEKCIJE

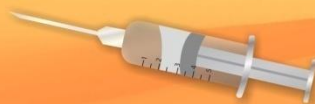
NAČIN UNOŠENJA VIRUSA U ORGANIZAM

- Spolnim odnosom
- Prenatalni prijenos (sa majke na dijete - tijekom trudnoće, poroda ili dojenja)
- Izravno unošenje virusa u organizam putem krvi (ubod zaraženom iglom, transfuzija, transplantacija, piercing, tetoviranje)

OPASNE TJELESNE IZLUČEVINE:

(tekućine opasne za prijenos HIV-a)

- Krv
- Sperma
- Vaginalni sekret
- Majčino mlijeko
- Amnionska tekućina

Visokorizične skupine su:

- homoseksualni i biseksualni muškarci
- intravenski ovisnici koji među sobom dijele igle
- spolni partneri zaraženih osoba
- novorođenčad majki zaraženih
- osobe koje su primile transfuziju između 1975. i 1980. (prije standardnog postupka provjere uzoraka krvi na HIV)

HIV - KAKO SMO SIGURNI

VIRUS HIV-A SE NE PRENOSI:

- Društvenim kontaktom
- Kašljanjem i kihanjem
- Predmetima koje je zaražena osoba dirala ili koristila za jelo i piće
- Preko WC-a, bazena, tuševa, kupki i ručnika
- Ugrizom insekata i životinja
- Davanjem umjetnog disanja

IZLUČEVINE (tekućine) KOJE NISU OPASNE:

- Urin
- Stolica
- Povraćeni sadržaj
- Sekret koji se iskašljava, slina, suze

PERKUTANI INCIDENT (UBODNI ili TRANSKUTANI):

ubod na iglu, porezotina skalpelom...

MUKOKUTANI INCIDENT:

izloženost sluznica i ozljeđenih dijelova tijela

UGRIZ: kontakti mješanje krvi pri čemu se mogu zaraziti obje osobe - i ugrizena i ona koja je zadala ugriz

Nakon incidenta najvažnija mjera je pranje ruku sapunom te ispiranje sluznica sterilnom ili običnom vodom

VRSTA INCIDENTA	RIZIK PRIJENOSA
PERKUTANI INCIDENT	0,2-0,5 %
MUKOKUTANI INCIDENT	moguć (procjenjuje se na 0,1%)
UGRIZNI INCIDENT	vjerovatan

Kod ekspozicije Hiv pozitivnom krvi (HIV PEP) preporučena postekspozicijska profilaksa je:

- Dva ARL (antiretrovirusna terapija- temeljni režim
- Tri ARL (antiretrovirusna terapija - prošireni režim) uz dodatak jednog inhibitora proteaze, ali samo u rjetkim slučajevima

Da bi ste umanjili rizik od HIV infekcije:

- posvetite pažnju načinu života (izbjegavajte rizično ponašanje)
- koristite prezervative od latexa ili poliuretana za vrijeme spolnog odnosa
- ograničite broj svojih seksualnih partnera
- izbjegavajte upotrebe igala (intravensko korištenje droga)
- izbjegavajte spolne odnose s osobama koje su rizičnog ponašanja
- izbjegavajte piercing i tetovažu nesteriliziranim iglama

U svijetu se u prosjeku svakih 20 sekundi jedna osoba zarazi virusom HIV-a

aids

simptomi

- Ponavljanje vrućice i noćno preznojavanje
- Dugotrajan neobjašnjiv umor
- Proljev duže od tjedan dana
- Simptomi oportunističkih infekcija
- Tumori (Kaposijev sindrom)
- Osip, glavobolja, poremećaj govora
- Gubitak mišićne mase, svrbež kože
- Otjecanje i bol u zglobovima, ukočeni zglobovi
- Bol u kostima, prsima, leđima, trbuhu
- Smanjenje intelektualnih funkcija
- Osjetljivost na svjetlo
- Gubitak pamćenja, depresija i dr. neurološki poremećaji
- Bijele mrlje ili crvenilo jezika, usta i ždrijela
- Povećani limfni čvorovi pod pazuhom, u preponama ili na vratu

oportunističke infekcije

Infekcije:

- oka
- pluća
- mozga
- drugih organa

Uzročnici:

- bakterije
- virusi
- gljivice
- paraziti

Najčešće infekcije:

- Pneumocistitis carinii pneumonia
- Kriptosporidijaza
- histoplazmoza

MIT / ISTINA

HIV i AIDS SU ISTA BOLEST ILI DVIJE RAZLIČITE BOLESTI

- *HIV je virus kojim se osoba može zaraziti, ali ne znači da će se kod zaražene osobe razviti AIDS.*
- *AIDS je bolest koja nastupa u slučaju imunodeficijencije organizma koju uzrokuje virus HIV-a.*
- *Pojmove je bitno razlikovati i ne koristiti ih kao sinonime.*

HIV SE PRENOSI SLUČAJNIM UBODOM IGLE ILI PRUŽANJEM PRVE POMOĆI

- *Mogućnost prijenosa infekcije ubodom igle je manja od 0,1%.*
- *Ne postoji niti jedan zabilježen slučaj prijenosa infekcije pružanjem prve pomoći.*
- *Virusom HIV-a se ne možemo zaraziti preko neozljeđene kože, a kad je izvan tijela ne preživljava dugo.*

MIT / ISTINA

ŽENA ZARAŽENA HIV VIRUSOM NE MOŽE RODITI ZDRAVO DIJETE

- *U slučaju da majka ne uzima posebne antivirusne lijekove: u 20-30% slučajeva se dijete zarazi.*
- *U slučaju uzimanja lijekova šanse padaju na 1-5% da će dijete biti zaraženo HIV-om.*
- *Obavezno testiranje na početku trudnoće i dijete se ne smije dojiti.*
- *U razvijenim zemljama postotak rođenja zaraženog djeteta: 1%*

INFEKCIJA HIV VIRUSOM ZNAČI SIGURNU SMRT

- *Infekcija HIV-om je neizlječiva bolest, ali nije smrtonosna. Osoba zaražena virusom može doživjeti starost i umrijeti prirodnom smrću.*
- *Uz određene lijekove i način života može se držati pod kontrolom da ne dođe do 4. stupnja (AIDS) u kojem dolazi do pojave oportunističkih infekcija i karcinoma što vodi smrtnom ishodu.*

NAJČEŠĆA PITANJA / ODGOVORI

Da li se može po izgledu prepoznati da je netko zaražen HIV-om?

- Ne može.
- Zaražene osobe mogu izgledati i osjećati se zdravo.
- Moguće je da je netko zaražen virusom HIV-a da to ni ne zna, jer osoba može biti zaražena i deset godina prije nego se razviju simptomi (znakovi) bolesti.

Da li je sigurno biti na poslu ili u školi s nekim tko je HIV pozitivan?

- HIV se ne prenosi uobičajenim socijalnim kontaktom, tj. rukovanjem ili razgovorom.
- Uobičajeni socijalni kontakt do kojeg dolazi u školi ili na radnom mjestu potpuno je bezopasan.

NAJČEŠĆA PITANJA / ODGOVORI

Kada uraditi test na HIV da bi bili potpuno sigurni u točnost rezultata?

- Antitijela koja tražimo u krvi se ne pojavljuju odmah nakon infekcije.
- Za njihovo stvaranje u organizmu je potrebno 6 do 10 tjedana.
- U tom periodu rezultat testa koji se trenutno koristi može biti negativan čak i ako infekcija postoji.

Tko bi se trebao testirati na HIV?

- Svaka osoba koja želi dobiti odgovor da li je zaražena HIV-om.
- One osobe koje su imale neki oblik rizičnog ponašanja.

NAJČEŠĆA PITANJA / ODGOVORI

Što je DPST?

- Dobrovoljno
- Povjerljivo
- Savjetovanje
- Testiranje

Predstavlja povjerljiv razgovor između klijenta i savjetnika prije i nakon testiranja.

Klijent - osoba koja se želi testirati

Savjetnik - liječnik u centru za savjetovanje i testiranje

Da li osoba koja se testira na HIV može ostati anonimna?

- Mogućnost anonimnog testiranja na HIV je jedan od osnovnih komponenti dobrovoljnog povjerljivog savjetovanja i testiranja.
- Svaki klijent može se testirati pod svojim imenom, ali i pod šifrom koju sam izabere.
- Rezultat testa daje se osobno klijentu, ne telefonom, osobnom liječniku ili članu obitelji.

Testiranje na HIV

Karakteristike testova:

- Visoko pouzdani
- Brzi - rezultat se dobije za 20 minuta nakon uzimanja uzorka i provođenja testa
- Visoka specifičnost i osjetljivost na antitijela HIV virusa tipa I i II

Uzorci za testiranje:

Krv iz prsta ili vene
Plazma
Oralna tekućina (slina)

Rezultat može biti:
pozitivan
negativan

Vrste testova:

ELISA - »Enzime - Linked Immunosorbent Assay«

laboratorijski test kojim se iz uzorka krvi otkrivaju protutjela na uzročnike bolesti, u slučaju pozitivnog testa - učiniti potvrdni test

»Western Blot« - potvrdni test koji se radi nakon poz ELISA testa

2x pozitivan ELISA test potvrđen Western Blot pozitivnim testom znače da je testirana osoba HIV pozitivna

Brzi testovi - OraQuick ADVANCE® Rapid HIV- 1/2 Antibody Test - kvalitativna detekcija antitijela na HIV iz oralne tekućine, krvi iz prsta ili vene, te plazme

Centri za testiranje:

ZAGREB

Referentni centar za HIV/AIDS, Klinika za infektivne bolesti
"Dr. Fran Mihaljević" Mirogojska 8, Zagreb
Radno vrijeme: od ponedjeljka do petka od 15,30 do 18,30 sati
Telefon: 01/4678 243

Hrvatski zavod za javno zdravstvo
Rockefellerova 7, Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti - Savjetovalište
za HIV/AIDS, Rockefellerova 12
Radno vrijeme: utorkom i četvrtkom od 16 do 19 sati i svaka druga
(parna) subota od 10 do 12 sati
Telefon: 01/ 4863 237
Info telefon (od ponedjeljka do petka): 01/ 4683 004 ili 01/ 4683 005

DUBROVNIK

Zavod za javno zdravstvo na 1. katu - Odjel za epidemiologiju
Dr. Ante Šercera 4A
Radno vrijeme: ponedjeljkom i srijedom od 16 do 18 sati
Telefon: 020/341 000

KORČULA

Plokata bb, Korčula
Radno vrijeme: četvrtkom od 11-13, moguće i prema dogovoru,
telefon: 020/715021, 099/7720026

OSIJEK

Zavod za javno zdravstvo Osiječko-baranjske županije
Franje Krežme 1
Radno vrijeme: ponedjeljkom od 7 do 16 sati, od utorka do četvrtka
od 7 do 15 sati
Telefon: 031/225 711 i 031/225 717

PULA

Zavod za javno zdravstvo Istarske županije
Nazorova 23
Radno vrijeme: ponedjeljkom i četvrtkom od 15 do 17 sati
Telefon: 052/529 017 i 052/529 046

RIJEKA

Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije,
Epidemiološki odjel Krešimirova 52a, Rijeka
Radno vrijeme: srijedom od 12 do 17 sati, ponedjeljkom i četvrtkom
od 12 do 15 sati
Telefon: 051/358 798 ili 098/369 844

SLAVONSKI BROT

Zavod za javno zdravstvo Brodsko-posavske županije,
V. Nazora bb
Radno vrijeme: utorak i četvrtak od 15 do 16 sati
Telefon: 035/ 447-228

SPLIT

Zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije,
Služba za epidemiologiju, Ambulanta za AIDS, Vukovarska 46
Radno vrijeme: od ponedjeljka do petka od 8 do 15 sati
Telefon: 021/ 539 824, 091/ 88 03 513

Udruga HELP, Mihovilova širina 1, Split

Radno vrijeme: ponedjeljak i četvrtak od 15 do 17 sati
Telefon: 021/ 346 664

ZADAR

Zavod za javno zdravstvo Zadar, Kolovare 2
Radno vrijeme: od ponedjeljka do petka
od 9 do 11 sati
Telefon: 023/300-841

Ulica Don Ive Prodana 12

(kod crkve sv. Šime)
Radno vrijeme:
ponedjeljkom i srijedom
od 16 do 18 sati
Telefon: 023/318-152

IZVORI:

<http://hzjz.hr>
<http://www.plivazdravlje.hr>
<http://huhiv.hr/checkpoint>
<http://www.hvk.hr>
<http://www.aids.hr>

HIV/AIDS

EDUKACIJSKA BROŠURA:

Brošura je rađena u svrhu istraživanja te analiziranja utjecaja edukacije na promjenu stavova, mišljenja i znanja djelatnika odabrane zdravstvene ustanove vezanih za opisanu temu.

Osmislila: Danica Matijević

Design: Zoran Prek; Tisak: Eprint Cerna

Prema Odluci Visoke tehničke škole u Bjelovaru, a u skladu sa Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, elektroničke inačice završnih radova studenata Visoke tehničke škole u Bjelovaru bit će pohranjene i javno dostupne u internetskoj bazi Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Ukoliko ste suglasni da tekst Vašeg završnog rada u cijelosti bude javno objavljen, molimo Vas da to potvrdite potpisom.

Suglasnost za objavljivanje elektroničke inačice završnog rada u javno dostupnom nacionalnom repozitoriju

DANICA MATJEVIĆ

(Ime i prezime)

Dajem suglasnost da se radi promicanja otvorenog i slobodnog pristupa znanju i informacijama cjeloviti tekst mojeg završnog rada pohrani u repozitorij Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i time učini javno dostupnim.

Svojim potpisom potvrđujem istovjetnost tiskane i elektroničke inačice završnog rada.

U Bjelovaru, 05.10.2019.

(potpis studenta/ice)